

14—19 februari

Debatter m. m.

Fredagen den 14 februari

	Sid.
Interpellation av herr Helén ang. behandlingen av frågan om möjligheterna för enskilda att köpa aktier i vissa av staten ägda företag	5

Tisdagen den 18 februari

Svar på fråga av herr Widén ang. förlängd remisstid för betänkandet om permanent skördeskadestydd.....	8
Svar på interpellation av herr Staxäng ang. utredningen i syfte att skaffa fisket ett kombinerat undersöknings- och bevakningsfartyg m. m.....	9
Interpellationer av:	
herr Löfroth ang. den utländska flygpersonalens rörelsefrihet i Luleå	13
herr Strandh ang. bostadsfrågan för statens tjänstemän vid ändrad tjänstgöringsort.....	14
herr von Friesen ang. prövningen av statsbidragen till nykterhetsvården.....	16
fru Jäderberg ang. samebefolkningens bostadsfråga.....	17

Onsdagen den 19 februari

Svar på frågor av:	
herr Gustafsson i Kårby ang. en skyndsam utredning av frågan om resultat- och förlustutjämningskonto inom jordbruket.....	19
herr Magnusson i Tumhult ang. breddningen av den smalspåriga järnvägen Karlshamn—Vislanda.....	21
herr Carlsson i Huskvarna ang. uppehåll i Nässjö för tåget »Skåningen».....	21
Svar på interpellation av herr Svensson i Stenkyrka ang. biljettpriserna på flyglinjerna mellan Gotland och fastlandet.....	22
Återföring av fonderade LKAB-medel.....	26
Ändrad ordning för vissa anslags uppförande i statsbudgeten.....	31

	Sid.
Ändrad ordning för vissa anslags uppförande i statsbudgeten (nionde huvudtiteln)	41
Ändrad skatt å vissa pålsvaror	42
Promilletal för skogsvårdsavgiften för år 1958	45
Interpellationer av:	
herr Jönsson i Jämtlands Sikås ang. särskild redovisning i statsverkspropositionen av fjällräddningsanslaget, m. m.	59
herr Nilsson i Östersund ang. det aktuella läget på den svenska arbetsmarknaden, m. m.	61
herr Forsberg ang. arbetsgivares skyldighet att redovisa innehållen källskatt	62
herr Widén ang. frågan om åtgärder för att försvara den nedre prisgränsen för smöret, m. m.	63
fru Sandström ang. arbetet inom den svenska Öresundsdelegationen, m. m.	64

Samtliga avgjorda ärenden

Onsdagen den 19 februari

Val av ledamöter i särskilda utskottet	18
Val av suppleanter i särskilda utskottet	18
<i>Konstitutionsutskottets</i> utlåtande nr 1, med förslag till förordning om ändring i kyrkomötesförordningen	26
<i>Statsutskottets</i> utlåtande nr 14, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar under Utgifter å driftbudgeten, För flera huvudtitlar gemensamma frågor, jämte i ämnet väckta motioner	26
— nr 19, ang. utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1957/58 (finansdepartementet)	26
— nr 26, ang. bestridande av vissa haverikostnader	31
— nr 27, ang. fortsatt disposition av visst äldre reservationsanslag (handelsdepartementet)	31
— nr 28, i anledning av väckta motioner om ändrad ordning för vissa anslags uppförande i statsbudgeten, i vad motionerna hänvisats till statsutskottet	31
<i>Jordbruksutskottets</i> utlåtande nr 5, i anledning av väckta motioner om ändrad ordning för vissa anslags uppförande i statsbudgeten, i vad motionerna hänvisats till jordbruksutskottet	41
<i>Statsutskottets</i> utlåtande nr 29, ang. försäljning av vissa, allmänna arvsfonden tillfallna fastigheter	42
— nr 30, ang. fråga om befrielse från viss betalningsskyldighet till kronan	42
— nr 31, ang. avstående i visst fall av kronans rätt till danaarv, m. m.	42

	Sid.
<i>Bevillningsutskottets</i> betänkande nr 4, med förslag till förordning ang. ändrad lydelse av den vid förordningen om skatt å vissa pälsvaror fogade förteckningen över pälsskinn	42
— nr 5, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 1, såvitt propositionen angår det promilletal, varmed skogsvårdsavgiften för år 1958 skall utgå	45
<i>Bankoutskottets</i> utlåtande nr 4, ang. verkställd granskning av riksdagsbibliotekets styrelse och förvaltning	59
<i>Första lagutskottets</i> utlåtande nr 4, i anledning av verkställd granskning av justitieombudsmannens ämbetsförvaltning	59
— nr 5, i anledning av verkställd granskning av militieombudsmannens ämbetsförvaltning	59
— nr 6, med förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen med särskilda bestämmelser angående olovlig befattning med spritdrycker och vin, m. m.	59
— nr 7, med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen med särskilda bestämmelser om uppfinningar av betydelse för försvaret	59
— nr 8, med förslag till lag om förlängning av tid för preskription av rätt till arv eller testamente	59
<i>Jordbruksutskottets</i> utlåtande nr 4, beträffande gottgörelse till jordbruket för av dess utövare erlagd energiskatt för motorbrännolja till traktorer.	59

Fredagen den 14 februari

Kl. 14.00

§ 1

Justerades protokollet för den 8 innevarande februari.

§ 2

Föredrogs den av herr *Eliasson* i Stockholm vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda, men då bordlagda anhållan att få framställa interpellation till herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet angående gällande bestämmelser om begränsning av domares möjligheter att åtaga sig privata uppdrag.

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 3

Föredrogs den av herr *Hamrin* i Kalmar vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda, men då bordlagda anhållan att få framställa interpellation till herr statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet angående utbytet av televerkets luftledningarna till södra Öland, m. m.

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 4

Interpellation ang. behandlingen av frågan om möjligheterna för enskilda att köpa aktier i vissa av staten ägda företag

Ordet lämnades på begäran till

Herr **HELEN** (fp), som yttrade:

Herr talman! I en motion till 1956 års riksdag framförde undertecknad förslag om en utredning i syfte att undersöka möjligheterna för försäljning till enskilda av aktier i av staten ägda företag.

Jag framhöll i motionen att det finns anledning att undersöka huruvida inte en begränsning av den statliga äganderätten och dess komplettering med enskild är befogad. Det gäller att klargöra möjligheterna för enskild meddelägar rätt i vissa av staten för närvarande helt ägda företag. Det kunde exempelvis övervägas att utbjuda aktieposter till enskilda i sådana former att koncentration av större poster på få händer förhindrades. Dessutom borde ett dylikt system kunna anpassas så, att en viss del av aktiestocken vore förbehållen de inom resp. företag anställda. Härigenom skulle man få möjligheter att stimulera och tillgodose det enskilda aktiesparandet. I detta sammanhang pekades i motionen på möjligheten att utbjuda aktier mot avbetalning.

Aktieinnehav i ett företag innebär åtminstone någon känsla av personligt delägarskap även i de fall då aktieposten är blygsam. Detsamma kan inte anses gälla den form av delägarskap som varje skattebetalare har i ett helstatligt företag. Samhället skulle således enligt min mening genom försäljning av viss del av aktiestocken i nu statliga företag aktivt befrämja en form av ekonomisk demokratisering samt, vilket tidigare påpekats, stimulera det enskilda nysparandet.

I motionen påpekades nödvändigheten av att man vid en undersökning av denna fråga ägnar särskild uppmärksamhet åt spörsmålet rörande vilka typer av statliga företag som kunde komma i fråga. En förutsättning måste vara, att vederbörande statliga företag driver sin affärsverksamhet i effektiv konkurrens med enskilda företag och utan monopolställning.

Interpellation ang. behandlingen av frågan om möjligheterna för enskilda att köpa aktier i vissa av staten ägda företag

Jag hemställde i motionen att riksdagen skulle i skrivelse till Kungl. Maj:t begära att direktiven för 1953 års utredning rörande de statliga företagsformerna kompletterades så, att utredningen kunde ta upp de i motionen framförda synpunkterna.

Statsutskottet anförde i sitt utlåtande, att det för sin del ansåg den nämnda utredningen oförhindrad att inom ramen för redan gällande direktiv ta upp även den fråga som aktualiserats i motionen.

Utskottet fann emellertid de framförda synpunkterna i sak beaktansvärda och föreslog att motionen skulle överlämnas till utredningen.

Detta skedde i slutet av 1956. Utredningen har dock ännu inte tagit upp frågan om enskilt förvärv av aktier i statsägda företag.

Med anledning härav anhåller jag om kammarens tillstånd att till herr statsrådet och chefen för finansdepartementet få framställa följande fråga:

När kan 1953 års utredning rörande de statliga företagsformerna förväntas redovisa sin behandling av den av 1956 års riksdag till utredningen överlämnade motionen rörande möjligheterna för enskilda att köpa aktier i vissa av staten ägda företag?

Denna anhållan bordlades.

§ 5

Till bordläggning anmäldes:

konstitutionsutskottets utlåtande nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändring i kyrkomötesförordningen den 22 april 1949 (nr 174);

statsutskottets utlåtanden:

nr 14, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar under Utgifter å driftbudgeten, För flera huvudtitlar gemensamma frågor, jämte i ämnet väckta motioner,

nr 19, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1957/58, i vad propositionen avser finansdepartementets verksamhetsområde,

nr 26, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående bestridande av vissa haverikostnader,

nr 27, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående fortsatt disposition av visst äldre reservationsanslag, avseende handelsdepartementets verksamhetsområde,

nr 28, i anledning av väckta motioner om ändrad ordning för vissa anslags uppförande i statsbudgeten, i vad motionerna hänvisats till statsutskottet,

nr 29, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av vissa, allmänna arvsfonden tillfallna fastigheter,

nr 30, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående fråga om befrielse från viss betalningsskyldighet till kronan, och

nr 31, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående avstående i visst fall av kronans rätt till danaarv, m. m.;

bevillningsutskottets betänkanden:

nr 4, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående ändrad lydelse av den vid förordningen den 30 juni 1943 (nr 477) om skatt å vissa pälsvaror fogade förteckningen över pälskinn jämte i ämnet väckta motioner, och

nr 5, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 1, såvitt propositionen angår det promilletal, varmed skogsårdsavgiften för år 1958 skall utgå, jämte i ämnet väckta motioner;

bankoutskottets utlåtande nr 4, angående verkställd granskning av riksdagsbibliotekets styrelse och förvaltning;

första lagutskottets utlåtanden:

nr 4, i anledning av verkställd granskning av justitieombudsmannens ämbetsförvaltning,

nr 5, i anledning av verkställd granskning av militieombudsmannens ämbetsförvaltning,

nr 6, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen den 20 juni 1924 (nr 225) med särskilda bestämmelser angående olovlig befattning med spritdrycker och vin, m. m.,

nr 7, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 29 november 1946 (nr 722) med särskilda bestämmelser om uppfinningar av betydelse för försvaret, och

nr 8, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om förlängning av tid för preskription av rätt till arv eller testamente; samt

jordbruksutskottets utlåtanden:

nr 4, i anledning av Kungl. Maj:ts i propositionen angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1957/58 gjorda framställning beträffande gottgörelse till jordbruket för av dess utövare erlagd energiskatt för motorbrännolja till traktorer, och

nr 5, i anledning av väckta motioner om ändrad ordning för vissa anslags uppförande i statsbudgeten, i vad motionerna hänvisats till jordbruksutskottet.

§ 6

Anmäldes, att följande Kungl. Maj:ts propositioner överlämnats till kammaren:

nr 51, angående högre utbildning av sinnessjukvårdspersonal,

nr 52, angående bemyndigande att försälja viss kronan tillhörig fast egendom, m. m.,

nr 54, angående vissa anslag ur kyrkofonden m. m., och

nr 55, med förslag till lag angående ändring i lagen den 29 juni 1946 (nr 431) om folkpensionering, m. m.

Dessa propositioner bordlades.

§ 7

Föredrogs ett från första kammaren överlämnat protokollsutdrag, nr 131, innefattande inbjudan till andra kammaren att förena sig med första kammaren i dess denna dag fattade beslut, att ett särskilt utskott, bestående av tjugufyra ledamöter, tolv från vardera kammaren, skulle tillsättas för behandling av ej mindre Kungl. Maj:ts proposition nr 55, med förslag till lag angående ändring i lagen den 29 juni 1946 (nr 431) om folkpensionering, m. m., än även de ytterligare framställningar, som kunde komma att av Kungl. Maj:t eller i enskilda motioner göras i detta ämne eller andra i omedelbart samband därmed stående frågor;

och beslöt kammaren antaga berörda inbjudan.

§ 8

På hemställen av herr talmannen, som förklarade sig hava om tiden för valen samrätt med första kammarens talman, beslöt kammaren att vid plenium onsdagen den 19 innevarande februari företaga val av ledamöter och suppleanter i det särskilda utskottet.

§ 9

Anmäldes och godkändes statsutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 13, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om anslag för budgetåret 1958/59 till oförutsedda utgifter;

nr 55, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1957/58, i vad propositionen avser justitiedepartementets verksamhetsområde;

nr 56, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1957/58, i vad propositionen avser socialdepartementets verksamhetsområde, m. m.;

**Svar på fråga ang. förlängd remisstid för betänkan-
det om permanent skördeskade-
skydd**

nr 57, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1957/58, i vad propositionen avser kommunikationsdepartementets verksamhetsområde;

nr 58, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1957/58, i vad propositionen avser ecklesiastikdepartementets verksamhetsområde;

nr 59, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1957/58, i vad propositionen avser inrikesdepartementets verksamhetsområde;

nr 60, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning angående stat för statens allmänna fastighetsfond för budgetåret 1958/59;

nr 61, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående fortsatt disposition av vissa äldre anslag; och

nr 62, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående överlåtelse av vissa, kronan tillhöriga fastigheter, m. m.

Vidare anmäldes och godkändes jordbruksutskottets förslag till riksdagens skrivelse, nr 63, till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående befrielse i vissa fall från betalningsskyldighet till kronan m. m.

§ 10

Justerades protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes här-
efter kl. 14.10.

In fidem
Gunnar Britth

Tisdagen den 18 februari

Kl. 16.00

§ 1

Justerades protokollen för den 10 och den 11 innevarande februari.

§ 2

Ordet lämnades på begäran till

Herr **FÖRSTE VICE TALMANNEN**, som yttrade:

Herr talman! Jag tillåter mig hemställa att andra kammaren måtte besluta utse sexton suppleanter i det särskilda utskottet.

Denna hemställan bifölls.

§ 3

Herr **FÖRSTE VICE TALMANNEN** erhöll på begäran ordet och anförde:

Herr talman! Jag tillåter mig hemställa att kammaren ville besluta att tiden för avgivande av motioner rörande Kungl. Maj:ts proposition nr 55 måtte med hänsyn till ärendets omfattning utsträckas till det sammanträde, som infaller näst efter 15 dagar från propositionens avlämnande.

Kammaren biföll denna hemställan.

§ 4

**Svar på fråga ang. förlängd remisstid för betänkan-
det om permanent skörde-
skadeskydd**

Herr talmannen lämnade på begäran ordet till

Chefen för jordbruksdepartementet, herr statsrådet **NETZEN**, som yttrade:
Herr talman! Med andra kammarens

Svar på interpellation ang. utredningen i syfte att skaffa fisket ett kombinerat undersöknings- och bevakningsfartyg m. m.

tillstånd har herr Widén frågat mig, om jag är villig att medgiva en förlängd remisstid för betänkandet om permanent skördeskadeskydd, så att på grund av ärendets komplicerade natur en grundlig och allsidig remissbehandling medges.

Med anledning härav får jag anföra, att jag den 8 februari efter framställning från Riksförbundet Landsbygdens folk förlängt remisstiden för ifrågavarande betänkande intill den 1 juni 1958.

Vidare anförde

Herr WIDÉN (fp):

Herr talman! Jag ber att få tacka statsrådet för svaret på min fråga.

De som har tagit del av utredningen kan nog inte säga annat än att detta problem är mycket komplicerat, även om man inte försöker att förstå de försäkringsmatematiska beräkningar, som finns fogade till utredningen.

I korthet vill jag bara uttala min tillfredsställelse med statsrådets ställningstagande. Den förlängda remisstiden är nödvändig för att jordbrukarna, som i första hand berörs av denna fråga, skall få tillfälle att sätta sig in i och diskutera densamma.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 5

Svar på interpellation ang. utredningen i syfte att skaffa fisket ett kombinerat undersöknings- och bevakningsfartyg m. m.

Ordet lämnades på begäran till

Chefen för jordbruksdepartementet, herr statsrådet NETZÉN, som yttrade:

Herr talman! Med andra kammarens tillstånd har herr Staxäng frågat, dels om riksdagen inom den närmaste tiden kan förvänta något förslag med anledning av riksdagens tidigare beslut

om utredning i syfte att skaffa fisket ett kombinerat undersöknings- och bevakningsfartyg, dels om jag är villig att till dess ett sådant fartyg kan träda i tjänst vidtaga åtgärder för att låta ett för ändamålet lämpligt marint fartyg tjänstgöra till skydd för våra fladenfiskare under den tidrymd, som befinnes lämplig efter samråd mellan fiskarnas organisation, fiskeristyrelsen och marinledningen.

Med anledning härav vill jag först klargöra, att mellan interpellanten och mig icke torde råda några delade meningar i fråga om de av interpellanten allmänt framförda synpunkterna på fladenfiskets betydelse, fiskeriyrkets påfrestningar för dess utövare o. s. v. De framställda frågorna kan emellertid icke besvaras utan att deras beroende av ställningstagandena till statsverkets övriga utgifter beaktas.

Vad sålunda angår den första frågan får jag anföra följande.

Den 27 juni 1957 uppdrogs åt särskilt tillkallad sakkunnig att utreda bland annat användningen av undersöknings- och bevakningsfartygen Skagerak och Eystrasalt. Sedan fiskeristyrelsens utredning rörande ett nytt undersöknings- och bevakningsfartyg varit föremål för viss remissbehandling, överlämnades densamma till den sakkunnige för utlåtande i ärendet. Frågan om användningen av ett nytt fartyg synes nämligen böra beaktas i samband med motsvarande överväganden beträffande de två befintliga fartygen. Ifrågavarande utredning bör därför enligt min mening avvaktas innan ställning toges till anskaffandet av ytterligare ett undersöknings- och bevakningsfartyg. Enligt riksdagsberättelsen beräknar utredningsmannen slutföra sitt uppdrag under första halvåret 1958.

Vad angår interpellantens andra fråga torde jag få erinra om att riksdagen år 1953 (jordbruksutskottets utlåtande nr 41) i anledning av motion om ett

Svar på interpellation ang. utredningen i syfte att skaffa fisket ett kombinerat undersöknings- och bevakningsfartyg m. m.

bevakningsfartyg för fladenfisket uttalade, att det syntes närmast till hands att överväga, huruvida icke ett nytt undersökningsfartyg för fisket tillika skulle kunna fylla funktionen som bevakningsfartyg för fladenfisket. Först sedan denna lösning blivit prövad borde enligt riksdagens mening andra utvägar övervägas. Beträffande den av interpellanten anförda och av 1953 års riksdag ävenledes antydda möjligheten att avdela ett av marinens fartyg för nämnda bevakningsändamål torde jag vidare få erinra om att i innevarande års statsverksproposition under nionde huvudtiteln har för användande av en minsvepare för liknande uppgifter beträffande sillfisket vid Island beräknats ett belopp av 50 000 kronor. På grund av förefintlig reservation under anslaget erfordras emellertid endast 25 000 kronor i anvisning. Någon framställning till Kungl. Maj:t om motsvarande anordning beträffande fladenfisket har emellertid icke inkommit, som kunnat bli föremål för prövning vid den gångna höstens budgetbehandling. Några medel för ändamålet finnes följaktligen ej upptagna för nästa budgetår.

Med det anförda anser jag mig ha besvarat herr Staxängs interpellation.

Härefter anförde:

Herr STAXÄNG (h):

Herr talman! Först vill jag framföra ett tack till statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet för att han velat besvara min interpellation. Jag förstår de synpunkter, som statsrådet har anført i svaret på min första fråga.

Den utredning som pågår beräknas, enligt vad statsrådet meddelade, vara slutförd under första halvåret 1958, och jag hoppas att denna tid måtte kunna hållas.

Innan jag övergår till den andra frågan, på vilken jag hade hoppats att

statsrådet skulle kunna lämna ett något positivare svar, vill jag göra en rekapitulering av vad som skett på detta område.

Det var år 1949 som det svenska islandsfisket fick sitt bevakningsfartyg. Alla erfarenheter sedan dess har bestyrkt såväl behovet av ett sådant hjälpfartyg som även att detta fartyg på ett utomordentligt sätt har fyllt sin uppgift. Jag vill här anförda vad fartygsschefen redan under första årets verksamhet yttrade i sin avgivna berättelse.

»Någon hjälp från utländska vaktfartyg kunna de svenska fiskarna icke påräkna, då dessa fartyg har full selsättning med att hjälpa sina egna landsmän. Odins verksamhet har därför varit till stort gagn för de svenska fiskarna. Förutom den rent materiella hjälp, som kunnat lämnas, synes Odins» — det är nämligen namnet på det fartyg, som hade denna bevakningstjänst — »närvaro för fiskarna ha betytt mycket ur moralisk synpunkt. Vissheten att kunna få hjälp vid såväl materiel- som personskada har skänkt trygghet. Ett stort antal representanter för fiskarna har givit uttryck för detta. Samarbetet med fiskarna har också i alla avseenden varit gott och förtroendefullt.»

Det har också stärkt vårt lands anseende utåt, att vi på detta sätt skyddat svenska medborgare under ett mycket farofyllt arbete.

Jag går vidare.

När fiskeristyrelsen år 1951 avlämnade en utredning, som gjorts på Kungl. Maj:ts uppdrag, angående behovet av och kostnaderna för ett nytt statligt undersökningsfartyg, kom man snart in på tanken att eventuellt använda detta fartyg även såsom bevakningsfartyg. Riksdagen vitsordade därvid behovet av ett bevakningsfartyg för fladenfisket. I anledning av motioner, där möjligheten att avdela ett av marinens fartyg antytts, uttalade riksdagen, att

Svar på interpellation ang. utredningen i syfte att skaffa fisket ett kombinerat undersöknings- och bevakningsfartyg m. m.

först sedan lösningen med ett kombinerat undersöknings- och bevakningsfartyg hade prövats borde man söka sig fram efter andra vägar.

Härvid är följande att märka.

1953 framhöll ju riksdagen starkt behovet av en bevakningstjänst för fladenfisket, och detta behov ansågs så trängande, att riksdagen år 1954 i skrivelse till Kungl. Maj:t sade sig förvänta, att ett förslag framlades redan till 1955 års riksdag. På grund av att riksdagen begärde en så snabb behandling av ärendet ansågs det att ett provisorium då inte skulle tillgripas.

Men nu har vi 1958 års riksdag, och jag tycker att statsrådets svar klart vittnar om att det fortfarande är mycket svårt att säga när ett avgörande kan ske i den stora frågan. Även om detta är ganska naturligt kan jag inte förstå att statsrådet, på det sätt som han gör, i detta sammanhang hänvisar till riksdagens uttalande år 1954, som gjordes under andra förutsättningar. Det var det långa dröjsmålet som gav mig anledning att i interpellationen fråga, om i avvaktan på ett avgörande rörande ett kombinerat undersöknings- och bevakningsfartyg ett marint fartyg skulle kunna användas för bevakningstjänsten.

Statsrådets svar på denna fråga är inte direkt avvisande — det medger jag. Det är emellertid litet för formellt och har formen av ett meddelande att några medel inte finns upptagna för nästa budgetår. Statsrådet säger, att någon framställning till Kungl. Maj:t inte inkommit, som kunnat bli föremål för prövning vid den gångna höstens budgetbehandling, och det är ju riktigt. Men jag kanske får göra ett påpekande. År 1949, då statsrådet Sträng var chef för jordbruksdepartementet, föranstaltades efter utredning i försvars- och jordbruksdepartementen, att tullverkets fartyg Odin fick tjänstgöra som bevakningsfartyg vid islandsfisket. Kostnaderna för expeditionen skulle bestridas

med medel ur marinens vederbörliga anslag. Utrustnings- och avrustningskostnader skulle dock slutligt gäldas i den ordning varom Kungl. Maj:t framdeles ville meddela beslut. Vid nästkommande riksdag äskades också anslag för de sistnämnda kostnaderna.

Det kanske inte är möjligt att nu gå till väga på samma sätt som statsrådet Sträng gjorde, enligt vad jag här har relaterat. Trots att det inte fanns ett anslag uppfört på budgeten blev det möjligt att sända ut ett dylikt bevakningsfartyg. Men jag medger att det kan vara någon hake som gör att det inte är precis analoga förhållanden. Jag vill dock till statsrådet uttala en bestämd vädjan att så skyndsamt som möjligt låta denna fråga bli avgjord, så att våra fiskare får den hjälp, som de behöver, sådan hjälp som andra nationer är måna om att bereda sina fiskare.

Detta är en mycket stor fråga för våra fiskare, och det gäller ett av våra allra största fisken. Jag kan bara nämna något som jag framförde i min interpellation. Jag skall inte citera mycket ur den, men det kan vara av intresse för kammaren att höra följande: »Många bohusbåtar baserar helt enkelt hela sin årsekonomi på detta fiske med en enorm insats av folk, maskiner, redskap och kapital. Med en flotta på i runt tal 250 fartyg betyder det, att bortåt 2 000 bohufiskare är engagerade där och att värden på 60 milj. kr. står på spel, vilket innebär ett risktagande av högst allvarlig omfattning, särskilt sett mot bakgrunden av näringsutövarnas resurser och de stora svårigheter, som kan tillstöta under högsjöfiske.»

Jag skall bara anföra ett exempel på vilka kostnader det kan innebära när ett fiskefartyg får ett maskinfel. En av våra fiskebåtar fick för en tid sedan en mindre maskinskada. Båten var i närheten av norska kusten och måste anropa andra fartyg om hjälp. Det kom en utländsk fraktbåt och bogserade det

Svar på interpellation ang. utredningen i syfte att skaffa fisket ett kombinerat undersöknings- och bevakningsfartyg m. m.

skadade fartyget. Men man betraktade denna bogsering som en räddningshjälp, och det belopp som krävdes blev mycket stort. Efter långa förhandlingar kunde man pressa ned ersättningen till 15 700 kronor. I de flesta fall tillgår det så, att kamraterna måste sluta sitt fiske och ta båten på släp in till hamn.

När jag här bara med några få ord har berört betydelsen av dessa hjälpåtgärder för fisket, kan jag inte underlåta att citera vad en av våra fiskare har skrivit helt nyligen i en av fiskarnas egna tidningar:

»Särskilt alla vi, som driver sillfiske på Fladen, känner starkt saknaden av ett sådant stödfartyg under vårt farofyllda och för såväl människor som båtar och redskap hårt påfrestande arbete. Fladenfisket har ju utvecklat sig till en ekonomiskt mycket betydelsefull del av vårt västkustfiske. Resultatet av den gångna säsongen blev för vissa båtar tyvärr inte det bästa till följd av inträffade haverier, sjukdomsfall och andra orsaker, vilkas menliga verkningar kunnat i hög grad neutraliseras, om vi haft till vårt förfogande ett stödfartyg, i stånd att snabbt inskrida och lämna erforderlig assistans. När fladen-säsongen nu är över och man tänker på alla de strapatser man fått gå igenom, finner man det kanske lyckligast att överlämna allt åt en barmhärtig glömska. Kanske känner man sig också manad att inte våga liv och båt en säsong till. Blotta tanken på att behöva arbeta under så hårda villkor som fladenfisket innebär måste avskräcka mången.»

Denne fiskare tillägger: »Tyvärr är det ingen som förstår sanningshalten i vårt tal om svåra arbetsförhållanden utom vi fiskare själva och det fåtal som till äventyrs själva varit med ute på Nordsjön någon gång, då storm och vågor i vredesmod kastat vår båt av och an. För min del har jag svårt att undertrycka känslan av att vi ute på fångstfälten är liksom bortglömda och över-

givna. Inte av våra anhöriga, de följer oss nog med ängslan i sina tankar och böner när vi är till sjöss, men av myndigheter och andra, som dock haft rika tillfällen och orsaker att ändra på detta förhållande.»

Sedan relateras vad andra nationer gör för sina fiskare och vilken hjälp det betyder för dessa. Jag kan inte underlåta att också citera slutorden, som jag tycker är litet bittra: »Undra inte på att vi känner oss bortglömda och missgynnade i jämförelse med den omtanke andra länder i praktisk gärning visar sina fiskare. Det må vara oss förlåtet om en och annan av oss särskilt utsatta vid sådana tillfällen känner det som om vi vore utan gemenskap med folkhemmet, fosterlandet...»

Jag skulle tro att statsrådet i denna fråga har haft kontakt med fiskeristyrelsen, och jag förmodar, att den har kunnat vitsorda behovet av ett dylikt bevakningsfartyg. Jag riktade för en stund sedan en vädjan till statsrådet att noga följa denna fråga och så långt det är möjligt forcera den fram till ett positivt avgörande. Jag gör denna vädjan också i förlitande på det uttalande som statsrådet gör i början av interpellationssvaret, där han framhåller att »mellan interpellanten och mig icke torde råda några delade meningar i fråga om de av interpellanten allmänt framförda synpunkterna på fladenfiskets betydelse, fiskeriyrkets påfrestningar för dess utövare o. s. v.»

Chefen för jordbruksdepartementet, herr statsrådet **NETZEN**:

Herr talman! Efter herr Staxängs citat av inledningen till mitt interpellationssvar skulle det kanske vara obehövt att tillägga något ytterligare. I sakfrågan är vi ense, i respekten inför de påfrestningar som fiskeriyrket innebär när det gäller fladenfisket o. s. v.

Interpellation ang. den utländska flygpersonalens rörelsefrihet i Luleå

Det är emellertid ett par synpunkter som jag likväl känner mig uppfordrad att delge kammaren. Det är inte av formella skäl som svaret icke till alla delar kunnat tillfredsställa herr Staxäng. Det är ett högt reellt skäl — jag utgår ifrån att herr Staxäng är ense med mig om det — nämligen den omständigheten att icke medel finns anvisade för de kostnader som en dylik bevakningstjänst skulle medföra. Det är alltså inte av formalistiska motiv som svaret fått den utformning det erhållit på den punkten.

När det sedan gäller herr Staxängs fråga om det har tagits kontakter för att undersöka möjligheterna att tillmötesgå den önskan han givit uttryck åt i sin interpellation, vill jag inför kammaren bekantgöra, att chefen för marinen också har varit införstådd med frågeställningen men likväl nödgats böja sig inför den hårda realiteten, som bottnar i att det saknas pengar för att tillgodose önskemålet. Jag förmodar att det är av respekt för den situationen som herr Staxäng inte heller motionsvägen vid årets riksdag har velat föra fram denna fråga.

Vad slutligen beträffar herr Staxängs värdjan till mig att påskynda denna frågas lösning vill jag gärna betyga, att i vad på mig ankommer skall det, när vi får se resultatet av den undersökning som pågår, inte saknas vilja att medverka i det syfte interpellanten har avsett.

Härmed var överläggningen slutad.

§ 6

Föredrogos var för sig följande Kungl. Maj:ts på bordet liggande propositioner. Därvid remitterades

till statsutskottet propositionen nr 51, angående högre utbildning av sinner sjukvårdspersonal;

till jordbruksutskottet propositionen nr 52, angående bemyndigande att för-

sälja viss kronan tillhörig fast egendom, m. m.;

till behandling av lagutskott propositionen nr 54, angående vissa anslag ur kyrkofonden m. m.; samt

till det beslutade särskilda utskottet propositionen nr 55, med förslag till lag angående ändring i lagen den 29 juni 1946 (nr 431) om folkpensionering, m. m.

§ 7

Föredrogos, men bordlades åter konstitutionsutskottets utlåtande nr 1, statsutskottets utlåtanden nr 14, 19 och 26—31, bevillningsutskottets betänkanden nr 4 och 5, bankoutskottets utlåtande nr 4, första lagutskottets utlåtanden nr 4—8 samt jordbruksutskottets utlåtanden nr 4 och 5.

§ 8

Föredrogos den av herr *Helén* vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda, men då bordlagda anhållan att få framställa interpellation till herr statsrådet och chefen för finansdepartementet angående behandlingen av frågan om möjligheterna för enskilda att köpa aktier i vissa av staten ägda företag.

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 9

På hemställan av herr talmannen beslöt kammaren, att jordbruksutskottets utlåtande nr 5 skulle uppföras närmast efter statsutskottets utlåtande nr 28 på morgondagens föredragningslista.

§ 10

Interpellation ang. den utländska flygpersonalens rörelsefrihet i Luleå

Herr LÖFROTH (fp) erhöi på begäran ordet och yttrade:

Herr talman! Sedan någon tid pågår i nordligaste delarna av vårt land flyg-

Interpellation ang. bostadsfrågan för statliga tjänstemän vid ändrad tjänstgöringsort m. m.

försök, som syftar till att klarlägga de reaktionsdrivna Caravelle-planens användbarhet under de i vårt land rådande klimatiska förhållandena. Dessa moderna passagerarplan kommer utan tvekan att på ett revolutionerande sätt förkorta flygavstånden på de linjer, där planen kan sättas in.

Den nu aktuella försöksverksamheten ledes av ett 15-tal experter från Frankrike. Enligt uppgift följs verksamheten därjämte av några andra representanter för civilflyget i andra länder än Frankrike.

Försöken har förlagts till Norrbotten, där Luleå blivit stationsort för den utländska flygpersonalen.

Det har väckt en pinsam uppmärksamhet i orten, att dessa mot vårt land i hög grad vänskapligt sinnade människor får underkasta sig mycket rigorösa inskränkningar i sin rörelsefrihet i Luleå, trots att där — såvitt en lekman kan bedöma — inom den egentliga staden inte torde finnas några militära hemligheter. Inskränkningarna grundar sig enligt uppgift på militära myndigheters beslut enligt skyddsområdeskungörelsen. Mot bakgrunden av att sjömän i hundratal varje dag sommartid vistas i Luleå utan att behöva underkasta sig motsvarande undantagsbestämmelser, synes de nu utfärdade bestämmelserna inte bara onödiga utan därtill löjeväckande samt utan tvekan ägnade att sätta vårt goda omdöme utomlands i fara.

Med anledning av det anförda hemställer jag om kammarens tillstånd att till herr statsrådet och chefen för försvarsdepartementet få framställa följande frågor:

1. Har de för beslutet ansvariga militära myndigheterna före här påtalade beslut inhämtat utlåtande från vederbörande civila myndigheter, närmast länsstyrelsen i Norrbottens län?

2. Är herr statsrådet beredd att medverka till att de utfärdade föreskrifter-

na, som inskränker utlänningarnas legitima rörelsefrihet, undanröjs helt eller — om detta inte är möjligt — ges ett praktiskt och förnuftigt innehåll?

Denna anhållan bordlades.

§ 11

Interpellation ang. bostadsfrågan för statliga tjänstemän vid ändrad tjänstgöringsort m. m.

Herr talmannen lämnade på begäran ordet till

Herr STRANDH (fp), som anförde:

Herr talman! Den rådande krisen på bostadsmarknaden drabbar inte endast de enskilda, utan vållar även svårigheter för statens egna organ. Bland annat är förflyttningar av tjänstemän under stundom ofrånkomliga. Det visar sig då ofta omöjligt att inom rimlig tid bereda vederbörande tillgång till egen bostad på den nya tjänstgöringsorten. Tjänstemannen kan på så sätt tvingas till en mer eller mindre långvarig särlevnad från sin familj med minskad personlig trivsel som följd och ökade utgifter för sitt eget och familjens uppehälle.

Den personliga otrivseln kan ju svårigen uppskattas i pengar. I fråga om ekonomiskt avbräck medger gällande tilläggsbestämmelser till statens allmänna avlöningsreglemente viss ersättning. Beslut om ändring av stationeringsort kan nämligen få anstå viss tid, som regel högst ett år, men efter särskild framställning ytterligare ett halvår. Att stationeringsorten ej ändras omedelbart vid förflyttningen innebär, att tjänstemannen så länge anståndet varar, kan tillgodoräkna sig traktementet på den nya tjänstgöringsorten enligt i allmänna resereglementet närmare angivna grunder. Enligt flyttningssersättningskungörelsen kan ersättning för s. k. »dubbelhyra» utgå under vissa förutsättningar samt kost-

Interpellation ang. bostadsfrågan för statliga tjänstemän vid ändrad tjänstgöringsort m. m.

nadersättning för magasinering av bostadsfrågan.

De merutgifter som åsamkas statsverket på grund av att bostadsmarknaden upphört att fungera är icke obetydliga. Någon redovisning av dessa kostnader för statsverket i dess helhet är svår att få. Enbart inom SJ beräknades emellertid utgifterna för s. k. omstationerings- eller anståndstraktamenten för budgetåret 1956/57 uppgå till i runt tal 2,0 milj. kronor. I statsrevisorernas berättelse för år 1957 anges kostnaderna för anståndstraktamenten inom försvarsväsendet, SJ, postverket, vattenfallsverket och televerket har uppgått till drygt 4 milj. kronor för budgetåret 1955/56. Enbart inom försvarsväsendet uppgår antalet förflyttningar till ca 1 200 st. per år. Bostadsproblemet vid förflyttningar är av sådan omfattning för vissa myndigheter, att särskilda provisoriska organ i vissa fall inrättats för bostadsanskaffningen. Sålunda finnes en försvarets bostadsförmedling, inom SJ finnes en bostadsförmedling etc. Statsrevisorerna har ifrågasatt, om ej denna verksamhet effektivare och mera framgångsrikt kunde ombesörjas av ett för statsförvaltningen centralt organ.

Det är en angelägenhet av största vikt, att tjänstemännens bostadsfråga snabbt kan lösas vid förflyttningar både med hänsyn till den personliga trivseln och med beaktande av storleksordningen av statsverkets merkostnader. Om statsrevisorernas framställning därför kunde föranleda åtgärder för en effektivare bostadsförmedling för statsanställda, vore detta att hälsa med stor tillfredsställelse. Då detta spørsmål kommer att behandlas i samband med statsrevisorernas berättelse, skall jag i detta sammanhang inte ytterligare ingå därpå, men i stället ta upp ett särskilt problem i anknytning härtill, som inte direkt beröres av statsrevisorerna.

Det förefaller nämligen som om myndigheternas samarbete med de lokala

bostadsförmedlingsorganen icke alltid vore tillräckligt förutseende. Många förflyttningar och omdispositioner av tjänster bör kunna förutses ganska lång tid i förväg. Att döma av uppgifter i pressen har ofta den lokala bostadsförmedlingen erhållit underrättelse först på ett sent stadium, vilket givetvis försvårat bostadsanskaffningen. Det har också givits exempel på att den statliga myndighetens egen bostadsförmedling arbetat med egna lägenhetsobjekt till förfogande utan att underrätta den ordinarie bostadsförmedlingen, vilket även försvårar en lämplig samordning.

Verkningarna av bostadsmarknadens kris har sålunda medfört åtskilliga bekymmer och stora kostnader för statsverket. Men det stannar inte därvid. Som så ofta är fallet i fråga om åtgärder för att lindra en av onormala förhållanden framkallad situation, skapas här i sin tur nya problem i fråga om kontroll och icke avsett utnyttjande. Det lär sålunda enligt uppgift ha förekommit att tjänstemän icke gjort några egentliga ansträngningar att skaffa bostad på den nya orten, t. ex. underlåtit att anmäla sig för omregistrering i bostadsförmedlingen. Orsaken har då varit att vederbörande funnit sin tidigare bostad inom t. ex. Stockholms-området vara värdefullare och ansett sig kunna räkna med förflyttning åter inom ej alltför avlägsen tid. De har då nöjt sig med mera tillfälliga bostadsarrangemang på den nya orten men likväl begärt anståndstraktamenten. Förhållandena har uppmärksamrats, och det har ifrågasatts om kontrollen alltid varit den bästa. Att här uppstår särskilda problem för myndigheterna är uppenbart. Detta bestyrkes av en cirkulärskrivelse från kungl. järnvägsstyrelsen av den 12 nov. 1957, varvid det bl. a. heter:

»Med hänsyn dels till de höga kostnaderna för anståndstraktamenten, som budgetåret 1956/57 uppgått till i runt

Interpellation ang. prövningen av statsbidrag till nykterhetsvården

tal 2,0 milj kr., dels till det ansvar som åvilar de anståndsprövande myndigheterna för felaktigt utbetalda traktamenten — frånsett det ansvar som faller på tjänsteman, som mot bättre vetande begär anstånd och därav beroende traktamente — har styrelsen härmed velat fästa uppmärksamhet på vikten av att det i varje särskilt fall omsorgsfullt undersökes, i vad mån villkoren för beviljande och behållande av anstånd med omstationering är behörigen uppfyllda för att utbetalning av på sådant anstånd grundade traktamenten skall kunna ske.»

Problemet berör givetvis icke bara SJ, utan är gemensamt för flera statsmyndigheter.

Under hänvisning till det anförda får jag därför anhålla om kammarens tillstånd att till herr statsrådet och chefen för civildepartementet ställa följande frågor:

1. Har vid tjänstemäns förflyttning från en tjänstgöringsort till en annan möjligheterna till effektivt samarbete från statsmyndigheternas sida med de lokala bostadsförmedlingarna i tillräcklig grad uppmärksamats?

2. Vill herr statsrådet medverka till att kontrollen över användningen av s. k. anstånds- eller omstationerings-traktamenten effektiviseras?

Denna anhållan bordlades.

§ 12

Interpellation ang. prövningen av statsbidrag till nykterhetsvården

Ordet lämnades på begäran till

Herr von FRIESEN (fp), som yttrade:

Herr talman! 1957 års riksdag beslöt väsentliga höjningar av såväl statsbidragen till anstalter för alkoholmissbrukare som även ökade bidrag till den öppna vården. Beträffande denna senare vårdform, som synes vara i hög grad eftersatt, höjdes statsbidraget till 75 % av kostnaderna.

Den öppna vården har utvecklats på olika sätt. Vi har mottagningar i nykterhetsnämndernas regi samt på initiativ av sjukhusdirektionerna i de större städerna av privata organisationer, därav i ett par fall av länkföreningar, anordnade öppna mottagningar. Det synes uppenbart att behovet är så stort att statsbidragsnormerna bör vara generösa och icke bundna till speciella vårdformer.

Genom tillmötesgående från Göteborgs stad har helt nyligen öppnats en öppen mottagning med tillhörande vårdplatser (de senare närmast att betrakta som avgiftningsplatser under kortare tid) under ledning av en mycket stabil länkförening, Kamratföreningen Länken. Tyvärr har statsbidragsfrågan icke kunnat lösas för denna ytterst behjärtansvärda verksamhet, då enighet ej kunnat nås om villkoren. Sålunda har enligt uppgift socialstyrelsen krävt namnregistrering av dem som söker å mottagningen, dels också ifrågasatt om den av föreningen bestämda lönen för föreståndare icke vore för låg. En namnregistrering torde vara oförenlig med god sjukvård och tjänar för övrigt intet förnuftigt syfte. Om statsmakterna vägrar bidrag till för höga löner, synes rimligt och förståeligt. Att kräva onödiga utgifter torde få betraktas som en absurditet.

Dylikt kan ej anses tillfredsställande. Vårdbehovet är så stort att varje försök efter medicinskt godtagbara riktlinjer bör uppmuntras. Då tydligen viss oklarhet råder om tolkningen av statsbidragsbestämmelserna, hemställer jag om andra kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för socialdepartementet få framställa följande fråga:

Är herr statsrådet villig medverka till att en så generös och obyråkratisk prövning som möjligt av statsbidragen till nykterhetsvården kommer till stånd?

Denna anhållan bordlades.

§ 13

Interpellation ang. samebefolkningens bostadsfråga

Fru JÄDERBERG (s) erhöill på begäran ordet och anförde:

Herr talman! Fjällsamernas renskötsel har under de senaste 10—15 åren undergått en kraftig förändring. Före det andra världskriget — och även senare — följde samefamiljerna, särskilt i våra nordligaste lappbyar, renhjordarnas vandringar mellan fjällregionerna och vinterbeteslanden i skogsbygden. Tältkåtan var då samefamiljens bostad året om.

Så småningom infördes nya metoder vid renskötseln. Det visade sig mycket dyrbart att hålla erforderliga flyttningsredskap med stort antal körrenar. Familjerna började känna det svårt att bo i tältkåtor i sträng kyla; barnens skötsel kunde inte heller motsvara tidens krav. Samefamiljerna började vintertid bo i gamla boningshus, som de bofasta övergivit allteftersom det gamla bostadsbeståndet sanerats och ersatts med nya bostäder. Så småningom har samerna börjat anlägga egna bostäder. I t. ex. Jokkmokks kommun har ett antal renskötarbostäder uppförts och enligt uppgift visat sig ändamålsenliga.

Samernas bostadsfråga är emellertid alltjämt praktiskt taget olöst. Kostnadsfrågan är den stora stötstenen. Såväl inom som utom samernas krets har man varit ytterst tveksam, huruvida ett gängse egnahem vore lämplig bostadsform för renskötarna med deras osäkra inkomstförhållanden. Många samer menar, att den bostadssanering, som statsmakterna genomfört i Karesuando socken för den bofasta befolkningen, kunde såväl i fråga om bostadstyper som finansiering tjäna som mönster för en ordentlig lösning av samefolkets bostadsfråga.

Under den gångna vintern har många samefamiljer fått tillbringa sina nätter i tältkåta, fast kylan kunnat uppgå till närmare 40 minusgrader. Familjer med barn har funnit detta nästan olidligt.

Upprörda röster i pressen har betecknat ett sådant tillstånd som oförenligt med vår tids sociala syn på bostadsfrågan.

Med stöd av vad jag här anförd anhallar jag om kammarens tillstånd att till herr statsrådet och chefen för socialdepartementet få framställa följande frågor:

1) Anser statsrådet att tiden nu är mogen att samhället medverkar till att samebefolkningens bostadsfråga löses på lång sikt, varvid samernas aktiva anpassning i samhället mot bakgrunden av samhällets andra intressen i fjällvärlden, aktualiserade bl. a. genom utbyggnaden av vattenfallen, allsidigt beaktas?

2) Om så är fallet, är statsrådet då beredd att pröva, om samebefolkningens bostadsfråga kunde lösas efter någorlunda likartade grunder som samhället medverkat till att lösa bostadsfrågan för den bofasta befolkningen i Karesuando socken?

Denna anhållan bordlades.

§ 14

Anmälades och godkändes första lagutskottets förslag till riksdagens skrivelser till Konungen:

nr 64, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om förlagsinteckning i vissa oljelager m. m.;

nr 65, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 21 december 1949 (nr 655) med särskilda bestämmelser om utskrivning från sinnessjukhus; och

nr 66, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen den 21 mars 1952 (nr 98) med särskilda bestämmelser om tvångsmedel i vissa brottmål.

§ 15

Anmälades följande Kungl. Maj:ts till kammaren avlämnade propositioner, nämligen

nr 53, med förslag till lag om ändrad lydelse av 16 § lagen den 11 juni 1943 (nr 346) angående statsmonopol å tillverkning och import av tobaksvaror, m. m.,

nr 56, angående fullmakt att i arbetslöshetsbekämpande syfte igångsätta arbeten, för vilka anslag uppförts å allmän beredskapsstat för budgetåret 1956/57, m. m.,

nr 57, rörande ratifikation av europeisk konvention angående fredlig lösning av tvister,

nr 60, angående återbäring av vissa skattebelopp, och

nr 62, angående fortsatt disposition av vissa äldre anslag för försvarsändamål.

Dessa propositioner bordlades.

§ 16

Justerades protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes här-
efter kl. 16.34.

In fidem
Gunnar Brith

Onsdagen den 19 februari

Kl. 14.00

§ 1

Jämlikt kammarens den 14 innevarande februari fattade beslut skulle val nu förrättas av ledamöter och suppleanter i särskilda utskottet. Ordet lämnades därvid på begäran till

Herr **FÖRSTE VICE TALMANNEN**, som yttrade:

För vart och ett av de val, som skall förrättas vid detta plenum, ber jag att få avlämna en gemensam lista, vilken godkännts av de av kammaren valda ledamöterna i talmanskonferensen. Varje lista upptar namn på så många personer, som det ifrågavarande valet avser.

Den av herr förste vice talmannen för val av ledamöter i utskottet avlämnade listan upptog under partibeteckningen »Gemensam lista» följande namn:

Ericsson i Kinna
Wedén
Sehlstedt
Cassel

Eriksson i Stockholm, fru
Gustafson i Göteborg
Almgren
Kristenson i Göteborg
Ahlberg
Königson
Hansson i Skegrie
Asp.

Sedan herr talmannen uppläst denna lista och den av kammaren godkännts, förklarades de personer, vilkas namn upptagits å listan, utsedda till ledamöter i särskilda utskottet.

§ 2

Anställdes val av suppleanter för de under nästföregående paragraf omfördämlade ledamöterna i särskilda utskottet. Den av herr förste vice talmannen för detta val avlämnade listan upptog under partibeteckningen »Gemensam lista» följande namn:

Ekendahl, fru
Höjer, fröken
Adamsson

Svar på fråga ang. en skyndsam utredning av frågan om resultat- och förlustutjämningskonto inom jordbruket

Hjalmarson
Mellqvist
Gustafsson i Skellefteå
Andersson i Ryggestad
Bengtsson i Varberg
Eliasson i Moholm
Ohlin
Hedlund
Gustafsson i Uddevalla
Wiklund
Carlsson i Bakeröd
Nilsson, Gerhard, i Gävle
Sköld.

Herr talmannen uppläste nu denna lista, vilken kammaren godkände; och förklarades de personer, vilkas namn uppförts å listan, utsedda till suppleanter för ledamöterna i särskilda utskottet.

§ 3

Upplästes följande till kammaren inkomna läkarintyg:

Undertecknad har i dag undersökt riksdagsman Oskar Andersson, f. 1 dec. 1903, från Långviksmon. Han har befunnits lida av Halsfluss. Han är sjukskriven och ur stånd att deltaga i riksdagsarbete fr. o. m. 17 febr. t. o. m. 24 febr. 1958.

Trehörningsjö den 17 februari 1958

H. Hindhede,
t. f. extraläkare

Herr Andersson i Långviksmon beviljades ledighet från riksdagsgörömlen från och med den 17 till och med den 24 innevarande månad.

§ 4

Svar på fråga ang. en skyndsam utredning av frågan om resultat- och förlustutjämningskonto inom jordbruket

Ordet lämnades på begäran till

Chefen för finansdepartementet, herr statsrådet STRÅNG, som yttrade:

Herr talman! Herr Gustafsson i Kår-

by har frågat mig om jag har för avsikt att påskynda arbetet inom 1957 års skatteutredning så att eventuella förslag, syftande till resultat- och förlustutjämnning inom jordbruket, kan bedömas samtidigt med förslaget om skörde försäkring. Jag kan svara herr Gustafsson att skatteutredningen f. n. arbetar så energiskt som möjligheterna medger. Under sådana förhållanden kan arbetet inte påskyndas ytterligare. Det går inte heller att på nuvarande stadium yttra sig om när skattefrågan kan lösas och om en samordning kan ske med frågan om skörde försäkring. Vi får avvakta skatteutredningens förslag.

Härpå anförde

Herr GUSTAFSSON i Kårby (cp):

Herr talman! Jag ber att få tacka finansministern för svaret, som var ungefär sådant som man kunde vänta sig att det skulle bli. Det finns en anledning till att jag riktade frågan. Anledningen är att det pågår en mycket intensiv diskussion ute i landet omkring skörde skadeutredningens betänkande och skörde försäkringen. I dessa diskussioner hör man ofta sägas, att förslaget till resultat- och förlustutjämningskonto borde fram, så att man kunde bedöma huruvida det i något avseende gör skörde försäkringen mindre aktuell. Det är väl ingen hemlighet att det föreliggande skörde försäkringsförslaget har mottagits på många håll i landet med en viss betänksamhet, om man skall uttrycka sig försiktigt.

Nu trodde jag att det skulle vara av värde, om man samtidigt som man studerade förslaget om skörde försäkring och remissutlåtandena om detta kunde ta del av förslaget från 1957 års skatteutredning i avseende å resultat- och förlustutjämnning. Det torde då finnas möjligheter att väga ihop förslagen och finna utvägar, som vi eljest måhända

**Svar på fråga ang. en skyndsam utredning av frågan om resultat- och förlust-
utjämningskonto inom jordbruket**

inte skulle se. På detta sätt kunde detta mycket aktuella problem få den bästa lösningen.

I direktiven till 1957 års skatteutredning har statsrådet också sagt, att utredningen kanske måste stanna vid dellösningar inom problemkomplexet, och vidare att utredningen, om det visar sig ändamålsenligt, kan få redovisa arbetet i etapper. Vad jag närmast var ute efter är att man skulle bryta ut frågan om jordbruket och redovisa resultatet på detta område särskilt.

Jag ber endast att ytterligare en gång få tacka för svaret, ehuru det kanske skulle finnas mera att tillägga.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 5

Herr talmannen meddelade, att hans excellens herr ministern för utrikes ärendena Undén på grund av sjukdom blivit förhindrad att vid dagens sammanträde besvara herr Rimmerfors' interpellation angående överflyttningen till Sverige av i Gammalsvenskby med omnejd bosatta svenskättlingar.

Vidare meddelade herr talmannen, att de svar, som chefen för kommunikationsdepartementet, herr statsrådet Skoglund, enligt föredragningslistan skulle lämna på frågor av herrar Magnusson i Tumhult och Carlsson i Huskvarna samt interpellation av herr Svensson i Stenkyrka, komme att på grund av att statsrådet Skoglund vore upptagen i första kammaren lämnas vid ett senare tillfälle under dagens plenum.

§ 6

Vid nu skedd föredragning av Kungl. Maj:ts å kammarens bord vilande proposition, nr 53, med förslag till lag om ändrad lydelse av 16 § lagen den 11 juni 1943 (nr 346) angående statsmonopol å tillverkning och import av to-

baksvaror, m. m., hänvisades propositionen, såvitt angick dels överskridande av viss anslagspost i avlöningsstaten för kontrollstyrelsen, dels ock ändring i vissa delar av Kungl. Maj:ts i årets statsverksproposition, bilaga 9, punkten 39, framlagda förslag, till statsutskottet och i övrigt till bevillningsutskottet.

Härefter föredrogs var efter annan följande propositioner; och hänvisades därvid

till statsutskottet propositionen nr 56, angående fullmakt att i arbetslöshetsbekämpande syfte igångsätta arbeten, för vilka anslag uppförts å allmän beredskapsstat för budgetåret 1956/57, m. m.;

till utrikesutskottet propositionen nr 57, rörande ratifikation av europeisk konvention angående fredlig lösning av tvister; och

till statsutskottet propositionerna:
nr 60, angående återbäring av vissa skattebelopp, och
nr 62, angående fortsatt disposition av vissa äldre anslag för försvarsändamål.

§ 7

Föredrogs den av herr *Löfroth* vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda, men då bordlagda anhållan att få framställa interpellation till herr statsrådet och chefen för försvarsdepartementet angående den utländska flygpersonalens rörelsefrihet i Luleå.

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 8

Föredrogs herr *Strandhs* vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda, men då bordlagda anhållan att få framställa interpellation till herr statsrådet och chefen för civildepartementet angående bostadsfrågan för statliga tjänstemän vid ändrad tjänstgöringsort m. m.

Kammaren biföll denna anhållan.

Svar på fråga ang. breddningen av den smalspåriga järnvägen Karlshamn—Vislanda — Svar på fråga ang. uppehåll i Nässjö för tåget »Skåningen»

§ 9

Föredrogs herr *von Friesens* vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda, men då bordlagda anhållan att få framställa interpellation till herr statsrådet och chefen för socialdepartementet angående prövningen av statsbidragen till nykterhetsvården.

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 10

Föredrogs den av fru *Jäderberg* vid kammarens nästföregående sammanträde gjorda, men då bordlagda anhållan att få framställa interpellation till herr statsrådet och chefen för socialdepartementet angående samebefolkningens bostadsfråga.

Kammaren biföll denna anhållan.

§ 11

Svar på fråga ang. breddningen av den smalspåriga järnvägen Karlshamn—Vislanda

Herr talmannen lämnade på begäran ordet till

Chefen för kommunikationsdepartementet, herr statsrådet **SKOGLUND**, som yttrade:

Herr talman! Herr Magnusson i Tumhult har frågat mig om jag vill upplysa kammaren huruvida den smalspåriga järnvägen Karlshamn—Vislanda, som för närvarande håller på att breddas till Norraryd och vars fortsatta sträckning från denna station enligt uppgift i pressen ännu synes oviss, sedermera skall breddas fram till Vislanda eller Växjö.

I anledning härav vill jag meddela, att det spørsmål, som herr Magnusson tagit upp, för närvarande är föremål för undersökningar inom SJ. Innan dessa undersökningar slutförts, är jag inte beredd uttala mig i sakfrågan.

Härpå anförde

Herr **MAGNUSSON** i Tumhult (h):

Herr talman! Jag ber att få tacka herr statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet för svaret på min fråga. Uppgifter i pressen om att det ännu är ovisst, huruvida breddningen av järnvägen skall fortsätta förbi Norraryd fram till Vislanda eller Växjö gav mig anledning att framställa denna fråga. Den oklarhet som uppstått genom dessa uppgifter har givetvis framkallat irritation i de bygder som berörs av breddningen. Näringslivets utveckling är ju så beroende av kommunikationerna, och inte minst ur lokaliseringssynpunkt är det viktigt, att näringsidkarna så tidigt som möjligt får klarhet om breddningens fortsatta sträckning, särskilt som breddningen i detta fall tillika kommer att anknyta till en av våra betydelsefullaste djuphamnar.

Då herr statsrådet nu på grund av undersökningarna inom SJ inte kan gå in på sakfrågan, skall jag i dag inskränka mig till att uttrycka den förhoppningen, att kammaren snarast erhåller besked i den fråga jag här berört.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 12

Svar på fråga ang. uppehåll i Nässjö för tåget »Skåningen»

Ordet lämnades på begäran till

Chefen för kommunikationsdepartementet, herr statsrådet **SKOGLUND**, som yttrade:

Herr talman! Herr Carlsson i Huskvarna har frågat mig om jag vill ta upp till förnyat övervägande den tidigare diskuterade frågan om vidtagande av sådan åtgärd, att tåget »Skåningen», som avgår från Stockholm kl. 16.40, kan göra ett kort uppehåll i Nässjö, som nu passeras kl. 20.21.

Med anledning härav kan jag meddela,

Svar på interpellation ang. biljettpiserna på flyglinjerna mellan Gotland och fastlandet

att arbetet med den nya sommartidtabellen f. n. pågår inom SJ. Enligt vad jag inhämtat från järnvägsstyrelsen kommer därvid tågplanen för linjen Nässjö—Jönköping—Falköping liksom för linjen Stockholm—Nässjö att helt omprövas. Tidtabellsarbetet har emellertid ännu inte fortskridit så långt, att man kan uttala sig om hur tidtabellen kommer att se ut i här avsedda delar.

Vidare anförde

Herr CARLSSON i Huskvarna (fp):

Herr talman! Jag ber att till statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet få framföra ett tack för svaret.

Det tycks ha skett något litet i denna fråga sedan detta ärende senast var uppe i kammaren, nämligen 1956. Det interPELLERADES då i saken, men svaret blev ett kategoriskt nej. Det har gjorts framställningar från olika håll, bl. a. från Jönköping och en mängd orter i synnerhet i den östra delen av Jönköpings län samt från Smålands och Blekinge handelskammare. Det finns alltså många som önskar att »Skåningen» skall göra uppehåll i Nässjö, och ett bifall till detta önskemål skulle innebära förbättringar för många, i synnerhet i den östra delen av Jönköpings län. Jag vet att också trafikinspektören i området är intresserad av denna fråga och positivt inställd till den.

Jag har hört att man håller på att göra en ny tidtabell, och det har sagts att det kommer att bli en förbättring på Falköpingslinjen, och det skulle naturligtvis innebära en stor förbättring om »Skåningen» stannade i Nässjö.

Det här är kanske intet lämpligt forum för en diskussion om tågtider, men i varje fall för den oinvidige förefaller de nuvarande förhållandena rätt underliga. Klockan 16.15 går det från Stockholm ett tåg som stannar bl. a. i

Norrköping och Linköping men inte går längre än till Mjölby. Ett annat tåg, »Skåningen», går från Stockholm klockan 16.40 och passerar det första tåget i — om jag minns rätt — Norrköping, men det går sedan förbi Nässjö och stannar inte förrän i Alvesta. Det är inte så egendomligt om det under sådana förhållanden uppstår ett visst missnöje i de folkrika trakterna där nere.

Det har sagts — huruvida det är riktigt vet jag inte — att »Skåningen» brukar vara fullsatt och inte kan ta fler resande. Skulle det vara på det sättet, vore det sorgligt. Det är att hoppas att det blir en förbättring, och av det svar jag har fått av kommunikationsministern förefaller det vara möjligt. Vi hoppas att den förbättringen i så fall också kommer att innebära att »Skåningen», om den skall gå i fortsättningen, stannar i Nässjö.

Jag ber att än en gång få tacka för svaret.

Härmed var överläggningen slutad.

§ 13

Svar på interpellation ang. biljettpiserna på flyglinjerna mellan Gotland och fastlandet

Chefen för kommunikationsdepartementet, herr statsrådet SKOGLUND, erhöi på begäran ordet och yttrade:

Herr talman! Herr Svensson i Stenkyrka har i en interpellation frågat mig om jag är villig att medverka till att biljettpiserna på flyglinjer mellan Gotland och fastlandet justeras så, att de i förhållande till flygsträckan inte blir högre än på andra flyglinjer.

Såsom interpellanten påpekat tillkännagav Linjeflyg Aktiebolag i början av januari i år en omläggning av rabattsystemet, vilken skulle medföra att vissa rabatter slopades på inrikes-

Svar på interpellation ang. biljettpriserna på flyglinjerna mellan Gotland och fastlandet

linjerna. Då den gotländska befolkningen i högre grad än andra utnyttjat rabatterna, komme den tilltänkta åtgärden otvivelaktigt att innebära en kraftigare indirekt höjning av biljettpriset på gotlandslinjen än på andra inrikeslinjer. Med hänsyn härtill kallade jag representanter för SAS och Linjeflyg till överläggning i kommunikationsdepartementet för att få frågan om taxorna på gotlandslinjen närmare belyst. Sedan Linjeflyg i anledning av nämnda överläggning verkställt vissa undersökningar och även hållit sammanträden med företrädare för den gotländska befolkningen, har bolaget i samband med rabattsystemets omläggning den 1 februari företagit en viss sänkning av grundtaxorna på gotlandslinjen.

Grundtaxorna i den reguljära inrikes flygtrafiken skall godkännas av luftfartsstyrelsen, varvid även förekommande rabatter beaktas. Frågan om en mera enhetlig taxesättning för inrikesflyget har redan tidigare varit föremål för luftfartsstyrelsens uppmärksamhet. I samband med att styrelsen i april 1957 godkände grundtaxorna för Linjeflygs inrikestrafik, uttalade styrelsen nämligen att det var önskvärt, att inrikesflygets taxor byggde på ett för samtliga linjer någorlunda enhetligt kilometerpris. Endast för det fall, att trafikföretaget beträffande viss linje kunde redovisa avsevärt högre driftkostnader än för övriga linjer, syntes ett högre kilometerpris motiverat. På grund härav tidsbegränsade styrelsen godkännandet till den 1 oktober 1957 och förutsatte att Linjeflyg på grundval av erfarenheterna av trafiken under begynnelseperioden skulle beakta de av styrelsen anförda synpunkterna samt lämna en redogörelse för bolagets synpunkter på taxepolitiken i samband med ansökan om godkännande av taxorna för tiden efter den 1 oktober 1957. Sedermera meddelade Linjeflyg, att ifrågasvarande redogörelse inte kunnat

färdigställas till den angivna tidpunkten, samt hemställde, att i avvaktan härpå tidigare godkända biljettpriser skulle få tillämpas. Luftfartsstyrelsen biföll detta.

Efter framställning av Linjeflyg godkände luftfartsstyrelsen den 30 januari 1958 de nya taxorna på gotlandslinjen men tidsbegränsade giltigheten till den 1 april 1958. Styrelsen anmodade samtidigt Linjeflyg att inkomma med den tidigare begärda redogörelsen för bolagets framtida taxepolitik. Denna redogörelse skall också innefatta synpunkter på de ändrade rabatternas inverkan på taxorna. På grundval av bl. a. nämnda redogörelse kommer luftfartsstyrelsen att pröva det förslag till nya grundtaxor, som Linjeflyg enligt vad jag inhämtat avser att inom kort inge till luftfartsstyrelsen för godkännande.

Då en viss sänkning av grundtaxorna på gotlandslinjen redan företagits och frågan om nya taxor för hela inrikesflyget är föremål för utredning och inom kort kommer att underställas luftfartsstyrelsens prövning, anser jag, att några ytterligare åtgärder från min sida i av interpellanten åsyftad riktning i nuvarande situation icke är påkallade.

Härefter anförde:

Herr SVENSSON i Stenkyrka (cp):

Herr talman! Jag ber att få framföra mitt tack till herr statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet för svaret på min interpellation. Jag tackar också för att statsrådet tagit kontakt med ledningen för vederbörande flygbolag, även om resultatet av den kontakten ännu förefaller något dunkelt.

Jag vill erinra om att det när Linjeflyg fick koncession i fjol gjordes en framställning från gotländskt håll, närmast av gotlandsavdelningen av Lands-

Svar på interpellation ang. biljettpriserna på flyglinjerna mellan Gotland och fastlandet

kommunernas förbund, och sedermera uppväktades också statsrådet, då man befarade att Linjeflyg inte skulle ha samma resurser att upprätthålla förbindelsen mellan Gotland och Stockholm, som SAS hade. Emellertid hade Linjeflyg då inte börjat sin verksamhet, och man ville tills vidare avvakta. Det förefaller dock som om Linjeflyg inte skulle ha resurser att upprätthålla samma standard som SAS gjort under de många år som SAS haft hand om trafiken. Jag skall emellertid inte ingå på den saken, men det är några formuleringar här i svaret som röjer vad Linjeflygs ledning tidigare framhållit till oss gotlandsrepresentanter. Statsrådet säger nämligen att den gotländska befolkningen i högre grad än andra har utnyttjat rabatter. Vi har mött den invändningen tidigare. Man har velat att den som läser detta skall få den uppfattningen att rabatterna egentligen bara var avsedda att utnyttjas av ett mindre fåtal. I verkligheten är det så att det rabatterade priset är ett under hand mellan vederbörande flygledning och de gotländska resenärerna överenskommet officiellt pris. Därmed kommer frågan om utformningen av taxorna i ett annat läge än som kanske framgår av svarets innehåll.

Det finns kanske inte så stor anledning att kommentera vad statsrådet säger som vad han inte säger. Jag vill påpeka, som jag också framhållit i min interpellation, att taxesättningen för linjen Visby—Stockholm var skyhögt jämförd med den för andra linjer. Jag skall illustrera detta med ett enda exempel. En turochreturbiljett Bromma—Visby kostar numera officiellt 120 kronor, sedan priset sänkts med 5 kronor. En biljett Bromma—Malmö via Kastrup kostar 175 kronor, men denna sträcka är nära tre gånger så lång. Om priset per kilometer skulle vara detsamma som på sträckan Bromma—Visby, skulle en biljett för resa mellan Stockholm och Malmö kosta 350 kronor. Man förstår

med denna jämförelse hur högt pris gotlänningarna får betala för sina flygresor. Jag vill ännu en gång påpeka att det rabatterade priset 107 kronor av oss betraktas som ett officiellt pris.

Sedan vill jag gärna understryka det yttrande av luftfartsstyrelsen, som statsrådet här citerar nämligen att man borde få en någorlunda likvärdig taxesättning på de olika linjerna. Det tillägges visserligen här, att det finns linjer där kostnaderna är väsentligt högre än på andra linjer, men jag vill erinra om att under 1957 gjordes inte mindre än 3 000 starter och landningar på Visbyfältet. Antalet passagerare var 85 000, varav ungefär 70 000 med det reguljära flyget. Resandefrekvensen har alltså varit stor, och man kan dra den slutsatsen att gotlandslinjen måste vara en av de ekonomiskt sett mest bärkraftiga linjerna.

Nu redovisade statsrådet att taxorna skall omprövas till den 1 april. Jag vill i det sammanhanget ha sagt att man vid vår första överläggning med Linjeflyg, då det var tal om borttagande av rabatterna, förutsatte att ett officiellt pris på 110 kronor skulle fastställas. Sedan togs rabatten utan vidare bort, och den ursprungliga flygavgiften, såsom det hette, fastställdes till 125 kronor. Sedan har denna sänkts med 5 kronor till 120, men jag vill upprepa att vårt officiella pris här tidigare var 107 kronor. Även efter sänkningen med 5 kronor kvarstår det, att biljettpriset ändå höjts väsentligt. Jag kanske borde säga att fortsättning följer, och jag vill därför vädja till herr statsrådet att han fram till den 1 april med uppmärksamhet följer inrikesflygets taxesättningar, så att inte gotlänningarna i framtiden får vidkännas ett handicap genom dyrare biljettpriser.

Jag vill också understryka vad jag framhållit i min interpellation, nämligen att flygförbindelserna med fastlandet är av utomordentligt stort värde

Svar på interpellation ang. biljettpriserna på flyglinjerna mellan Gotland och fastlandet

för gotlänningarna. Flyget har högst väsentligt förbättrat våra kommunikationer. Men vi kräver absolut att vi inte skall behöva betala högre avgifter än vad man betalar på andra platser i landet.

Chefen för kommunikationsdepartementet, herr statsrådet **SKOGLUND**:

Herr talman! Herr Svensson i Stenkyrka ansåg att resultatet av det sammanträffande jag hade med representanter för SAS och Linjeflyg föreföll en smula dunkelt. Jag vill då säga, att när jag talade med vederbörande om dessa saker, föreslog jag att de skulle ta frågan under omprövning — och jag kan försäkra herr Svensson, att om inte det initiativet hade tagits, hade förmodligen frågan inte blivit omprövad nu utan först den 1 april, när den kommer upp i luftfartsstyrelsen. Men jag kunde självfallet inte vid dessa överläggningar lämna några direktiv om med vilka belopp biljettpriserna skulle utgå. Den saken måste ju bli föremål för diskussion med bland andra representanter för gotlänningarna själva.

Sedan tror jag inte, att man utan vidare skall göra jämförelser mellan biljettpriserna på olika sträckor. Det exempel herr Svensson i Stenkyrka anförde, biljettpriset på linjen Stockholm—Kastrup, är inte fullt jämförbart med biljettpriset på Visby-linjen, ty i förstnämnda fallet måste maskinerna under alla förhållanden ur trafiksäkerhetssynpunkt flygas upp till Stockholm för översyn. Det är troligt — för att inte säga säkert — att detta har påverkat biljettpriset i kostnadssänkande riktning, när det gäller sträckan Stockholm—Kastrup.

Denna fråga skall nog inte avgöras på de lösa premisser som nu föreligger, utan man bör avvakta handlingarna i målet, innan man uttalar sig bestämt och kategoriskt. Och alla handlingar bör föreligga den 1 april, herr Svensson!

Då kommer nämligen hela resonemanget om biljettpriserna att tas upp i luftfartsstyrelsen.

Herr **AHLSTEN** (fp):

Herr talman! Som redan påpekats här var det länsavdelningen av Landskommunernas förbund som för cirka ett år sedan genom att uppvakta statsrådet tog initiativ till att om möjligt få en ändring på det förhållandet, att gotlandslinjen överfördes från SAS och i stället fördes över i Linjeflygs regi. Vi önskade av flera skäl få vara kvar hos SAS. Gotlandslinjen är en gammal linje och den bästa flyglinje, ekonomiskt sett, som fanns inom landet. Vi ansåg, att skulle den kopplas in i ett helt nytt system med nya linjer, skulle det ur ekonomisk synpunkt bli besvärligt för oss. Vi fick då beskedet, att vi skulle lugna oss och se. Vi har lugnat oss, och vi har fått se, herr statsråd! Vi har märkt, att det blivit opposition från den gotländska befolkningens sida, och jag vill inte undanhålla statsrådet, att vi i länsavdelningen i år från de gotländska kommunerna fått skrivelser, där de begär, att vi skall anordna oppositionsmöten av olika slag för att på nytt försöka göra något åt denna fråga. Vi har lugnat dem och sagt: »Ni får vänta till den 1 april och se vad resultatet kommer att bli av den jämförelse mellan taxorna, som är utlovad från luftfartsstyrelsen.» Jag hoppas att länsavdelningen också får titta på det utredningsmaterial, som då föreligger, så att vi på sakliga grunder kan klargöra för kommunerna hur det ligger till.

Men det var inte så mycket för den sakens skull som jag begärde ordet, utan det var närmast av den anledningen, att det finns vissa rabatter kvar, bland andra rabatterna för riksdagsmän. Nu undrar jag, herr statsråd, hur snart man kan förvänta att stats-

Återföring av fonderade LKAB-medel

rådet vidtar sådana åtgärder att rabatterna även för riksdagsmännen blir borttagna på denna linje.

Herr SVENSSON i Stenkyrka (cp):

Herr talman! Den fråga om rabatter, som herr Ahlsten här berört, är ju en sak som skall göras upp mellan staten och vederbörande flygföretag.

Jag tvivlar inte på kommunikationsministerns intresse för hithörande frågor. Men när statsrådet hänvisar till biljettpriserna på linjen Bromma—Kastrup—Malmö och menar att där inte föreligger samma situation som för Visby-linjen, så vill jag i stället peka på en annan flyglinje, på vilken det råder förhållanden ungefär likvärdiga med dem på linjen Stockholm—Visby, nämligen linjen Bromma—Kalmar. Där har man obetydligt högre biljettpriser, trots att den linjen är ungefär dubbelt så lång som linjen Bromma—Visby.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 14

Föredrogs vart för sig

konstitutionsutskottets utlåtande nr 1, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändring i kyrkomötesförordningen den 22 april 1949 (nr 174); och

statsutskottets utlåtande nr 14, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställningar under Utgifter å driftbudgeten, För flera huvudtitlar gemensamma frågor, jämte i ämnet väckta motioner.

Kammaren biföll vad utskotten i dessa utlåtanden hemställt.

§ 15

Utgifter å tilläggsstat II (finansdepartementet)

Föredrogs statsutskottets utlåtande nr 19, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II

till riksstaten för budgetåret 1957/58, i vad propositionen avser finansdepartementets verksamhetsområde.

Punkten 1

Utskottets hemställan bifölls.

*Punkten 2***Återföring av fonderade LKAB-medel**

Med tillstyrkande av Kungl. Maj:ts förslag i propositionen nr 2 (bil. 14, s. 59 och 60) hade utskottet hemställt, att riksdagen måtte

1. godkänna att de för framtida investeringar i LKAB fonderade medlen toges i anspråk på sätt i statsrådsprotokollet över finansärenden för den 3 januari 1958 föreslagits;

2. till återföring av fonderade LKAB-medel å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1957/58 anvisa ett investeringsanslag av 189 977 000 kronor.

Reservation hade avgivits av fröken Andersson samt herrar Skoglund i Doverstorp, Starving och Cassel, vilka ansett att utskottet bort hemställa, att riksdagen måtte

1. godkänna att de för framtida investeringar i LKAB fonderade medlen toges i anspråk på sätt reservanterna föreslagit,

2. till återföring av fonderade LKAB-medel å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1957/58 anvisa ett investeringsanslag av 100 000 000 kronor.

Härjämte hade ett särskilt yttrande avgivits av herrar Boman, Sundelin och Sunne, fröken Elmén, herr Gustafsson i Skellefteå, fröken Vinge och fröken Liljedahl.

Sedan punkten föredragits, yttrade:

Herr STAXÄNG (h):

Herr talman! Enligt det avtal, som kom till stånd mellan staten och TGO och vilket även riksdagen har behandlat, skulle för verksamhetsåren 1955/1956 och 1956/1957 inom LKAB någon

avsättning till dispositionsfonden icke ske. Det belopp, som för berörda år härigenom uppkom, var i runt tal 190 miljoner kronor. Det blev i stället överfört till ett särskilt konto i riksbanken i avsikt att sedan återföras till LKAB. Denna återföring har nu föreslagits ske i form av lån under Fonden för låneunderstöd, och någon särskild återbetalningstid föreskrevs inte. Vi som här har antecknat reservation till utskottets utlåtande anser det obestriddigt, att de fonderingar, som utan nämnda avtal kunde beräknas ha blivit gjorda inom LKAB, inte skulle ha gått upp till hela det till staten under nämnda år utdelade belopp, som jag nyss nämnde.

Såsom normal fondering inom LKAB för vart och ett av de nämnda åren synes i stället böra upptagas ett belopp av 50 miljoner kronor, alltså för berörda tvänne år 100 miljoner kronor. När vi har nämnt detta belopp på 50 miljoner kronor, har vi sett det i anslutning till det belopp, som bolagsstämman på sin tid, nämligen 1955, avsatte till dispositionsfonden.

Vi reservanter anser, att när det gäller ett statligt företag bör en sådan prioritering, som här har skett i såväl Kungl. Maj:ts som i utskottets förslag, icke ske. Vi anser nämligen, att ur effektivitetssynpunkt är det tvärtom angeläget, att det knappa investeringsutrymmet och de knappa resurserna på kapitalmarknaden utnyttjas under fri konkurrens på lika villkor mellan olika typer av företag. Detta är särskilt viktigt i en tid, då statsmakterna direkt och indirekt gör ingripanden i syfte att dämpa såväl investeringsviljan som möjligheten till investeringar. Det kan således inte vara rimligt att i rådande läge göra undantag från den restriktiva kreditpolitiken för vissa företag enbart av den anledningen, att de ägs av staten.

Jag har här nämnt de 100 miljoner kronor, som reservanterna är beredda att tillstyrka. Vad överskjutande belopp beträffar bör det enligt vårt förslag an-

Återföring av fonderade LKAB-medel

komma på Kungl. Maj:ts att meddela de bokföringsföreskrifter, som erfordras för överförande av sådant belopp från det särskilda kontot i riksbanken till budgetutjämningsfonden.

Med vad jag här har anfört ber jag, herr talman, att få yrka bifall till den reservation, som är knuten till utskottets utlåtande och som har avlämnats av fröken Andersson m. fl.

Herr andre vice talmannen **MALMBORG** (fp):

Herr talman! Till det föreliggande utlåtandet finns fogat ett särskilt yttrande av herr Boman m. fl. Detta yttrande är anknutet till den reservation som förelåg vid 1956 års behandling av motsvarande ärende och som avlämnades också den med herr Boman som första namn.

I denna reservation yrkades att avsättningen borde begränsas till ett belopp, som kunde beräknas motsvara den tillfälliga ökningen av utdelningen för statsverket, som blev en följd av det mellan staten och TGO träffade avtalet angående vinstdispositionen. Vid frågans behandling 1956 förordade nämligen riksräkenskapsverket att den nödvändiga reserveringen skulle ske med ett mot den beräknade utdelningsökningen svarande belopp. Inom folkpartiet fann vi denna ståndpunkt sakligt motiverad och föreslog, att avsättningen till budgetutjämningsfonden skulle begränsas till 30 miljoner kronor. I vår reservation erinrade vi såsom motivering om att den vid 1955 års ordinarie bolagsstämma till dispositionsfonden gjorda avsättningen just utgjorde det av mig nyss nämnda beloppet. I reservationen hävdades vidare att något sakligt skäl inte kunde förebäras för att den avkastning, som normalt tillkom staten från LKAB, jämväl ifrågavarande budgetår skulle inräknas bland driftbudgetens ordinarie inkomster. Ytterligare anfördes att statliga företag för finansie-

Återföring av fonderade LKAB-medel

ring av sina investeringar inte borde ha prioritet framför privata företag på det sätt som det i propositionen föreslagna vinstdispositionsförfarandet i realiteten innebar.

I sakens nuvarande läge har vi, herr talman, inte ansett oss böra framställa något särskilt yrkande. Jag kan tillägga att om riksdagen följt vårt förslag 1956, hade det belopp, som nu skulle återföras av fonderade medel, kunnat begränsas till 60 miljoner kronor.

Herr PETERSON i Degerfors (s):

Herr talman! Får jag till att börja med erinra om att den här frågan avgjordes ju egentligen redan 1956, då beslut fattades om hur man skulle förfara med de medel som, enligt vad man utgick ifrån, skulle tillfalla staten på grund av överenskommelsen, att utdelning skulle ske men däremot ingen avsättning under de år som här tidigare nämnts.

Det är dessa saker, herr talman, som departementschefen nu erinrar om, då han säger, att med hänsyn till att några avsättningar till dispositionsfonder eller medelsreservationer av annat slag enligt överenskommelse mellan staten och TGO icke skulle komma till stånd inom LKAB för verksamhetsåren 1955/56 och 1956/57 samt att den vid 1955 års ordinarie bolagsstämma gjorda avsättningen å 50 miljoner kronor skulle utbetalas, träffade man vissa principbeslut redan då om att vinstmedlen skulle vid senare tillfälle återföras till LKAB.

Jag tar mig friheten, herr talman, att här ur proposition nr 171 år 1956 återge vad som sades av finansministern.

»Det är uppenbarligen av vikt att ett företag av LKAB:s storlek förfogar över betydande reserver av likvida medel. Då avsättningar till dispositionsfond av i det föregående berörda skäl icke kan påräknas för verksamhetsåren 1955/56 och 1956/57 samt för verksamhetsåret 1954/55 gjord avsättning skall utdelas,

är det följaktligen önskvärt att en reservering av medel i andra former kommer till stånd. Med hänsyn härtill anser jag mig böra biträda organisationskommitténs av förhandlingsdelegationen tillstyrkta förslag att för budgetåren 1955/56 och 1956/57 till budgetutjämningsfonden avsätta belopp motsvarande den utdelning staten erhållit eller, vad gäller budgetåret 1956/57, beräknas erhålla från LKAB.»

Finansministern sade vidare, att återföringen av medlen till LKAB, vilken med hänsyn till det enskilda intresset i bolaget torde böra få formen av ett lån, borde i vanlig ordning ske genom anvisande av ett anslag på kapitalbudgeten. — Jag vill då bara erinra om att riksdagen antog detta.

I sitt utlåtande nr 156 år 1956 godkände statsutskottet förslaget och framhöll dessutom den mycket omfattande investeringsverksamhet som pågick inom LKAB. Staten måste uppenbarligen, enligt utskottet, såsom den huvudsaklige aktieägaren svara för att LKAB:s kapitalförsörjning icke äventyras, då medel för nyinvesteringar efter den 1 oktober 1957 icke reserverats inom företaget.

Det är detta som nu går igen. Det är sant såsom sagts här, herr talman, att det finns reservationer från både höger- och folkpartihåll, men riksdagen fattade ändå detta beslut. Det är detta som departementschefen har följt. Då vi behandlade denna fråga inom utskottets femte avdelning skedde det med utgångspunkt från att dessa medel skulle återföras till LKAB, något som vi inte kunnat komma ifrån.

Herr Staxäng säger att det är orimligt och att det skall vara konkurrens på lika villkor. Jag skulle vilja säga till herr Staxäng, att i de flesta fall är det väl ändå så — framför allt bland de stora företagen — att de är självförsörjande i fråga om kapital och att det är de egna vinstmedlen som de använder för investeringarna. Jag skulle vilja tolka detta så, att det blir mera en lik-

ställighet mellan statliga företag och de mest bärkraftiga av de privata.

Herr talman! Eftersom herr Staxäng begränsade sig till ett kort anförande, skall också jag göra det, och jag ber här få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr STAXÄNG (h) kort genmäle:

Herr talman! Jag vill inte bestrida riktigheten av den relation av förhållandena som herr Petterson i Degerfors här lämnat. I hans anförande framskymtade emellertid att han fäste stor vikt vid ett förhållande som även jag berörde i mitt tidigare anförande, nämligen att riksdagen ju fattade beslut om detta år 1956. I denna erinran var då underförstått, att man nu icke skulle kunna bryta detta avtal. Gentemot denna uppfattning, som kanske i och för sig kan vara riktig, skulle jag dock vilja anför följande: Vad är det som sker i nuvarande mycket besvärliga ekonomiska läge? Jo, man går från statsmakternas sida ganska hårt fram när det gäller att begränsa investeringarna och utlåningen. Är det då orimligt att staten, även om det finns ett avtal och ett riksdagsbeslut, skulle kunna avstå från att utnyttja sin avtalsenliga rätt fullt ut, särskilt beträffande ett bolag som staten så helt bestämmer över?

Herr HAGNELL (s):

Herr talman! Herr Staxäng sade att man från statens sida går ganska hårt fram när det gäller krediterna till och expansionen inom det enskilda näringslivet. Om vi håller oss till det aktuella fallet skulle jag vilja fråga herr Staxäng: På vilket sätt har staten hindrat TGO i den miljardinvestering bolaget nu är i färd med att göra i järnverket i Oxelösund och i andra anläggningar i anslutning till bolagets verksamhet inom både Sverige och Afrika? I det fallet föreligger inga hinder från statens sida. Man har icke varit snål mot

Återföring av fonderade LKAB-medel

detta enskilda företag. Det har fått sin miljard att investera i det svenska och det afrikanska näringslivet, och det skall väl noteras. Men i det sammanhanget bör man också notera, att om man ständigt underförsörjer ett statligt företag med kapital och hindrar dess expansion, kommer det att gå likadant för detta företag som för andra statliga företag, där man från folkpartihåll och högerhåll under årtal gjort vad man kunnat för att försvåra företagens utveckling och hindra deras naturliga utbyggnad, med följd att man nu står där med några hundra man som måste avskedas och gå ut i arbetslöshet. Det är väl dit herr Staxäng och hans kolleger vill ha också LKAB, kan jag tro.

Om man ser närmare på vad som hänt i LKAB, finner man, att detta företag av sin gamla ägare överlämnades till den nye ägaren. I samband därmed tog den gamla ägaren ut väsentligt större del av vinstmedlen ur företaget än som tidigare skett. Detta visar hur flexibel den statliga beskattningen av de enskilda aktiebolagen är och vilka möjligheter de enskilda har att antingen konsolidera sina företag eller också suga ut företagen. När man inte längre får behålla ett företag, tar man ut så mycket pengar som möjligt. Så skedde beträffande LKAB. Skall då staten, när den skall fortsätta att driva detta bolag, inte fylla igen de hål som de enskilda varit med om att gräva upp?

Man skall planera för att ha ett företag på lång sikt, det är en enkel regel för alla investeringar, statliga såväl som enskilda. Man måste komma ihåg att det gäller också de statliga företagen, inte bara de enskilda. Staten skall handla på lång sikt. Statens företag behöver pengar på samma sätt som de enskilda. Vad som nu sker med LKAB innebär icke ett favoriserande av detta företag. Man gottgör endast företaget för en del av de extra vinstuttag som det varit möjligt att suga ut ur bola-

Återföring av fonderade LKAB-medel

get innan det övergick helt i statens hand.

Staten har i detta fall icke varit snål mot de privata investeringarna. Företaget har fått investera 1 000 miljoner kronor, och det har automatiskt fått igångsättningstillstånd för sina investeringar m. m. Det finns sålunda icke fog för herr Staxängs påstående, att det kan framföras berättigade klagomål från enskilt håll i detta avseende.

Herr STAXÄNG (h) kort gemmäle:

Herr talman! Jag har inte omnämnt statens behandling av TGO enligt det aktuella avtalet. Jag har här talat om hela näringslivet, och jag är helt övertygad om att man då är berättigad att säga att det föreligger ganska hårda kreditåtstramningar.

Herr HAGNELL (s) kort gemmäle:

Herr talman! Det ligger väl närmast till hands att jämföra de parter som är inblandade i denna fråga, nämligen den statliga ägaren till LKAB och den privata före detta ägaren till detta bolag. Därigenom får man två konkreta jämförelseobjekt. Om det sedan på den allmänna marknaden föres en kreditåtstramande politik, så drabbar detta också en hel del av den statliga verksamheten — det vet alla som haft med dessa ting att göra i olika sammanhang. Jag har endast talat om vad som rör LKAB, och där förhåller det sig som jag sagt. Om sedan herr Staxäng vill tänka på något annat får han ju göra det.

Herr LASSINANTTI (s):

Herr talman! Det talas om att dessa 189 miljoner kronor, som skall återföras till LKAB i form av lån, skulle på ett alldeles speciellt sätt innebära faror för kreditmarknaden. Låt mig då erinra om att LKAB under den treårsperiod, som det här rör sig om, till statskassan inlevererat 240 miljoner kronor mer än under föregående tre-

årsperiod. Nu får LKAB tillbaka 189 miljoner som lån!

Jag undrar, herr talman, om andra storbolag skulle tycka att de blev favoriserade, ifall de hade betalt 240 miljoner kronor till staten och sedan som lån fick tillbaka 189 miljoner. Vi vet ju alla, att detta arrangemang fått göras därför att den tidigare hälftendelägaren, TGO, skulle få så mycket som möjligt av sin insats i LKAB. Jag påpekade i våras i en debatt om hithörande frågor, att TGO på sin tid satsade 20 miljoner för exploatering av de norrländska malmrikedomarna. Vi vet att TGO nu har gott om pengar, som bolaget kan investera på annat håll; TGO har under årtiondenas lopp fått flera hundra miljoner i vinstutdelning.

Vad skulle ett bifall till högerreservationen innebära? Jo, det skulle leda till att arbetslösheten i Norrbotten ytterligare ökade på grund av att de investeringar, som LKAB planerat och som är av utomordentligt stor betydelse för sysselsättningen där uppe, inte skulle kunna genomföras.

De norrbottniska skogskommunerna och kommunerna i Tornedalen, där det råder stora sysselsättningsvärigheter, är de som främst svarar för arbetskraften till malmfälten. En framträdande högerman intervjuades i höstas av Svenska Dagbladet och sade sig då hoppas, att staten verkligen skulle träda emellan för att rädda sysselsättningsituationen i Tornedalen. Han såg alltså staten som den ende räddaren.

Jag anser att kammaren fattar ett för Norrbotten utomordentligt klokt beslut, om den följer statsutskottets majoritet. Vi skulle gärna se att det enskilda kapitalet uppträdde som finansierare av nödvändiga investeringar i Norrbotten. Men den enskilda företagsamheten vill inte ens placera sådant kapital i Norrbotten, som har hämtats från denna rika landsända, och detta skapar svårigheter, som jag tror är uppenbara för riksdagen.

Ändrad ordning för vissa anslags uppförande i statsbudgeten

Herr LÖFROTH (fp):

Herr talman! Det har sagts att TGO har fått tillstånd att använda en miljard till att bygga nytt järnverk i Oxelösund, sätta i gång gruvor i Mellansverige och exploatera gruvfyndigheter i Afrika. Detta har kunnat ske tack vare att riksdagen var generös nog att bevilja denna miljard till TGO. I annat fall hade ju pengarna funnits kvar. Nu säger man att staten skulle ha gruvorna där uppe. Vid ett fackföreningsmöte i Luleå häromdagen, där man behandlade frågan om att permittera arbetare, steg emellertid en järnverksarbetare upp och sade att om riksdagen hade låtit bli att lösa in LKAB-aktierna, så hade dessa pengar nu varit disponibla för utbyggnad av järnverket till den kapacitet som man på arbetarhåll önskar, och då hade man inte haft någon arbetslöshet. Detta är riktiga tongångar.

Jag tror att vad det nu gäller är att försöka göra det bästa möjliga av ett beslut, som nu visar sig vara i hög grad felaktigt. Riksdagens beslut om lån ur fonderna är ju bara en ren bokföringsfråga. Ingen kan få mig att tro att dessa 189 miljoner finns. De är redan tagna i anspråk. Vad man vill ha är ett beslut som täckning för vad man gjort med pengarna.

Härmed var överläggningen slutad. Herr talmannen gav propositioner dels på bifall till utskottets i punkten gjorda hemställan dels ock på bifall till den vid utlåtandet fogade reservationen; och fann herr talmannen den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Herr Staxäng begärde emellertid votering, i anledning varav efter given varsel följande voteringsproposition upplästes och godkändes:

Den, som vill, att kammaren bifaller statsutskottets hemställan i punkten 2:o) i utskottets utlåtande nr 19, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren bifallit den vid utlåtandet fogade reservationen.

Sedan kammarens ledamöter härefter intagit sina platser och voteringspropositionen blivit ännu en gång uppläst, verkställdes omröstning genom upprensning. Herr talmannen tillkännagav, att han funne flertalet av kammarens ledamöter hava röstat för ja-propositionen. Herr Lassinantti begärde emellertid rösträkning, vadan votering medelst omröstningsapparat verkställdes. Därvid avgåvos 139 ja och 38 nej, varjämte 37 av kammarens ledamöter förklarade sig avstå från att rösta.

Kammaren hade alltså bifallit utskottets i punkten gjorda hemställan.

§ 16

Föredrogos vart efter annat statsutskottets utlåtanden:

nr 26, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående bestridande av vissa haverikostnader, och

nr 27, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående fortsatt disposition av visst äldre reservationsanslag, avseende handelsdepartementets verksamhetsområde.

Kammaren biföll vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt.

§ 17

Ändrad ordning för vissa anslags uppförande i statsbudgeten

Föredrogos statsutskottets utlåtande nr 28, i anledning av väckta motioner om ändrad ordning för vissa anslags uppförande i statsbudgeten, i vad motionerna hänvisats till statsutskottet.

I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Mannerskantz m. fl.* (I: 291) och den andra inom andra kammaren av herr *Heckscher m. fl.* (II: 377), hade hemställts dels att riksdagen måtte med av-

Ändrad ordning för vissa anslags uppförande i statsbudgeten

slag på Kungl. Maj:ts proposition nr 1, såvitt här vore i fråga, ur budgeten avföra samtliga de anslagsposter, vilka funnes upptagna i vid motionerna fogad bilaga; dels att anslagen till extra utgifter måtte beräknas till i motionerna angivna belopp under varje huvudtitel; dels att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa, att under de avförda anslagen föreliggande medelsbehov måtte i mån av medelstillgång tillgodoses inom ramen för varje huvudtitels anslag till extra utgifter; dels ock att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t hemställa att vid varje budgetårs slut till riksdagen lämnades en redovisning för de extra utgiftsmedlens användning under det förflutna budgetåret.

Motionerna hade hänvisats till statsutskottet i vad de icke avsåge jordbruksärenden.

Utskottet hemställde

1) att motionerna I: 291 och II: 377, såvitt nu vore i fråga, icke måtte av riksdagen bifallas;

2) att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet i anledning av motionerna anförde.

Reservationer hade avgivits

1) av fröken *Andersson*, herr *Staxäng*, fröken *Karlsson* och herr *Gerhard Nilsson* i Gävle, vilka ansett att utskottet bort hemställa

»att riksdagen må, i anledning av motionerna I: 291 och II: 377, såvitt nu är i fråga,

1) godkänna i motionerna förordad överflyttning av medel från sak- och bidragsanslag till extra utgiftsanslag, vilken överflyttning beräknas medgiva en total minskning av medelsbehovet med omkring 20 procent;

2) besluta att Kungl. Maj:t vid budgetårs slut skall till riksdagen lämna en redovisning för de extra utgiftsmedlens användning under det förflutna budgetåret».

2) av herr *Rubbestad*, som ansett att

utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

»att motionerna I: 291 och II: 377, såvitt nu är i fråga, icke må av riksdagen bifallas.»

Utskottets hemställan föredrogs; och anförde därvid:

Herr STAXÄNG (h):

Herr talman! Den motion, som kamraren nu kommer att behandla och som till största delen återgivits i utskottets betänkande, syftar till en rationalisering av budgetarbetet. Man skulle avföra alla sådana sakanslag och bidragsanslag på upp till 500 000 kronor, som icke är beroende av särskilda författningar, och i stället räkna upp varje huvudtitels anslag för extra utgifter, inom vilkas ram det sedan skulle få ankomma på Kungl. Maj:t att tillgodose föreliggande medelsbehov.

I motionen har anförts en hel rad fördelar som skulle vinnas genom denna ändring. Jag skall bara peka på några av dem.

Om man upphör med att i själva budgeten anvisa alla dessa mindre anslag och i stället uppdrar åt Kungl. Maj:t att vid lämpligt tillfälle, antingen vid budgetårets början eller efter hand, anvisa ifrågavarande medel, skulle icke obetydliga fördelar vinnas. Först och främst möjliggöres härigenom en smidigare anpassning till under budgetåret rådande förhållanden. I vissa fall skulle anslagen kanske bli föremål för en minskning i jämförelse med vad man från början förutsatt; i andra fall åter skulle vissa anslag kunna höjas. Man skulle också ha större möjligheter att snabbt genomföra olika rationaliseringsåtgärder. Vidare skulle sparsamheten med statens medel kunna främjas både hos fackdepartementen och verk och myndigheter.

Det har vidare anförts, att man genom ett dylikt förfarande skulle kunna framtvinga en grundligare prövning av de anslagsbehov som skulle ges företräde

Ändrad ordning för vissa anslags uppförande i statsbudgeten

framför andra. Det är utomordentligt svårt att inom ramen för det forcerade budgetarbetet nu företaga en sådan granskning. Skulle däremot ett större belopp ställas till förfogande för angivna föremål, att fördelas av Kungl. Maj:t till respektive underlydande verk och myndigheter, blir det bättre tid för denna prioritetsgranskning, liksom det för varje särskilt fall blir möjligt att väga anslagsbehoven mot varandra i stället för att man som nu försöker få igenom ett i och för sig önskvärt anslag utan att gå in på dylika jämförelser.

Detta är bara i korthet några av de fördelar som motionärerna har anfört. Givetvis kan man gentemot detta säga — och jag tror att det inte kommer att saknas sådana argument här i dag — att riksdagen inte längre skulle komma att få det inflytande i dessa frågor som den nu har haft. Sätillvida är invändningen riktig, att riksdagen icke längre skulle komma att fatta formella beslut om en mängd detaljer, vilka för närvarande underställes dess prövning. Man kan emellertid med skäl ifrågasätta huruvida riksdagsarbetet under nuvarande förhållanden gör en verklig detaljgranskning av nämnt slag möjlig. Det förefaller, om man skärskådar detta närmare, som om en sakprövning för närvarande sker ganska sporadiskt.

Å andra sidan vill jag framhålla, att riksdagens inflytande långt ifrån skulle bli avskuret. Kungl. Maj:t måste ge en redovisning för hur dessa klumpanslag har använts, och motionärer har också möjlighet i framtiden som nu att framföra sina önskingar och begära t. ex. att ett visst anslag erhåller prioritet gentemot andra, även om man kanske inte har bestämt själva anslagssumman.

När det gäller den föreslagna principen har statsutskottet ansett, att en undersökning bör ske genom Kungl. Maj:ts försorg, och utskottet har också därvidlag omnämnt den under fjolåret tillsatta budgetkommittén. Reservanterna vid

denna punkt, som har anslutit sig till motionen, har emellertid inte kunnat stanna vid detta utan har ansett att man bör gå ett steg längre. Därför anföres också i reservationen följande: Den av reservanterna förordade förändringen möjliggör otvivelaktigt en bättre hushållning med tillgängliga medel. Med hänsyn härtill och med beaktande i övrigt av det oroande finansiella läget finner reservanterna det välbetänkt, att en nedskärning av de ifrågavarande anslagens totalbelopp genomföres. Reservanterna beräknar att en överflyttning av medel från sak- och bidragsanslag till extra utgiftsanslag skall medgiva en total minskning av medelsbehovet med omkring 20 procent.

Med stöd av dessa synpunkter, herr talman, ber jag få yrka bifall till den reservation, som är avlämnad vid detta betänkande av fröken Andersson m. fl.

Herr **PETTERSON** i Degerfors (s):

Herr talman! Det är otvivelaktigt en mycket intressant sak motionärerna här tagit upp, och det är väl knappast något tvivel om att budgetarbetet så småningom kommer att i viss mån ändra karaktär. Men därifrån och till att biträda reservationen, som herr Staxäng nyss har yrkat bifall till, är väl steget rätt långt.

Uppläggningsen är ju den, att man skulle sammanföra massor av anslag på ett mindre antal klumpanslag. Detta ger naturligtvis riksdagen mindre möjligheter att syssla med detaljer och petitesser. Men detta var kanske inte det avgörande för oss när vi tog ställning till frågan i utskottet utan det var, att man i motionen föreslagit, att alla anslag under 500 000 kronor skulle plockas ihop, och att man sedan utan vidare skulle kunna sänka anslagssummorna med ungefär 20 procent. Det är dock alldeles givet, att det inte finns några möjligheter för ett utskott eller eu av-

Ändrad ordning för vissa anslags uppförande i statsbudgeten

delning att i förhand sitta och diktera, att anslagen skall skäras ned med 20 procent innan man har sakbehandlat dem — här gäller det inte bara en huvudtitel utan samtliga utom jordbruket. Jag måste därför för min del utgå ifrån, att det är omöjligt för riksdagen att utan vidare bifalla reservationen.

Däremot har utskottet sagt, att det finns åtskilligt i denna motion att ta vara på, och vi har därför förordat en närmare granskning av detta. Vi har då haft i blickfånget den budgetkommitté, som riksdagen tillsatte förra året och där även herr Håstad är ledamot om jag inte minns fel. Denna kommitté har till uppgift att syssla med budgetarbetet, och jag utgår ifrån att, även vår bön förutan, kommittén kommer att ta upp denna fråga. Vi har emellertid inte kunnat uraktlåta att säga, att Kungl. Maj:t bör uppmärksamma frågan.

Detta är motivet till att vi har föreslagit avslag på de i motionerna framställda yrkandena men samtidigt har föreslagit, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t skulle ge till känna vad utskottet anfört i övrigt med anledning av motionerna. Jag tror, herr talman, att vad utskottet sålunda förordat är den bästa lösningen.

Herr Rubbestad har i en reservation yrkat avslag på alltsammans. Han gör det med den utgångspunkten, att riksdagen och den enskilde riksdagsmannen skall ha möjlighet att detaljgranska varanda liten post. Jag är, eftersom jag har suttit i samma utskott som herr Rubbestad i många år, den förste att erkänna herr Rubbestads ambition, men med alla de tusentals småanslag som finns tror jag inte någon riksdagsman hinner med att detaljgranska allt. Utvecklingen går nog dithän, att man i viss mån måste slå in på andra vägar.

Däremot är jag inte säker på att just motionärernas 500 000 kronor skulle vara den rätta gränsen; man kanske får dra den vid ett lägre belopp. Framför allt kan man emellertid inte utan vi-

dare säga, att det utan närmare prövning skulle gå att skära ned utgifterna 20 procent.

Det är, herr talman, utskottets motivering för sin ståndpunkt, och jag ber att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr RUBBESTAD (cp):

Herr talman! Såsom herr Petterson i Degerfors nyss nämnde har jag fogat en särskild reservation vid detta utskottslåtande. Jag har nämligen inte kunnat biträda vare sig utskottets förslag eller reservation nr 1.

Jag är mycket förvånad över denna motion, som är framburen av herr Heckscher. Jag förstår nog, att tanken bakom den är, att detta skulle innebära något slags rationalisering. Om jag vore övertygad om att en rationalisering befrämjades genom bifall till motionen, skulle jag naturligtvis vara den förste att yrka bifall till densamma. Men jag har vid läsandet av motionen och vid begründandet av utskottets utlåtande kommit till den bestämda uppfattningen, att någon rationalisering inte kommer att bli resultatet om förslaget bifalles utan att det stället kommer att medföra åtskilliga besvärligheter på olika områden.

Hela statsbudgeten omfattar ungefär 1 500 anslagsposter. Professor Heckscher föreslår nu, att ungefär 750 stycken av dessa skall slopas. I stället för att få det framlagt så, att riksdagen verkligen får ta del av vad som avses, föreslås i motionen uppförande av klumpanslag på de olika huvudtitlarna. Vad som är ännu betänkligare är, att Kungl. Maj:t själv få bestämma vad som skall ingå under de olika anslagen. Riksdagen skulle därmed bli avkopplad från prövningen av dessa anslag.

Det säges visserligen i motionen, att man förväntar att Kungl. Maj:t nästkommande år skall redogöra för hur man tagit ståndpunkt till de olika anslagsfrågorna. Då skulle det bli möj-

Andrad ordning för vissa anslags uppförande i statsbudgeten

ligt, menar motionärerna, för riksdagen att säga ifrån, att så och så vill vi ha det i stället. De menar att det skulle kunna göras erinringar i samband med statsrevisorernas granskning av de olika posterna. Var och en som har läst statsrevisorernas betänkande varje år har nog lagt märke till, att det i allmänhet inte är sådana där smådetaljer som statsrevisorerna granskar, utan det är vissa principfrågor som tas upp av dem. Följaktligen kan man inte vänta, att statsrevisorerna kan granska varje post av dessa stora klumpsummor.

Det har här sagts, att det skulle spara mycken tid, om riksdagen sluppe ta befattning med dessa små anslag. Emellertid vill jag säga, att den erfarenhet jag har ifrån riksdagsarbetet under mer än 25 år är, att dessa små anslag i allmänhet inte bereder riksdagen så förfärligt mycket arbete. Men om de står upptagna i budgeten, medför det den fördelen, att man kan pröva dem på ett särskilt sätt. I regel har myndigheter såsom statskontoret, lönenämnden och andra, som kan bedöma läget, fått yttra sig över de förslag som framlagts av olika anslagssökande. Detta skulle bortfalla beträffande de olika småposterna — man hade inte längre några remissyttranden att ta del av. Att vi riksdagsmän inte skulle ha möjlighet att få del av sådana synpunkter som framkommit vid remissbehandlingen skulle för oss undanrycka grunden för ett ställningstagande. Sådana remissyttranden är av stort värde, när vi vill pröva, huruvida anslagen är berättigade i det ena eller andra hänseendet.

Det sägs i motionen, att denna mängd av småposter har kommit till under en tid, då regeringen var svag och riksdagen var stark. Med tanke på att man från det håll, som professor Heckscher representerar, alltemellanåt framför mycket stark kritik mot regeringens handlande, så är det ju rätt förvånande att man nu vill överlämna till regeringen att själv bestämma hur det skall

vara med ungefär hälften av alla anslagsposter. Skall detta innebära att vi för närvarande har en mycket stark regering och en mycket svag riksdag?

Såvitt jag förstår kan ett bifall till motionen inte innebära annat än att vi ger uttryck för den uppfattningen, att riksdagen är svag och inte vill ta ståndpunkt till allting utan överlämnar åt Kungl. Maj:t att fritt bestämma om en hel del. Något sådant vill jag för min del inte vara med om. Enligt min uppfattning gäller det för oss riksdagsmän att hålla vakt om riksdagens anseende och dess rätt att ingripa. Det finns ju tydligt och klart uttalat, att riksdagen skall vara den som ser till att utgifterna sker på ett riktigt sätt, så att skatterna kan hållas på en rimlig nivå. Går vi med på denna motion, riskerar vi att åtskilligt av det inflytande, som riksdagen skulle kunna ha, kommer att försvinna. Därför tror jag att vid litet närmare eftertanke är det nog ingen här i riksdagen som vill stödja denna motion.

Det enda riktiga svaret på motionen är det som framgår av min reservation, d. v. s. att riksdagen avslår motionen. Jag ber därför, herr talman, att få yrka bifall till denna reservation.

Herr HÅSTAD (h):

Herr talman! Jag har haft anledning att ganska mycket syssla med denna fråga, naturligtvis först som statskunningskapare men framför allt i författningstredningen och i den utredning herr Petterson i Degerfors här omnämnde, nämligen den nu arbetande budgetutredningen, och jag skulle därför vilja begagna tillfället att deklarerat ett par synpunkter.

Jag vill, herr talman, börja med att säga att jag i ett hänseende sympatiserar med den av herr Heckscher väckta motionen, nämligen då det gäller dess sparsamhetstendens. Vad däremot de rent budgetära problemen beträffar

Ändrad ordning för vissa anslags uppförande i statsbudgeten

måste jag bestämt deklarerat, att hans syn och min syn inte sammanfaller. Det problem som är det mest aktuella för den svenska riksdagen när det gäller budgetbehandlingen i det avseende vi här diskuterar, nämligen frågan om huruvida behandlingen skall vara mera detaljartad eller mera översiktlig, gäller pulveriseringen av en mängd anslag. För att ta ett område, som har legat mig varmt om hjärtat, nämligen universitetsanslaget, är det enligt min mening alldeles orimligt, att varje amanuens på varje institution skall få sitt öde avgjort i detta hus, där det rimligen inte alltid kan finnas sakkunskap eller möjligheter att bedöma det speciella fallet. När det gäller lägre tjänster vid universiteten förefaller det mig, som om man skulle kunna komma mycket långt genom att bevilja regeringen klumpanslag, och om jag är rätt undermåttad är det också universitetsberedningens mening, att man i fråga om anslagen till en del tjänster vid universiteten skall gå över till ett mera summariskt system. Men detta problem, som jag tycker är mycket aktuellt, berörs egentligen inte i motionen, eftersom det där heter att frågor som rör tjänsteförhållanden och löner skall behandlas av riksdagen. De poster jag här nämnt avser just löner och liknande.

Jag tror däremot inte att man komma långt genom att dra en gräns vid ett visst belopp, exempelvis 500 000 kronor. Att på detta sätt hänskjuta en hel rad anslagsbestämningar eller avgöranden i fråga om statliga ändamål till regeringen och icke låta riksdagen direkt ta ställning till dessa frågor, skulle enligt mitt sätt att se innebära en återgång till 1809 års mycket primitiva förhållanden på detta fält, förhållanden som ju steg för steg ändrats under en intensiv kamp från riksdagens sida för att hävda sitt inflytande över statens pung liksom över skatterna. Det ideal som här föresvävat herr Heckscher är självfallet det engelska — han

har ju också som författare framför allt sysslat med den anglosaxiska världen. Men det engelska idealet är ju regeringsdiktatur och ingenting annat. Ett anslag skall inte få höjas; en anslagshöjning betraktas såsom ett misstroendevotum, och så länge regeringen har majoritet är det för övrigt otänkbart för parlamentet att höja ett anslag. Jag kan inte finna att detta är något ideal att sträva efter, även om vi självfallet måste ha fullt klart för oss, att i ett parlamentariskt system måste regeringen utöva ett ledande inflytande också när det gäller budgeten.

Jag skulle i detta sammanhang bara vilja ta upp ett par problem. Det har både i motionen och av den förste ärade talaren herr Staxäng sagts, att riksdagen ändå skulle kunna utöva ett ganska närgående inflytande på dessa anslag under 500 000 kronor i samband med att själva beloppet under varje huvudtitel fixeras till låt oss säga 10 miljoner kronor. Jag frågar mig då: Hur skall riksdagen egentligen vara i stånd att bestämma att anslaget skall vara 10, 8 eller 6 miljoner, om man inte har någon ledning för detta? Den självklara utvecklingen måste därför bli den, att statsutskottet eller jordbruksutskottet omedelbart kommer att infordra uppgifter om vad anslaget skall användas till och varför det just skall vara 10 miljoner kronor. Utskottets och riksdagens arbete innebär ju, att man måste väga dessa 10 miljoner mot andra anslag, och det måste också i detta fall ske en sådan avvägning. Men denna kommer, mina damer och herrar, huvudsakligen att äga rum sekret i statsutskottet resp. jordbruksutskottet med tjänstemän från departementen inkallade till utskottet, medan riksdagen i sin helhet kommer att i stort sett ställas utanför. Jag tror inte att detta skulle innebära någon egentlig lättnad när det gäller att bestämma, huruvida ett visst ändamål bör få en rekommendation. Man måste säkerligen i vederbörande

Andrad ordning för vissa anslags uppförande i statsbudgeten

utskottsavdelning tränga minst lika djupt in i budgetarbetet som nu. Jag har närmast den uppfattningen, att detta kommer att bli mycket mera tidsödande än när man får en klar redovisning i statsverkspropositionen.

Sedan kommer också frågan om hur man skall kontrollera efteråt. Det har sagts, att det är lätt för riksdagen att göra uttalanden, men när skall dessa uttalanden komma? Om vi antar, att vi skulle ha tillämpat detta system nu år 1958 avseende budgeten för 1958/59, kan redogörelsen inte komma till riksdagen förrän år 1960, alltså två år efteråt. Vid 1959 års riksdag har med all sannolikhet regeringen ännu inte disponerat hela anslaget och kan i varje fall inte i december ge fullständig redovisning för användningen av detta. Vi kommer följaktligen två år efter med vår kritik, och det innebär att vi kan utöva någon inverkan först efter tre år, d. v. s. när regeringen till 1961 års riksdag lägger fram ett förslag.

Jag frågar mig verkligen: Vad är det för ändamålsenlighet med en sådan budgetkontroll? Kan den verkligen bli effektiv? Och hur skall riksdagen göra dessa uttalanden? Skall de göras av riksdagskamrarna samfällt — jag förutsätter att vi har tvåkammerssystem åtminstone under de närmaste åren — eller skall de, om kamrarna fattar skiljaktiga beslut, bli föremål för gemensam votering? Det naturliga är att riksdagens kritik skall bli föremål för gemensam votering, om vi skall bibehålla samma förhållanden; eljest får en kammare i sådana budgetfrågor, som gäller anslag under 500 000 kronor, vetorätt mot den andra. Hela vårt tvåkammar-system grundar sig ju på den gemensamma voteringen såsom avgörande i finansfrågor och inte på en kammares veto.

Ytterligare en fråga. Naturligtvis förstår jag, att man kan väcka motioner i början av riksdagen och uttala önskemålet att den eller den saken borde

bli beaktad av vederbörande statsråd, när man går att dela ut pengarna, sedan ett visst belopp — låt oss säga 10 miljoner kronor — har beviljats på huvudtiteln, men hur denna motion skall behandlas — med gemensam votering, ifall det blir skiljaktiga beslut, eller med vetorätt för en kammare mot den andra — står det ingenting om i motionen. Jag är närmast böjd för att säga, att såsom grundlagen nu är formulerad — man talar där om gemensam votering blott när det gäller budgetens reglerande, medan det här är fråga om en disposition inom budgeten — kan man inte tillämpa systemet med gemensam votering här utan det måste bli samfällt beslut, d. v. s. en kammare skall ha vetorätt gentemot den andra.

Vad finns det för skäl till att man just i fråga om anslag under 500 000 kronor skall tillämpa vetorätten? Talmännen i de båda kamrarna kan införa vissa tolkningsprinciper, men om talmännen på det gamla, traditionella sättet vill vara mycket bokstavstroga gentemot riksdagsordningen, tror jag att de har mycket svårt att komma ifrån, att detta icke rör budgetregleringen i den mening vi hittills tolkat detta begrepp.

Vidare uppställer sig frågan: Om man får ett direkt riksdagsbeslut på ett anslag över 500 000 kronor men man möjligen bara får en allmän rekommendation för ett anslag under 500 000 kronor, blir det inte då en tendens att — om det är möjligt — väcka motioner om anslag som just går upp till 500 000 kronor eller något däröver? En konsekvens kan bli ökad rundhänthet i stället för sparsamhet. I varje fall kan man börja att i motionen begära 505 000 kronor, men om utskottet sedan vill sänka summan på något sätt, hur skall motionen då behandlas? Om utskottet sänker ett motionsyrkande på 505 000 kronor till 425 000 kronor, skall denna motion då behandlas på annat sätt än i det förra fallet?

Ändrad ordning för vissa anslags uppförande i statsbudgeten

Jag har bara, herr talman, velat peka på att denna fråga inte alls är så okomplicerad som många tror. I det fallet har jag delvis blivit föregången av herr Rubbestad, när han nyss gick in på en teknisk kritik av förslaget. Jag vill dock än en gång betona, att kvar står pulveriseringsproblemet, d. v. s. att vissa poster i budgeten är alldeles för specialiserade. I den delen borde man kunna komma fram till en lösning, som svarar mot en rationell arbetsordning.

Jag vill sluta, herr talman, med att säga, att för mig står det såsom en av de centrala och förnämsta uppgifterna för riksdagen att vara kontrollerande, och kontrollen — det moderna parlamentets uppgift — kan väl aldrig egentligen utnyttjas så intensivt som i samband med budgetgranskningen. Även om ett anslag omfattar 10 000, 20 000 eller 40 000 kronor kan det ligga en mycket viktig princip i frågan. Mig synes, att om ett spörsmål gäller bestämningar av statens verksamhet skall det inte överlämnas i någon fullmaktsform till regeringen, utan för detta skall riksdagen själv ta ansvaret.

Jag befinner mig, herr talman, i den situationen, att jag inte kan rösta för något av de föreliggande förslagen. Jag har all sympati för herr Heckschers sparsamhetstendens men inte för hans väg. Jag kan av samma skäl, eftersom herr Rubbestad går helt mot den Heckscherska motionen, inte rösta för hans reservation och inte heller för utskottets förslag. Därför är jag, herr talman, tvungen att avstå från att rösta.

Herr PETERSSON i Dahl (cp):

Herr talman! Placeringen av jordbruksutskottets utlåtande nr 5 på föredragningslistan omedelbart efter statsutskottets utlåtande nr 28 innebär väl, att debatten här skall röra sig om bägge ärendena på en gång. Denna motion av herr Heckscher blev nämligen först re-

mitterad till statsutskottet. Jordbruksutskottet fick inte reda på detta förrän långt efteråt, egentligen inte förrän man börjat behandla en del av denna motion. Sedan blev jordbrukets del remitterad till oss, och vi tog också del av hur statsutskottet ämnat göra. Då ansåg vi det klokast att göra på samma sätt.

Om själva principen i motionen är efter den grundliga salva, som herr Håstad här levererat, inte mycket att säga. Jag tycker egentligen, att den mening som både herr Rubbestad och herr Håstad här har fört fram är den riktiga. Jag har ingen möjlighet att begripa hur detta problem i framtiden skall lösas i enlighet med motionen, det måste jag ärligen bekänna. Högerreservanterna säger att vi skall kunna anvisa klumpanslag. Herr Staxäng menar att Kungl. Maj:t på lämpligt sätt och vid lämpliga tillfällen efteråt skall redovisa hur man använt dessa klumpanslag. Ibland skulle det då kunna enligt herr Staxäng bli en minskning och ibland en ökning på olika poster, men på det sättet blir det ju ingen besparing.

Jag har lärt mig som riksdagsman, att riksdagsmännen mer och mer vill ha reda på vart olika anslag går och är ganska näsvisa med att komma med än den ena, än den andra begäran till Kungl. Maj:t om redovisning. Omkostnadsanslaget i jordbrukets huvudtitel skulle Kungl. Maj:t nu få lov att fritt dela ut. Kungl. Maj:t skulle få en klumpsumma på litet mer än 10 miljoner. Lönefrågorna skulle Kungl. Maj:t däremot inte få röra vid. Det är dock lönerna som är det dyraste.

Jag vill gärna instämma med professor Håstad om att man kan sympatisera med motionens sparsamhetssträvanden. Detta är också allt, ty vidare kan jag faktiskt inte sympatisera med detta förslag. Också förra året gjordes en besparingsaktion från högern angående jordbrukets anslag. Det tillsattes på jordbruksutskottets förslag en bespa-

Ändrad ordning för vissa anslags uppförande i statsbudgeten

ringskommitté som gick igenom en rad anslag. Egentligen blev det ingen besparing. Det såg kanske ut som om det sparats 300 000 kronor på en miljon, men om man granskade besparingarna noggrannare, fann man att en hel del av dessa anslag bara flyttats över på andra poster. Jag skall inte trötta kammaren med en massa exempel. Att Kungl. Maj:t i detta fall skulle göra uppdelningen bättre än riksdagen för att sedan redovisa den i efterhand, det tycker jag som professor Håstad sade är alldeles orimligt.

Motionärerna talar också om att statsrevisorerna skulle granska anslagen och komma med förslag. Jag har själv varit statsrevisor och vet att statsrevisorernas organisation finge byggas ut och förses med ett helt annat kansli än vad den nu har, om statsrevisorerna skall fingraska varje anslag. Detta tror jag är ett ohållbart förslag.

Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till jordbruksutskottens förslag. Jag kan säga att det jag sympatiserar mest med i detta sammanhang faktiskt är herr Rubbestads avslagsyrkande.

Herr STAXÄNG (h):

Herr talman! Jag beklagar att kammaren genom att motionären inte har möjlighet att närvara går förlustig en säkerligen mycket intressant disputation mellan så framstående statskunnskapare som herr Håstad och herr Heckscher. När debatten kommer in på rent konstitutionella frågor finns det knappast någon möjlighet för någon annan att gendriva de säkert mycket vägande synpunkter som herr Håstad har framfört.

Jag vill bara framhålla att en sammanföring till större anslag redan har skett när det gäller anslagen till kommunikationsverken på kapitalbudgeten. En sammanslagning har också skett av vissa anslag till vägväsendet. Jag frågar mig nu: Hur skall vi kunna besluta

om dessa separata utgifter, som nu sammanslagits på dessa områden, med gemensam votering? Där kommer väl också samma konstitutionella spörsmål in i bilden.

Vidare säger man att man överlämnar allt till Kungl. Maj:t. Nu tror jag inte det blir ett så långt tidsintervall som man här framhållit innan man kan få del av anslagsfördelningen. Vid den redovisning som måste ske efter budgetåret kan riksdagen nämligen se hur mycket som gått till de olika uppgifterna, och det finns möjlighet att motionsvägen begära en förmånsställning för vissa anslag.

Nu säger man, att man skall inte släppa ifrån sig riksdagens medbestämmanderätt — inte ens när det gäller ett mindre område som detta faktiskt är. Man får dock inte glömma, att riksdagen redan har lämnat ifrån sig stora områden där andra institutioner och Kungl. Maj:t är ganska suveräna mot riksdagen. Hur är det med löneanslagen och löneuppgörelserna? När vi första gången i början av 1950-talet fick i efterhand godkänna överenskommelser, som kommit till efter överläggningar med organisationerna, försökte jag reservera mig. Det visade sig emellertid att det var fullkomligt omöjligt, ty det kunde inte göras någon ändring i en sådan överenskommelse. Här är riksdagen redan i mycket hög grad undanskjuten. Jag har på den punkten gång efter annan begärt, att riksdagen på något sätt skulle kopplas in på ett tidigare stadium än så att säga för en eftergranskning. Jag har bland annat framfört tanken — där har herr Håstad och jag varit på samma linje — på ett löneråd, där riksdagen på något sätt i förhand skulle kopplas in. Men vad har detta resulterat i? Det har inte resulterat i något positivt beslut.

Vi har vidare ett liknande mycket stort område: jordbruksfrågorna. Där måste riksdagen i stor utsträckning godkänna det som uppnåtts förhand-

Ändrad ordning för vissa anslags uppförande i statsbudgeten

lingsvägen, och det är väl ganska naturligt.

Med detta har jag bara velat framhålla, herr talman, att jag tycker att kritiken slagit över något när det gäller att få fram nackdelarna. Det finns fördelar i det föreslagna systemet och riksdagen är inte undanskjuten på det sätt som man här söker göra gällande.

Herr PETERSON i Degerfors (s):

Herr talman! Jag vill bara säga ett par ord. Kammaren lyssnar alltid mycket intresserat när herr Håstad kommit upp i talarstolen. Det gjorde vi även denna gång. Jag trodde att herr Håstad skulle sluta med att yrka bifall till utskottets linje, som jag närmast tycker sammanfaller med den uppfattning herr Håstad företrädde. Möjligen är det det att vi inte kunnat gå med på linjen om 20 procents besparing som gjorde, att herr Håstad inte yrkade bifall. Han säger dock att det finns åtskilligt i motionen som går att ta vara på. Man har prövat en hel del saker i den utredning där han sitter, och man har behandlat ordningen med klumpanslag. På vissa punkter borde det gå, slutar herr Håstad, att kunna sammanföra posterna.

Ja, herr talman, detta är precis vad vi sagt i vårt utlåtande. Man skall inte utan vidare vifta bort en sak där det kanske finns något att ta vara på. Vi har dock inte kunnat godkänna motionens förslag beträffande klumpanslag. Herr Håstad höll med om att siffran 500 000 kronor kanske var olyckligt vald, eller hur han nu uttryckte sig. Vi vet inte om denna siffra är alldeles riktig och vi kan inte heller utan vidare gå med på nedskärningen med 20 procent. Men finns det någonting i detta som kan sägas vara matnyttigt så får det prövas, och det har herr Håstad erkänt. Jag är dock litet besviken över att herr Håstad inte yrkade bifall till utskottets förslag, men han har väl sina skäl.

Jag vill bara understryka, att jag fortfarande håller på utskottets linje och ber att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr RUBBESTAD (cp):

Herr talman! Herr Staxäng hänvisar till att affärsverken har frihet att disponera som de vill, men det ligger till på ett helt annat sätt. Dessa verks ledningar är ansvariga för driften. Där finns många tiotal revisorer som granskar dessa saker tid efter annan. Det ligger till på ett helt annat sätt där än när det gäller det budgetarbete, som riksdagen skall ta ståndpunkt till i alla dess detaljer. Jag menar att det måste slås fast, att riksdagen skall kunna granska detta på ett tidigt stadium.

Herr Staxäng gör gällande, att det finns vissa fördelar med förslaget i motionen, men han har själv inte kunnat påvisa dem. Jag har inte kunnat upptäcka någon fördel, och professor Håstad kunde inte heller göra det. Om riksdagen skall hävda sig är det enda riktiga att helt gå på avslagslinjen. Jag tror det skulle vara ganska felaktigt att gå med på utskottets uttalande att hemställa till Kungl. Maj:t att pröva denna sak. Vi känner nog till hur regeringen gärna vill ha fullmakter i än det ena hänseendet, än det andra. I herr Peterssons första anförande nämnde han, att han och jag under många år samarbetat, och därvid har vi försökt hindra att sådana fullmakter givits Kungl. Maj:t. Detta är riktigt, och vi skall väl då inte nu ge regeringen denna fullmakt. Låt oss gå på rent avslag och bifalla min reservation.

Herr STAXÄNG (h):

Herr talman! När det gäller att bedöma en regerings avsikter och önskan saknar jag givetvis den personliga erfarenhet som herr Rubbestad besitter, och när herr Rubbestad säger att det finns mindre risk när det gäller affärsverken och att det där finns kon-

Ändrad ordning för vissa anslags uppförande i statsbudgeten

troll, så vill jag bara erinra om att det många gånger funnits anledning till stark kritik mot affärsverkens sätt att driva sin verksamhet.

Härmed var överläggningen slutad. Herr talmannen gav propositioner på 1:o) bifall till utskottets hemställan; 2:o) bifall till den av fröken Andersson m. fl. avgivna reservationen; samt 3:o) bifall till den reservation, som avgivits av herr Rubbestad; och fann herr talmannen den förstnämnda propositionen vara med övervägande ja besvarad. Herr Rubbestad begärde emellertid votering, i anledning varav herr talmannen för bestämmande av kontraposition i huvudvoteringen upptog de båda återstående propositionerna, av vilka herr talmannen nu fann den med 2:o) betecknade hava flertalets mening för sig. I fråga om kontrapositionen begärde herr Rubbestad dock votering, i anledning varav efter given varsel följande voteringsproposition upplästes och godkändes:

Den, som vill, att kammaren till kontraposition i huvudvoteringen angående statsutskottets utlåtande nr 28 antager det förslag, som innefattas i den av fröken Andersson m. fl. avgivna reservationen, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren till kontraposition i nämnda votering antagit den reservation, som avgivits av herr Rubbestad.

Sedan kammarens ledamöter här efter intagit sina platser och voteringspropositionen blivit ännu en gång uppläst, verkställdes omröstning genom uppresning. Herr talmannen tillkännagav, att han funne tvekan kunna råda angående omröstningens resultat, vadan votering medelst omröstningsapparat anställdes. Därvid avgåvos 37 ja och 115 nej, var-

jämte 60 av kammarens ledamöter förklarade sig avstå från att rösta.

Kammaren hade alltså till kontraposition i huvudvoteringen antagit den under 3:o) angivna propositionen.

I enlighet härmed blev efter given varsel följande voteringsproposition uppläst och godkänd:

Den, som vill, att kammaren bifaller statsutskottets hemställan i utskottets utlåtande nr 28, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren bifallit den vid utlåtandet fogade reservationen av herr Rubbestad.

Sedan kammarens ledamöter här efter ånyo intagit sina platser och sistnämnda voteringsproposition blivit ännu en gång uppläst, verkställdes omröstning genom uppresning. Herr talmannen tillkännagav, att han funne flertalet av kammarens ledamöter hava röstat för ja-propositionen. Herr Rubbestad begärde likväl rösträkning, vadan votering medelst omröstningsapparat anställdes. Därvid avgåvos 138 ja och 41 nej, varjämte 34 av kammarens ledamöter förklarade sig avstå från att rösta.

Kammaren hade alltså bifallit utskottets hemställan.

§ 18

Ändrad ordning för vissa anslags uppförande i statsbudgeten

Föredrogs jordbruksutskottets utlåtande nr 5, i anledning av väckta motioner om ändrad ordning för vissa anslags uppförande i statsbudgeten, i vad motionerna hänvisats till jordbruksutskottet.

I två inom riksdagen väckta likalydande motioner, nämligen I: 291 av herr *Mannerskantz m. fl.* och II: 377 av herr

Ändrad lydelse av den vid förordningen om skatt å vissa pälsvaror fogade förteckningen över pälskinn

Heckscher m. fl., hade hemställts dels att riksdagen måtte med avslag på Kungl. Maj:ts proposition nr 1, såvitt här vore i fråga, ur budgeten avföra samtliga de anslagsposter, vilka funnes upptagna i vid motionerna fogad bilaga, dels att till extra utgifter under nionde huvudtiteln måtte beräknas ett belopp av 10 125 800 kr., dels att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa, att under de avförda anslagen föreliggande medelsbehov måtte i mån av medelstillgång tillgodoses inom ramen för nionde huvudtitelns anslag till extra utgifter, dels ock att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t hemställa att vid varje budgetårs slut till riksdagen lämnades en redovisning för de extra utgiftsmedlens användning under det förflutna budgetåret.

Motionerna hade, i vad de avsågo jordbruksärenden, hänvisats till jordbruksutskottet och i övrigt till statsutskottet.

Jordbruksutskottet hemställde

1) att motionerna I: 291 och II: 377, såvitt nu vore i fråga, icke måtte av riksdagen bifallas;

2) att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t ge till känna vad jordbruksutskottet i anledning av motionerna anförde.

Reservation hade avgivits av herrar *Eskilsson, Hægglom* och *Östlund*, vilka ansett att jordbruksutskottet bort hemställa, att riksdagen måtte, i anledning av motionerna I: 291 och II: 377, såvitt nu vore i fråga,

1) godkänna i motionerna förordad överflyttning av medel från sak- och bidragsanslag till extra utgiftsanslag, vilken överflyttning beräknades medgiva en total minskning av medelsbehovet med omkring 20 procent;

2) besluta att Kungl. Maj:t vid budgetårets slut skulle till riksdagen lämna en redovisning för de extra utgiftsmedlens

användning under det förflutna budgetåret.

Utskottets hemställan föredrogs; och anförde därvid:

Herr **ÖSTLUND** (h):

Herr talman! Under hänvisning till den debatt som förts om närmast föregående utlåtande ber jag att få yrka bifall till den vid utlåtandet fogade reservationen.

Herr **PETTERSSON** i Dahl (cp):

Herr talman! Jag ber att få yrka bifall till utskottets hemställan.

Härmed var överläggningen slutad. Herr talmannen framställde propositioner dels på bifall till utskottets hemställan dels ock på bifall till den vid utlåtandet fogade reservationen; och biföll kammaren utskottets hemställan.

§ 19

Föredrogs vart för sig statsutskottets utlåtanden:

nr 29, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående försäljning av vissa, allmänna arvsfonden tillfallna fastigheter,

nr 30, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående fråga om befrielse från viss betalningsskyldighet till kronan, och

nr 31, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående avstående i visst fall av kronans rätt till danaarv m. m.

Kammaren biföll vad utskottet i dessa utlåtanden hemställt.

§ 20

Ändrad lydelse av den vid förordningen om skatt å vissa pälsvaror fogade förteckningen över pälskinn

Föredrogs bevillningsutskottets betänkande nr 4, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning angående ändrad lydelse av den

Ändrad lydelse av den vid förordningen om skatt å vissa pälsvaror fogade förteckningen över pälskinn

vid förordningen den 30 juni 1943 (nr 477) om skatt å vissa pälsvaror fogade förteckningen över pälskinn jämte i ämnet väckta motioner.

I en den 13 december 1957 dagtecknad, till bevillningsutskottet hänvisad proposition, nr 13, hade Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen fogat förslag till förordning angående ändrad lydelse av den vid förordningen den 30 juni 1943 (nr 477) om skatt å vissa pälsvaror fogade förteckningen över pälskinn.

Till utskottet hade hänvisats tre i anledning av propositionen väckta motioner.

I motionen II: 15 hade herr *Larsson* i Stockholm hemställt, »att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 13 till de delar den gäller sänkning av skattesatserna på vissa pälsvaruskinn, såsom bäver och äkta chinchilla, nutria, sobel, fiskemård och skogsmård, känguru och vallaby, opossum och nordamerikanskt pungdjur».

Utskottet hemställde

A. att riksdagen måtte, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande proposition nr 13, antaga det vid propositionen fogade förslaget till förordning angående ändrad lydelse av den vid förordningen den 30 juni 1943 (nr 477) om skatt å vissa pälsvaror fogade förteckningen över pälskinn;

B. att följande motioner, nämligen

1) de likalydande motionerna I: 92 av herrar Robert Johansson och Jonasson och II: 83 av herr Jansson i Benestad samt

2) motionen II: 15 av herr Larsson i Stockholm, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Utskottets hemställan föredrogs; och yttrade därvid:

Herr LARSSON i Stockholm (fp):

Herr talman! Jag är givetvis medveten om att det här inte är någon stor skattefråga, men den har sitt principiella värde så till vida som man kan fråga sig, om avvägningen av beskattningen av pälsvaror gentemot andra umbärliga varor är riktig.

Förra veckan förde vi en långvarig debatt om de skattehöjningar som regeringen föreslog, och de accepterades ganska allmänt här i kammaren på grund av att det ekonomiska läget ansågs vara sådant, att den allmänna budgeten inte tillät de utgiftsökningar som hade signalerats. Bevillningsutskottet hade därvid ingenting att invända. Nu har utskottet heller ingenting att invända, trots att det i den proposition, som föreligger, till huvudsaklig del föreslås skattelättnader på i högsta grad umbärliga varor. Man skulle kunna beteckna utskottet som ett beredvillighetsutskott snarare än som ett bevillningsutskott — beredvillighet visar det nämligen när det gäller Kungl. Maj:ts propositioner, i vilken riktning de än går.

Som motivering anför utskottet, att en höjning av beskattningen på pälsvaror till en högre procentsats än nu gällande 15 procent inte är aktuell i detta sammanhang. Nej, det kan ju hända att det inte är aktuellt. Det är väl så att riksdagen måste fatta ett särskilt beslut, om den vill ha ändrade skattesatser över hela linjen, men det hade inte varit någonting som hindrat utskottet från att framhålla önskvärdheten av en högre beskattning just på dessa varor. På den grunden kunde man ha beslutat att vänta med denna sänkning tills vi hade fått fram en annan avvägning av skatterna just för pälsvaror.

Genom att skatten på ifrågavarande skinnsorter nu utgår per styck blir skatteuttaget i procent räknat varierande beroende på skinnvarans marknads-

Ändrad lydelse av den vid förordningen om skatt å vissa pälsvaror fogade förteckningen över pälsskinn

pris. När jag därför i min motion framhåller, att det kan synas följdriktigt att yrka avslag på propositionen också i den del den skulle innebära skattehöjningar för vissa pälsvaror, är den följdriktigheten heller inte mer än skenbar.

Jag ifrågasätter, huruvida vi inte skulle ha en högre generell skatt på pälsvaror, ty jag anser att de 15 procenten är otillräckliga, när man jämför dem med den ökade beskattning vi fått på en hel del andra varor. Skulle propositionen avslås i den del, där man vill göra en uppjustering, skulle det innebära att vi genomsnittligt finge en lägre procentsats än 15 procent, och det är en linje som jag givetvis inte kan följa. I motionen har jag därför yrkat avslag på propositionen endast i den del, där det är fråga om sänkning av beskattningen.

Man får heller inte alldeles glömma den psykologiska sidan av saken. Här beslutar vi en vecka om mycket höga skatter på umbärliga varor som sprit och tobak, och snart kommer vi att besluta om betydande skattehöjningar på socker och läskedrycker, men under mellantiden kan vi ha hunnit med att sänka skatten på varor, som är lika umbärliga, och det så kraftigt som med 40—50 procent. Nog måste väl folk då tycka, att det finns en underlig samling här i riksdagen, som de överlätit sin beskattningsrätt på. Det kan väl inte anses som ett eftersträvansvärt tillstånd, att svenska folket i stor utsträckning skulle iföra sig sobelpälsar. Visserligen har vi för tillfället några köldgrader, men trots det tror jag inte kammarens ledamöter vill främja en utveckling, som skulle ge oss möjlighet att skaffa flera sobelpälsar. De är ju ändå så dyra, att det bara är folk i en viss inkomstklass, som kan skaffa sig dem.

Jag förstår att det inte är någon mening med att hålla ett långt anförande,

när bevillningsutskottet enhälligt har gått emot min motion. Med hänvisning till vad jag nu har sagt och till motiveringen i motionen fasthåller jag vid det yrkande, som finnes i motionen, nämligen om avslag på Kungl. Maj:ts proposition i den del där det gäller sänkningar av skatten på vissa pälsvaror.

Herr SUNDSTRÖM (s):

Herr talman! Jag är övertygad om att om herr Larsson i Stockholm hade haft tillgång till utskottets betänkande, när han skrev motionen, hade denna inte bliven skriven, ty de synpunkter herr Larsson berört i fråga om skattesatserna på skinn har propositionen tagit hänsyn till på det sättet, att en skattejustering har ägt rum på de skinn, där priset har varit stort, så att inte de skinn, som är billiga, skulle bli i otillbörlig grad skattebelagda.

Orsaken till att en sådan här justering av skattesatserna fått äga rum är, som herr Larsson också påpekat, att det är fråga om en styckeskatt. Prisfluktuationer på skinnen har gjort det nödvändigt att tid efter annan justera denna styckeskatt, så att inte skatten procentuellt sett blir orimligt hög i förhållande till varans värde. Riktningen har varit 15 procent och den har också följts.

Jag tror att man kan säga, att justeringen dessutom är resultatet av en viss överläggning med fabrikanterna, och det är fördelaktigt att enighet råder i detta fall, ty uttagandet av denna skatt på skinn är mycket svårt att kontrollera. Det är därför viktigt att ha skinnberedarna med på de skattesatser som fastställs.

Herr Larssons önskemål om en högre skatt på pälsvaror för att bidra till att täcka utgifterna till försvaret i likhet med de höjda skatter vi beslöt om förra tisdagen är ju en fråga som utskottet inte i detta sammanhang haft att ta ställning till.

Det promilletal, varmed skogsvårdsavgiften för år 1958 skall utgå

Jag ber att med detta få yrka bifall till utskottets förslag.

Härmed var överläggningen slutad. Herr talmannen framställde propositioner dels på bifall till utskottets hemställan dels ock på bifall till utskottets berörda hemställan med den ändring däri, som följde av bifall till motionen II: 15; och biföll kammaren utskottets hemställan.

§ 21

Det promilletal, varmed skogsvårdsavgiften för år 1958 skall utgå

Föredrogs bevillningsutskottets betänkande nr 5, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 1, såvitt propositionen angår det promilletal, varmed skogsvårdsavgiften för år 1958 skall utgå, jämte i ämnet väckta motioner.

I statsverkspropositionen hade Kungl. Maj:t bl. a. föreslagit riksdagen besluta, att skogsvårdsavgift enligt förordningen om skogsvårdsavgift skulle för år 1958 utgå med 1,25 promille.

Statsverkspropositionen hade, såvitt anginge det promilletal varmed skogsvårdsavgiften för år 1958 skulle utgå, hänvisats till bevillningsutskottet.

Till behandling i detta sammanhang hade utskottet jämväl upptagit följande vid riksdagens början väckta motioner, nämligen

I. motionen II: 135 av herr *Wachtmeister*, vari hemställdt, »att riksdagen måtte besluta att skogsvårdsavgiften för år 1958 fastställas till 0,75 promille»; samt

II. motionen II: 239 av herrar *Rubbestad* och *Börjesson*, vari hemställdt, »att riksdagen måtte, med hänsyn till de starkt stegrade taxeringsvärdena, besluta fastställa skogsvårdsavgiften till 1 promille mot f. n. 1,5 promille».

Utskottet hemställde,

A. att riksdagen måtte i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen

framlagda förslag angående skogsvårdsavgiften besluta, att skogsvårdsavgift enligt förordningen om skogsvårdsavgift skulle för år 1958 utgå med 1,25 promille,

B. att följande motioner, nämligen

1) motionen II: 135 av herr *Wachtmeister* samt

2) motionen II: 239 av herrar *Rubbestad* och *Börjesson*, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Reservation hade avgivits av herrar *Hagberg*, *Spetz*, *Söderquist*, *Bengtson*, *Alvar Andersson*, *Kollberg*, *Nilsson* i *Svalöv*, *Gustafson* i *Göteborg*, *Persson* i *Svensköp* och *Vigelsbo*, vilka ansett att utskottet bort hemställa, att riksdagen måtte, i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen framlagda förslag angående skogsvårdsavgiften samt motionen II: 135 av herr *Wachtmeister* och motionen II: 239 av herrar *Rubbestad* och *Börjesson*, besluta, att skogsvårdsavgiften enligt förordningen om skogsvårdsavgift skulle för år 1958 utgå med 1,00 promille.

Sedan utskottets hemställan föredragits, anförde:

Herr **VIGELSBO** (cp):

Herr talman! Till det bevillningsutskottets betänkande nr 5, som nu föreligger, har avgivits en reservation, till vilken även jag har givit min anslutning. Utskottets betänkande grundar sig på Kungl. Maj:ts proposition med förslag att skogsvårdsavgift för nästa budgetår skall utgå med 1,25 promille. I den motion, som avgivits av herrar *Rubbestad* och *Börjesson* och på vilken reservationen grundar sig, har däremot föreslagits att skogsvårdsavgift skall uttagas med endast 1 promille.

Inledningsvis vill jag säga att jag helt instämmer med utskottet beträffande skogsvårdsstyrelsernas betydelse för skogsbruket i vårt land. Vad utskottet i den delen anför, har jag ingenting att erinra emot. Skogsvårdsstyrelserna

Det promilletal, varmed skogsvårdsavgiften för år 1958 skall utgå

har utfört sitt arbete på ett förtjänstfullt sätt, och man kan bara hoppas att de skall få bibehålla sin fria ställning och även i fortsättningen kunna stå till skogsbrukets förfogande.

I propositionen har finansministern som sagt föreslagit, att skogsvårdsavgift skall utgå med 1,25 promille, och jämfört med nu löpande budgetår innebär detta en sänkning med 0,25 promille. Vi är givetvis tacksamma för denna sänkning, men med hänsyn till taxeringsvärdenas mycket kraftiga stegring anser vi att sänkningen hade kunnat göras kraftigare. Vi har därför föreslagit att avgiften skall sänkas till 1 promille. Inkomsterna av skogsvårdsavgifterna blir även med denna sänkning väsentligt större än vad de varit under nu löpande budgetår.

Såväl finansministern som utskottet åberopar i detta fall en motivering i jordbruksutskottets utlåtande nr 61 år 1946. Jordbruksutskottet skrev den gången — det var i motiveringen men inte i klämman — att två tredjedelar av skogsvårdsstyrelsernas omkostnader skulle bestridas av skogsvårdsavgifter. Jag vill dock för det första erinra om att nya utgiftsposter nu har fogats till skogsvårdskostnaderna. Bland annat har man lyckats föra in en post för undervisning på inte mindre än 1,9 miljoner kronor. Dessa pengar skall nu också tagas ut i form av skogsvårdsavgifter, men det är mycket tveksamt, om sådana omkostnader bör belasta nämnda konto. Det är ytterst tveksamt, jag understryker det, huruvida man kan acceptera en sådan ståndpunkt. Kostnaderna för undervisningen brukar ju annars betraktas som en samhällets uppgift att svara för. Då skall de inte övervältras på en speciell näringsgren. Vi kan t. ex. se hur det är med verkstads-skoleutbildningen. Den har övertagits av kommunala och statliga organ. Visserligen finns det en del industrier, som själva svarar för denna utbildning, men efter vad jag förstår övergår den

allt mer och mer i samhällets, d. v. s. i kommunal och statlig regi.

För att återgå till jordbruksutskottets utlåtande år 1946 och det beslut om då fattades ber jag att få erinra om den lydelse som motiveringen hade i nämnda utlåtande. Bevillningsutskottet refererar det sålunda: »Av 1946 års jordbruksutskott, som behandlade skogsvårdsstyrelserreformen i utlåtande nr 61, uttalades, att utskottet icke ville motsätta sig att avgiftens belopp fastställdes så att den motsvarade ungefär två tredjedelar av förutnämnda totala medelsbehov hos skogsvårdsstyrelserna, dock högst 4,5 miljoner kronor.»

Utskottsmotiveringar brukar vanligtvis inte tillmätas särskilt stort värde. Att här citerade motivering nu har plockats fram och tolkats på ett enligt mitt förmenande ensidigt sätt, synes mig inte i någon högre grad styrka utskottets ställning i själva sakfrågan. Om talet två tredjedelar av medelsbehovet i detta fall skall betraktas som heligt, så bör också siffran 4,5 miljoner tillmätas samma vikt. Vi har emellertid icke gjort anspråk härpå, men vi anser att med den höjning taxeringsvärdena har undergått, så bör en skogsvårdsavgift på 1 promille räcka till. Att som halva utskottet gör — alltså den halva som står bakom utskottets betänkande — tolka 1946 års jordbruksutskotts motivering så, att man inte bara skall betala två tredjedelar av dagens skogsvårdskostnader utan även, som det står i betänkandet, att den eftersläpning som tidigare ägt rum och som uppstått under tider då taxeringsvärdena varit lägre, bör tagas igen, finner vi vara orimligt. Det är en ståndpunkt som vi skogsägare under inga förhållanden anser oss kunna acceptera.

När taxeringsvärdena höjdes för några år sedan förklarades det att detta i stort sett inte skulle medföra väsentligt höjda skatter. Så sades här i kammaren, i utskottet och i riksdagstrycket. Man måste medge att riksdagen också i stort

Det promilletal, varmed skogsvårdsavgiften för år 1958 skall utgå

sett respekterat de åtaganden och förpliktelser den därvid förband sig till. Jag kan erinra om att man i det sammanhanget utlovade en höjning av det skattefria förmögenhetsbeloppet, och det höjdes sedermera från 50 000 till 80 000 kronor. Man infriade det givna löftet på den punkten. I enlighet med ett givet löfte sänktes vidare repartitionstalet för fastigheter från 4 procent till 2,5 procent. Man infriade löftet även på denna punkt. Det kan sålunda konstateras att det förelegat en uppenbar vilja att infria de löften som givits i dessa avseenden, och det finns därför icke anledning att rikta klander mot vare sig riksdagen eller regeringen.

Mot bakgrunden av dessa förhållanden förefaller det emellertid egendomligt att de givna löfterna icke infrias också beträffande den fråga som nu är föremål för kammarens behandling. Då det gäller denna beskattningsform har man i stället inriktat sig på att ta igen något som tidigare, med tillämpning av de äldre taxeringsvärdena, icke kunnat uttagas. Jag vill understryka att vi inte kan biträda en sådan ståndpunkt.

Det bör i detta sammanhang uppmärksammas att också landets högsta och främsta skogsvårdande myndighet, skogsstyrelsen, uttalar sig för ett promilletal av 1,00. Att denna myndighet anser sig kunna nöja sig med en skogsvårdsavgift av denna storlek finner vi vara ett stöd för vår ståndpunkt i frågan.

Av utskottets utlåtande bibringas den mindre invigde måhända den föreställningen, att skogsägarna för skogsvårdsstyrelsernas värdefulla tjänster erlägger endast skogsvårdsavgiften, men så är ju ingalunda fallet. En mindre skogsägare visade mig häromdagen en räkning, som han fått med anledning av att en förrättningsman biträtt honom vid stämpling och skogsgallring. För detta hade han fått betala 50 kronor plus ersättning för resekostnader. Den-

na utgift kanske inte kan betecknas som stor, men för en person med ett litet skogsinnehav blir även de små beloppen många gånger avgörande för det ekonomiska utbyte han får av sitt arbete. Om man stämplar timmer tillkommer också en avgift för stämplingslängd, och den är inte så liten. Skogsvårdsstyrelserna bör naturligtvis ha betalt för sitt arbete, därom är ingenting att säga, men vi anser att skogsvårdsavgiften liksom alla andra belastningar på fastigheter bör regleras med hänsyn till taxeringsvärdernas växlingar.

Om man tar del av en tablå över prisutvecklingen och avsättningsförhållandena inom skogsbruket finner man att timmerpriserna har stigit något, medan massavedpriserna har sänkts med 10 procent. Avverkning av klenved ger med nuvarande huggningskostnader och transportkostnader praktiskt taget inte något utbyte alls. Björkved i 3—4-meterslängder är ej avsättbar, utan den får ligga kvar i skogen och ruttna. Denna situation är enligt min mening inte direkt sådan, att det kan vara lämpligt att pålägga skogsbruket en belastning, som saken uttryckes i utskottsutlåtandet. Det föreslagna promilletalet innebär mer än man egentligen hade beräknat skulle utgå, men utskottet konstaterar att det för skogsbrukets vidkommande föreligger en eftersläpning, som just i den nu rådande situationen bör tagas igen. Vi kan inte vara med om detta.

Herr talman! Med hänvisning till vad jag här anfört ber jag att få yrka bifall till den reservation, som fogats till utskottets betänkande av herr Hagberg m. fl.

Herr WACHTMEISTER (h):

Herr talman! Jag antar att både herr talmannen och de flesta av kammarens ledamöter åtminstone så att säga på tjänstens vägnar någon gång har läst Svenska Dagbladet under de senare

Det promilletal, varmed skogsvårdsavgiften för år 1958 skall utgå

ären. Därvid har väl de ärade kammarledamöterna knappast kunnat undgå att lägga märke till den kamp som signaturen Kar de Mumma fört för en omläggning av trafiken på den enligt hans mening åt fel håll enkelriktade Kocksgränd. Vederbörande myndigheter måste till sist erkänna att kåsören hade rätt, och de måste uppge sitt motstånd mot denna trafikomläggning.

Det förefaller som om frågan om skogsvårdsavgiften har blivit något av en skattepolitikens Kocksgränd. Varje år återkommer motioner liknande dem vi nu behandlar, men utskottet vägrar envist att inse att denna avgift är en ologisk särbeskattning, en oegentlig påлага på en speciell grupp. Jag hoppas att den starka reservation, som i år fogats till bevillningsutskottets betänkande, skall kunna tolkas som ett tecken på en omsvängning och att denna nästa år blir definitiv, så att också denna Kocksgränd definitivt kan avföras ur debatten.

Vi kan inte komma ifrån att skogsvårdsavgiften är ett slags extra fastighetsskatt; att den till skillnad från den ordinarie fastighetsskatten är av statlig natur och icke kommunal, att den dessutom fått namn, heder och värdighet av avgift i stället för skatt är en ganska oväsentlig sak för den enskilde skattebetalaren.

År 1960, när enligt ett uttalande förra året av bevillningsutskottet fastighetsskatten helt skulle vara borta, då om inte förr borde väl ändå orimligheten i den här skogsvårdsavgiften framstå klart i all sin skräplighet. Samtidigt som fastighetsskatten i sin helhet är under avveckling sker det emellertid enligt Kungl. Maj:ts av bevillningsutskottet tillstyrkta proposition en kraftig höjning av denna specialskatt med inte mindre än 77 procent, om jag skall nöja mig med norrlandsförhållandena, eftersom ju värdena på skog och skogsmark vid 1957 års fastighetstaxering där höjdes med i genomsnitt 114 pro-

cent. Skulle skogsvårdsavgiften förblivit oförändrad, hade krävts att den utgått efter ett promilletal av 0,7.

Även min egen motion som avser 0,75 promille innebär sålunda en viss höjning, ehuru den stannar vid 7 procent. Eftersom nu yrkandet om 1 promille samlat en så stark reservation, skall jag inte vidhålla min egen motion, utan jag ansluter mig till reservationen. Det måste dock framhållas att reservationen innebär en förhöjning av nuvarande avgift med 43 procent. Det är en höjning som — vilket också herr Vigelsbo påpekade — borde ha reducerats i likhet med repartitionstalet. Jag delar helt herr Vigelsbos uppfattning därutinnan. Om vi skulle ha behandlat skogsvårdsavgiften efter precis samma grunder som vi behandlade repartitionstalet förra året, skulle skogsvårdsavgiften ha bestämts till 0,94 promille. Avgiften är avdragsgill, det är sant, men det innebär också att den hårdare drabbar de minsta brukningsdelarna, där inte progressiviteten hunnit sätta in.

Som utvecklingen har börjat och som vi hoppas att den fortsätter med en alltmera ökad övergång till skogsbruksföreningar, skogsvårdsområden eller vad man nu vill kalla det för, samt med skogsägareföreningarnas omhändertagande av även rent skogsvårdande uppgifter, medför detta att det mindre skogsbruket kommer att bli dubbelbelastat när det gäller förvaltningsavgifter. Man har dels skogsvårdsavgift och dels denna avgift till sin förening. Föreningen kan givetvis, om den har egen personal, icke tillhandahålla denna gratis. Andelen av föreningens kostnader jämte skogsvårdsavgiften kan bli för betungande, även om den hjälp som man får från skogsvårdsstyrelserna är kraftigt subventionerad.

Låt oss se på det större skogsbruket ett tag och alla där som betalar skogsvårdsavgift utan att få något utbyte därav. Hur bleve det, om de nu begärde att få något för sin avgift, om alla dessa

Det promilletal, varmed skogsvårdsavgiften för år 1958 skall utgå

företag avskaffade sin egen skogsvårdande personal och enbart förlitade sig på skogsvårdsstyrelserna? Givetvis kan man inte bestrida dem den rätten. Men vi måste då vara på det klara med att hela systemet skulle braka ihop. Det skulle behövas en enorm utbyggnad av skogsvårdsstyrelsernas organisation, om de skulle kunna ta hand om även den ökningen av arbetsbördan.

Jag vill slutligen ansluta mig till vad herr Vigelsbo sade om det omotiverade i att återropa yrkesutbildningen på skogsbrukets område för att höja skogsvårdsavgiften eller rättare sagt för att icke sänka promilletalet så mycket att den absoluta avgiftshöjningen neutraliserades.

Herr Vigelsbo var tveksam i den frågan. Jag är icke tveksam, därför att som herr Vigelsbo också påpekade det icke finns någon annan näringsgren i detta land, som man belastar med en specialavgift just för yrkesutbildningens skull. Det innebär dessutom i detta fall att alla företag som har egen yrkesutbildning skulle få dubbelbetala den.

Herr talman! Med hänsyn till dessa skäl mot skogsvårdsavgiftens höjning, vilka också skulle kunna återopas för dess totala avskaffande, ber jag få yrka bifall till reservationen.

Häri instämde herr Nilsson i Svalöv (h).

Herr SUNDSTRÖM (s):

Herr talman! När utskottet haft att ta ställning till denna fråga har vi utgått ifrån vad som överenskomts när skogsvårdsstyrelserna omorganiserades 1946 och den fördelning av kostnaderna som då ansågs vara riktig, nämligen att skogsvårdsavgifterna skulle bestrida utgifterna för skogsvårdsstyrelserna med två tredjedelar. Vi har sålunda icke haft anledning att fundera över de synpunkter som herr Wachtmeister här har framfört, huruvida det över huvud taget är berättigat med någon skogsvårdsavgift alls och att det här är en

skatt som framstår såsom orimlig, därför att den är en särskild fastighetsskatt. Jag tycker det är märkvärdigt, att herr Wachtmeister inte dragit konsekvenserna av detta resonemang och helt enkelt yrkat, att skogsvårdsavgift inte alls skall uttagas. Herr Wachtmeister har ju också föreslagit en skogsvårdsavgift — visserligen lägre än den andra motionärer och Kungl. Maj:t föreslagit — och principiellt sett sitter han sålunda i samma båt.

Motiveringen till att skogsägarna på detta sätt belastas med en avgift har ju varit, att de anses ha så stor nytta av skogsvårdsstyrelsernas verksamhet. Avgiften får därför anses fullt berättigad, och det måste betraktas som en stor förmån för skogsägarna att kunna anlita denna sakkunskap vid skötseln av sina skogar.

Med de utgångspunkter jag redovisat blir detta en tvistefråga om uttagningsprocentens storlek. Vi har självfallet utgått från de förutsättningar som förelagat, nämligen att kostnaderna skall kunna bestridas till $\frac{2}{3}$. Nu har emellertid under en lång följd av år $\frac{2}{3}$ -regeln inte kunnat upprätthållas, utan det har blivit en viss eftersläpning. Men när herr Vigelsbo talar om eftersläpning tror jag att han läst utskottsbetänkandet på ett ganska egendomligt sätt. Utskottet framhåller att det varit en eftersläpning, som nu kan tas igen, men vi syftar då, herr Vigelsbo, på att förhållandena är sådana, att $\frac{2}{3}$ -regeln kan tillämpas 1958—1959. Det har naturligtvis aldrig varit utskottets mening att några pengar från de år, då $\frac{2}{3}$ -regeln inte kunnat upprätthållas, skulle återbetalas av skogsägarna. Jag måste säga att herr Vigelsbos sätt att tolka betänkandet påminner om en viss potentats metod att läsa Bibeln.

Orsaken till att $\frac{2}{3}$ -regeln tidigare inte kunnat upprätthållas har bland annat varit, att skogsvårdsavgiften varit till sin storlek maximerad till 1,5 promille samt att skogsvårdsstyrelserna

Det promilletal, varmed skogsvårdsavgiften för år 1958 skall utgå

utökat sin verksamhet mycket kraftigt och fått en utgiftsstegring som säkerligen ingen tänkte sig, då skogsvårdsstyrelserna inrättades. Men det viktigaste skälet har givetvis varit att fastighetstaxeringarna släpat efter och uppskjutits undan för undan, så att det blivit för långa intervaller mellan fastighetstaxeringarna och skogstaxeringarna. Efter den senaste skogstaxeringen har det emellertid blivit möjligt att återgå till den kostnadsfördelning som man tänkte sig år 1946.

Herr Vigelsbo sade också, att här gäller det de små skogsägarna. Ja, man kan ju alltid tvista om vem som är stor och vem som är liten. Jag skall emellertid med några sifferexempel visa, vad avgiften egentligen innebär för de små skogsägarna.

För en skog som taxeras till 10 000 kronor — en sådan skog torde i Melansverige omfatta mellan 40 och 50 tunnland — skulle enligt reservanternas förslag betalas en skogsvårdsavgift av 10 kronor. Enligt Kungl. Maj:ts och utskottets förslag skulle skogsvårdsavgiften bli 12 kronor 50 öre. Skillnaden blir alltså för ägaren till detta lilla skogsbestånd 2 kronor 50 öre per år. För en skog som taxeras till 50 000 kronor blir avgiften 50 kronor enligt reservanternas förslag och 62 kronor 50 öre enligt utskottets, alltså en skillnad på 12 kronor 50 öre. För en till 100 000 kronor taxerad skog blir skillnaden 25 kronor. Ja, eftersom skogsvårdsavgifterna är avdragsgilla, blir skillnaderna inte ens så här stora. Räknar man med en marginalskatt på 40 procent för den statliga beskattningen skulle ökningen för ägaren av ett till 10 000 kronor taxerat skogsbestånd bli endast 1 krona 50 öre per år. Detta, herr Vigelsbo, blir alltså det tryck som kommer att vila på ägaren av denna lilla skog. För ägaren av 50 000-kronors-skogen blir nettobelastningen 7 kronor 50 öre och för ägaren av 100 000-kronorsskogen 15 kronor. Är det rimligt att

denna obetydliga skillnad mellan utskottsmajoriteten och reservanterna skall ge upphov till en sådan veklagan från reservanternas sida?

Förhållandet blir naturligtvis ett annat för storföretagen, som har väldiga skogar. De får en större absolut ökning och får betala relativt höga belopp. Men jag vill understryka att avgifterna ju är avdragsgilla även för bolagen och andra stora skogsägare, och eftersom bolagen nu belastas med en skattesats på mellan 50 och 60 procent, blir nettobelastningen av skogsvårdsavgiften även här tämligen obetydlig. Men å andra sidan: Kan det anses orimligt att de som har förmånen att äga dessa stora skogskomplex — även om de i mycket ringa omfattning anlitar skogsvårdsstyrelsernas hjälp — med en skogsvårdsavgift bidrar till att befordra en bättre skogsskötsel över hela fältet, i synnerhet som den avgift som ändå uttages, måste betraktas som relativt modest? Jag tror inte att dessa skogsägare blir upprörda och inte kan sova om nätterna, om skogsvårdsavgiften blir 1,25 promille i stället för 1,0 promille som reservanterna önskar.

Herr Vigelsbo var också inne på undervisningen. Att skogsvårdsstyrelserna bedriver undervisning för ett belopp av 1,9 miljoner och att detta framför allt är en kommunernas angelägenhet, eftersom det gäller yrkesundervisning, ja, det är alldeles riktigt. Herr Vigelsbo glömde emellertid att tala om att dessa 1,9 miljoner till undervisning också bör betraktas som ett led i skogsvårdsstyrelsernas verksamhet. Beloppet bör ställas i relation till skogsvårdsstyrelsernas totala utgiftssumma, som är 36 miljoner. Då blir denna uppoffring för undervisningen inte fullt så imponerande. Jag vill också nämna att landstingen ofta bidrar till undervisningskurser, som skogsvårdsstyrelserna anordnar. Sälunda kommer bidrag även från det hållet skogsbruket till godo.

Det promilletal, varmed skogsvårdsavgiften för år 1958 skall utgå

Med vad jag nu sagt tror jag mig i stort sett ha förklarat varför utskottet har ansett sig kunna ansluta sig till Kungl. Maj:ts förslag.

Till sist vill jag bara säga, att efter förra tisdagens beslut om indirekta skatter för att hjälpa upp den statsfinansiella situationen så skulle det te sig ganska egendomligt om man nu inte skulle kunna enas om att ta ut denna rimliga avgift i stället för att på statsverket övervältra ett ännu större belopp för skogsvårdsstyrelsernas verksamhet.

Jag är fullkomligt på det klara med att under en gynnsammare statsfinansiell situation skulle dessa 2,5 å 3 miljoner, som utgör skillnaden mellan reservanternas och utskottets förslag, inte behöva anses i och för sig oroande. Som jag nyss nämnde, tror jag emellertid att det skulle verka synnerligen egendomligt att — när vi förut har nödgats tillgripa en hel del punktskatter, som lägges på förnödenheter som folkets breda lager måste köpa — inte kunna uttaga den avgift som utskottet föreslagit. Det skulle inte vara klädsamt om vi nu försökte minska statens möjligheter att bestrida utgifterna för denna verksamhet.

Jag ber därför, herr talman, att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr WACHTMEISTER (h) kort genmäle:

Herr talman! Det vore frestande att ta upp debatten vidare när det gäller de principiella frågorna om skogsvårdsavgiftens berättigande. Jag skall inte göra det, eftersom den saken icke direkt är föremål för yrkande i motionen.

Jag skulle bara vilja värja mig mot den beskyllning för inkonsekvens, som utskottets talesman framförde, när han sade att det konsekventaste väl hade varit om jag yrkat avslag på hela frågan om skogsvårdsavgiften.

Jag har berört den här saken i motio-

nen och sagt att, eftersom enligt skogsstyrelsens åsikt frågan om skogsvårdsavgiftens avskaffande borde bli föremål för övervägande i samband med 1955 års skogsvårdsutrednings arbete, jag inte i år tagit upp frågan. Ty jag visste att om jag gjort det resultatet ändå hade blivit att man hade hänvisat till pågående utredning.

Herr VIGELSBO (cp) kort genmäle:

Herr talman! Utskottets talesman, herr Sundström, har påstått att jag läser utskottets utlåtande litet egendomligt. Jag vet inte vad han egentligen menar med det. I utlåtandet heter det: »Med hänsyn till den eftersläpning, som tidigare har ägt rum och som nu bör tas igen» etc. Jag tycker det är svårt att tolka detta på annat sätt än att man skall passa på att av skogsbruket ta igen det som man inte kunnat få förut.

Herr Sundström säger vidare, att om reservationen bifalles, kommer den, som har skog till 10 000 kronors värde, att få en avgift på 10 kronor, medan utskottets förslag innebär att avgiften blir 12 kronor 50 öre. Hela skillnaden skulle sålunda vara 2 kronor 50 öre, och det har ingen betydelse, menar herr Sundström. Jag måste säga herr Sundström, att även om jag vet, att statsverket är i större behov av 2 kronor 50 öre än många skogsägare, anser jag det inte vara rättvist att ta ut en sådan avgift som utskottet föreslår.

Herr SUNDSTRÖM (s) kort genmäle:

Herr talman! För att det skall bli fullt klart att herr Vigelsbos tal om eftersläpning är felaktigt vill jag till protokollet anteckna hela den mening i utskottets utlåtande som det här gäller: »Med hänsyn till den eftersläpning, som tidigare ägt rum och som nu bör tas igen, blir denna höjning visserligen relativt sett tämligen stor, men uttryckt i penningar kan höjningen för flerta-

Det promilletal, varmed skogsvårdsavgiften för år 1958 skall utgå

let enskilda skogsägare inte anses utgöra någon nämnvärd belastning, särskilt inte som skogsvårdsavgiften är avdragsgill vid inkomsttaxeringen.»

Jag har också tidigare här påvisat att det inte blir någon nämnvärd belastning för den enskilde skogsägaren, det är fråga om 2 kronor 50 öre för 10 000-kronorsmannen. Vidare har jag understrukit att belastningen är obetydlig eftersom avgiften är avdragsgill vid taxeringen. Därför anser jag att min tolkning av vad utskottet skrivit är rikigare än herr Vigelsbos.

Herr JANSSON i Aspeboda (cp):

Herr talman! Skogsvårdsavgiften har ju vid upprepade tillfällen varit föremål för debatt här i kamrarna. Att frågan dykt upp även i år, beror väl till stor del på att skogsägarna inte räknar på samma sätt som herr Sundström när han här talar om de olika stora skogsvärderna. Vi räknar när det gäller fastighetstaxeringens utslag med ett medeltal på ungefär 100 procent för skogsfastigheternas del, men att det för många kan bli fråga om både 200 och 300 procent, är inte heller alldeles obekant.

När en skogsägare skall avge sin deklaration och tar fram sin slutskattesedel för att ta rätt på skogsvårdsavgiftens storlek och då finner att på grund av de nya taxeringsvärdena denna utgiftspost blivit dubbelt, ja, kanske tre gånger så stor som föregående år, så blir han nog litet fundersam och undrar, om det verkligen kan vara riktigt med en sådan höjning.

I en debatt som denna bör det också erinras om att i skogsvårdsstyrelsernas årsberättelser redovisas det antal dagar vederbörande skogvaktare lagt ned på att se efter, hur skogsvårdslagarna efterlevs. Man frågar sig, om det verkligen skall ligga inom skogsvårdsstyrelsernas arbetsområde att utöva en viss polisverksamhet för att få skogsvårdslagarna efterlevda.

I dagens ekonomiska läge förstår jag alltför väl finansministerns syn på saken; alla kostnader av de mest skilda slag har ju ökat. Men även skogsägarna får nu finna sig i stora kostnader. Själv betalade jag nyligen en länsskogvaktare 45 kronor om dagen för biträde med stämpling. Även om det i och för sig inte är så mycket att säga om detta belopp, så har saken sitt intresse med hänsyn till frågan om skogsvårdsavgiftens vara eller icke vara. Jag hoppas att vi skall få en redovisning för hur man ser på den frågan.

Tidsförhållandena har ändrats, alla utgifter har stigit och det är väl inte så lätt att få debet och kredit att gå ihop. Men huruvida man bör, såsom herr Sundström gjorde mot slutet av sitt anförande, anlägga rent konjunkturpolitiska synpunkter på skogsvårdetaxeringen, är jag inte fullt på det klara med.

Jag skall inte ytterligare förlänga debatten, utan ber med dessa ord att få yrka bifall till reservationen.

Herr KÄRRLANDER (s):

Herr talman! Jag tror att debatten hittills ganska tydligt har visat, att det framför allt är de mindre skogsägarna som har fördel av skogsvårdsstyrelsernas arbete. Man gör nu gällande, att skogsvårdsavgifterna är betungande och att ett promilletal av 1,25 är för högt och tycker att det borde vara 1 promille. Utan att förlänga debatten alltför mycket vill jag då i korthet erinra om att utgifterna för skogsvårdsstyrelsernas verksamhet ständigt har ökat. I år är de uppskrivna med i det närmaste 2 miljoner och är sålunda i årets stat för skogsvårdsstyrelserna beräknade till ungefär 20 miljoner. Jag tror därför inte man kan motsäga den uppfattning som utskottet gör gällande, nämligen att det fortfarande är riktigt att skogsvårdsavgiften fastställs så, att den täcker ungefär $\frac{2}{3}$ av kostnaderna.

Jag vill i detta sammanhang passa på

Det promilletal, varmed skogsvårdsavgiften för år 1958 skall utgå

att påpeka, att detta betyder, att man är villig ge statsbidrag på ungefär 35 procent till denna verksamhet, och det är ju inte något dåligt statsbidrag. Det brukar här i riksdagen motioneras om att vi skall sänka statsbidragen för att få bättre statsfinanser, och om man vore konsekvent, borde man därför yrka på en höjning av skogsvårdsavgiften, så att statsbidraget blev mindre än 35 procent.

Jag kan förstå herr Wachtmeisters resonemang, när han talar om de stora skogsägarna och de bolag som har egen skogsförvaltning, men även dessa har väl ett klart intresse av de tjänster skogsvårdsstyrelserna lämnar. Huruvida herr Wachtmeister skulle vinna någon större framgång om han försökte kopiera Kar de Mumma och bli något slags avrättare av skogsvårdsavgiften, låter jag vara osagt, men jag är inte övertygad om att det skulle gå så bra.

Att jämföra skogsvårdsavgiften med fastighetsskatten är väl ändå att gå alltför långt. Skogsvårdsavgiften kan sägas vara en serviceavgift eller en intressebeskattning. Den tas ut av dem som har ett påtagligt intresse av de tjänster som lämnas. Jämförelsen med fastighetsbeskattningen är ganska olämplig i detta fall. Fastighets- eller garantiskatten tas ut utan att någon direkt motprestation lämnas, men det är ju inte fallet med skogsvårdsavgiften. Man måste därför se den mera som en serviceavgift och inte som en objektskatt i vanlig mening.

Herr Vigelsbo har hänvisat till att skogsstyrelsen är nöjd med en avgift på 1 promille. Jag vet det också. Jag undrar bara om skogsstyrelsen skulle vara nöjd med att få ett så mycket lägre anslag som svarar mot dess förnöjsamhet i det fallet. Framför allt från högerhåll har det under åren förut motionerats om en lägre skogsvårdsavgift — man har gjort det åren 1953, 1954, 1955 och 1956 och har bara avstått i fjol. Om riksdagen bifallit

dessa framställningar, skulle skogsvårdsavgifterna ha utgjort ungefär 5 miljoner kronor mindre. Är det någon av kammarens ledamöter som tror att staten skulle ha lämnat samma anslag, trots att dessa avgifter givit 5 miljoner kronor mindre? Nej, jag tror inte det skulle ha funnits möjligheter att få anslag till skogsvårdande verksamhet, till kursverksamhet och skogsskötsel och till alla de tjänster som skogsvårdsstyrelserna ger, om det flutit in ett betydligt lägre belopp i avgifter. Konsekvensen av ett bifall till reservationen skulle därför givetvis bli att anslaget till dessa verksamhetsgrenar skulle sjunka i motsvarande grad, och det skulle således framför allt vara de mindre skogsägarna som förlorade på affären.

Jag ber att få yrka bifall till utskottets förslag.

Herr RUBBESTAD (cp):

Herr talman! Herr Kärrlander resonerar som om skogsstyrelsen och skogsvårdsstyrelserna uteslutande skulle vara böndernas och skogsägarnas organ, som vi utan vidare skall betala. Jag vill ge till känna att så inte är fallet, utan att de har en stor statlig uppgift att fylla, som inte bara är till fördel för jordbrukarna. Utgifterna för de serviceuppgifter, som Kärrlander talade om, får bönderna själva klara. Om vi skall anlita en skogvaktare eller någon annan för att stämpla skog, kostar det 40 eller 50 kronor per dag, olika inom olika områden. Detta får vi alltså själva betala; det betalar inte staten.

I fjol var statens utgifter för skogsvårdsstyrelsernas verksamhet ungefär 11 miljoner kronor. Den höjning av skogsvårdsavgifterna, som föreliggande förslag på grund av de kraftigt höjda skogsvärdena innebär, medför att man vältrar över utgifter från staten på jordbrukarna. Enligt de kalkyler som framlagts skulle skogsvårdsavgifterna

Det promilletal, varmed skogsvårdsavgiften för år 1958 skall utgå

öka med ungefär 5 miljoner kronor, medan statens utgifter beräknas minska från ungefär 11 miljoner kronor till omkring 7 miljoner kronor. Skillnaden vill man skall övervältras på jordbrukarna och skogsägarna.

Herr Kärrlander frågar, om vi menar att staten skulle bestrida de ökade kostnader som kan uppstå. Ja, varför skulle man inte det, när det gäller ett statligt organ? På andra områden måste man ju gå in för ökade anslag till olika statliga inrättningar. Varför skulle då skogsvårdsstyrelserna och skogsstyrelsen undantas i det hänseendet?

Jag har väckt min motion av den anledningen att fjolårets höjda taxeringar innebär en betydande börda för jordbrukarna. Även om avgiften bara sättes till 1 promille, blir det en total utgiftsökning på ungefär 2,5 miljoner för jordbrukarna i förhållande till fjolåret. Det är denna större ökning jag tycker är oriktig. Finansministern borde väl kunna medge att det här sker en viss övervältring från staten till skogsägarna.

Herr Sundström och herr Kärrlander sade, att när man tagit ut nya punktskatter av andra människor i samhället, borde man väl kunna ta ut denna avgift av jordbrukarna. Tror då herr Sundström eller herr Kärrlander att jordbrukare och skogsägare är undantagna från denna punktbeskattning? Nej, de har drabbats lika hårt som andra därav; de äter socker med 20 öre högre skatt på, de tar då och då en snaps med denna högre skatt och de kanske också röker. De får betala dessa extra skatter lika väl som andra. Kom då inte och säg att man inte vågar lämna anslag från samhället som sådant, därför att det tagits ut punktskatter av andra än jordbrukarna. Punktskatterna är avsedda för alla, och därför bör man nu inte pressa jordbruket ytterligare.

Det enda konsekventa vore, om man ser på kostnaderna både ur skogsvårdsstyrelsernas och skogsägarnas men även ur samhällets synpunkt, att gå in för en

beskattning efter 1 promille av taxeringsvärdet. På så sätt skulle man nå största rättvisa. Jag ber, herr talman, att få yrka bifall till reservationen.

Herr KÄRRLANDER (s) kort genmäle:

Herr talman! Jag hoppades faktiskt ett ögonblick att herr Rubbestad, som är en ärlig man, inte sade fel i slutet av sitt anförande, utan insåg det riktiga i att yrka bifall till utskottets hemställan. Men så ångrade han sig, och det gjorde mig besviken, även om jag inte sörjer alltför mycket över saken.

Jag har aldrig, herr Rubbestad, trott att skogsvårdsstyrelserna skulle vara böndernas speciella organ. Jag har bara sagt att skogsvårdsstyrelserna ger skogsägarna tjänster, som har det värdet, framför allt för de mindre skogsbruken, att det inte finns någon anledning att säga att dessa är orättvist beskattade. Det är inte, herr Rubbestad, bara avgiften på 45 kronor per dag för en skogsvaktare, som jag räknar som en serviceavgift. Även skogsvårdsavgiften är ett slags serviceavgift, eftersom samhället ställer vissa tjänster till förfogande för den kategori av ägare det här gäller, alltså skogsägarna.

Såsom framgår av bevillningsutskottets betänkande, har det inte skett någon annan fördelning än att skogsvårdsavgifternas storlek i förhållande till statsanslaget har uppgått till mellan 40 och 60 procent, d. v. s. i det sämsta fallet har skogsvårdsavgifterna utgjort 8 miljoner när utgifterna varit uppe i 19 miljoner. Jag tycker därför det är riktigt att påstå att det sker en övervältring på skogsägarna, om man i år ändå inte kan komma längre än till en sådan avrundning att skogsvårdsavgifterna svarar mot 66 procent av utgifterna i staten.

Vidare är det väl ingen som menat att jordbrukarna skulle vara undantagna från punktskatterna. Vad som åsyftades, herr Rubbestad, med uttalandet att det

Det promilletal, varmed skogsvårdsavgiften för år 1958 skall utgå

skulle vara oriktigt att nu ytterligare sänka skogsvårdsavgifterna efter denna punktskatt höjning för bara en vecka sedan, det var att skogsvårdsavgifterna inte kan sägas vara av den storleksordningen eller så betungande, att man måste sänka dem trots att staten har finansiella svårigheter och måst vidta dessa åtgärder. Det är ur den synpunkten punktskatterna kommit in i debatten och inte därför att jordbrukarna skulle vara undantagna från dem.

Chefen för finansdepartementet, herr statsrådet **STRÄNG**:

Herr talman! Utskottets talesmän har ju så utförligt argumenterat för både propositionen och förslaget att jag inte har något att tillägga därutöver. Jag tyckte mig emellertid i herr Vigelsbos anförande finna något av en anklagelse för löftesbrott, när herr Vigelsbo ville göra gällande att man som ett resultat av de nya taxeringsvärdena nu hade fått en i absolut mening högre skogsvårdsavgift. Herr Vigelsbo ansåg tydligen att det rimmade rätt dåligt med den utfästelse som tidigare hade gjorts om att den nya taxeringen icke skulle föranleda ökade kostnader för fastighetsägarna. Denna utfästelse, som jag själv gjorde här i kammaren före den sista taxeringen, siktade ju på fastigheterna, i första hand villafastigheterna, men jag tror att även jordbruksfastigheterna undgått ökade skatteutgifter genom att vi i samband med taxeringen sänkte repartitionstalet från 4 till 2,5.

Det var helt naturligt att man försökte vidta åtgärder som balanserade taxeringshöjningen för villafastigheter och jordbruksfastigheter. Dessa går ju inte ständigt till försäljning, utan den medborgare som har en villafastighet eller jordbruksfastighet bor i regel kvar där så länge han lever. Det är litet anorlunda med en skogsfastighet. Den som är innehavare av ett skogsbestånd går ju inte bara omkring och fagnar sig

åt anblicken av sitt skogsbestånd, utan han tar också ut avkastning av det. Det hela har sålunda karaktären av en rörelse, som ger ägaren inkomster, om inte precis varje år, så i alla fall ganska jämnt och kontinuerligt. I detta fall är således bevekelsegrunden en helt annan än när man vidtog dessa arrangemang med repartitionstalet och det extra avdrag med 200 kronor vid beskattningen av villor som skulle balansera höjningen av taxeringsvärdena. Sedan är det ju så att man som ett rent praktiskt arrangemang beräknar skogsvårdsavgiften på taxeringsvärdet.

När jag lyssnat till reservanternas inlägg i denna debatt, har jag gjort ytterligare en reflexion. Man har sagt, såsom herr Rubbestad nu sist gjorde, att skogsägarna genom det förslag utskottet förlagt får betala 2,5 miljoner mer än de betalat sistlidna år. Varpå beror då höjningen av taxeringsvärdena? Jo, den är bara ett, som jag tror, ganska korrekt uttryck för att skogen som inkomstkälla i dag har ett större värde i ägarens hand. Taxeringsvärdena fixeras efter en noggrann undersökning av statistiken över saluvärdena, och därtill görs kompletterande undersökningar om skogsbestånd och priser.

Det resonemanget kan följaktligen mycket väl föras, att man, om man håller sig till samma promilleuttag som förut, inte pressar skogsägarna hårdare nu än tidigare. Visserligen tas avgiften ut på ett högre taxeringsvärde, men detta högre taxeringsvärde är ett korrekt uttryck för att förtjänsten på skogsbeståndet är bättre än den varit tidigare. Man kan till och med uttrycka det så, att liksom skogsägaren tidigare hade kvar 998,5 promille av det gamla taxeringsvärdet har han nu för sin egen del 998,5 promille av det nya taxeringsvärdet, och det nya taxeringsvärdet är ett uttryck för att hans skogsbestånd ger så mycket större avkastning än det gjorde vid tiden för den förra fastighets-taxeringen.

Det promilletal, varmed skogsvårdsavgiften för år 1958 skall utgå

Nu kan växlingen bli litet abrupt, om man ser på de absoluta talen, eftersom taxeringsvärdena inte justeras varje år, utan endast vart femte år, men detta är — om jag får fortsätta det här litet mer principiella resonemanget — till skogsägarnas favör, då de ju slipper följa med i promilleuttaget och faktiskt göra en extra vinst genom att efterhandsjusteringen endast sker vart femte år.

Konsekvensen skulle följaktligen bjuda att vi enligt detta resonemang behöller ett uttag av 1,5 promille — det skulle inte alls vara inkorrekt. Att regeringen emellertid i sitt förslag till riksdagen har gått ner till 1,25 är beaktat av den s. k. $\frac{2}{3}$ -regeln som skrevs in i propositionen av år 1946 och som jordbruksutskottet då godkände. Staten är beredd att direkt engagera sig för en tredjedel av kostnaderna för skogsvårdsstyrelserna, och jag har känt mig så bunden av det resonemanget, att jag inte har velat hävda den enligt min mening, principiellt otadliga uppfattningen, att promillesatsen borde vara 1,5 även i fortsättningen.

Om jag ser tillbaka på vad som hänt sedan år 1952, kan jag konstatera att den procentsats, som representerar skogsvårdsavgiftens del i bidragen till skogsvårdsstyrelsernas nettoutgifter, höjdes med i runt tal 20 enheter genom 1952 års taxering. Vad som sker nu är att denna procentsats på nytt höjs med ett tjugotal enheter. Efter varje ny taxering höjs procentsatsen, och denna gång höjs den till 65,4 procent eller i runt tal två tredjedelar. Tidigare har den aldrig kunnat höjas så mycket på grund av 1,5-promillesregeln, som utgjort en absolut spärr. Under tiden mellan två taxeringar sjunker naturligen denna procentsats på nytt, ända tills en ny, för dagen korrekt taxering av skogsfastigheterna genomförs.

Vad jag härmed har velat säga är att justeringen av procentsatsen nu är ungefär lika stor, i enheter räknat, som

den var efter 1952 års skogstaxering och att vi fortfarande följer de regler för statsbidrag som uppsattes år 1946. Jag behöver sedan inte ytterligare understryka hur ansträngt budgetläget har varit.

Med denna motivering och mot bakgrunden av det statsfinansiella läget har åtminstone jag ansett att det finns hållbara motiv för att presentera riksdagen detta förslag om ett uttag av 1,25 promille.

Herr RUBBESTAD (cp) kort genmäle:

Herr talman! Herr statsrådet gör sig skyldig till en felaktig uppgift, när han gör gällande att ett bifall till utskottets förslag innebär en merutgift för skogsägarna på endast 2,5 miljoner kronor i förhållande till tidigare. En ökning med 2,5 milj. är det belopp man erhåller, om man går på reservationen. Följer man utskottet, får däremot skogsägarna betala 5 miljoner mer än i fjol.

Vidare måste jag säga att statsrådet förvånade mig med sitt uttalande om att skogsägarna har mycket bättre inkomster av sin skog, med de höjda taxeringsvärden som man nu fått. Jag skulle vilja uppmana statsrådet att själv köpa skog. Då skulle han nog finna raka motsatsen. De högre taxeringsvärdena ger inte jordbrukarna ett dugg bättre inkomster. Med den lägre prisnivå, som inträtt under de senaste åren, får vederbörande tvärtom sämre inkomster.

Om man följt den gamla regeln och satt skogsvårdsavgiften till 1,5 promille i stället för 1,25, skulle statens sammanlagda inkomster av dessa avgifter ha blivit ungefär 16 miljoner kronor. Men när skogsvårdsstyrelsernas utgifter utgör cirka 19 miljoner kronor, så förstår vi att statsrådet inte kunde gå på den linjen; det sunda förnuftet sade väl honom att det var orimligt.

Chefen för finansdepartementet, herr statsrådet STRÅNG:

Herr talman! Herr Rubbestads per-

Det promilletal, varmed skogsvårdsavgiften för år 1958 skall utgå

son är sådan, att han gör intryck av att vara en mycket jordbunden och stadig representant för andra kammaren. Det lönar sig kanske därför inte så mycket att ta upp en diskussion om rena subtiliteter mellan herr Rubbestad och mig. Jag citerade herr Rubbestads uttalande i talarstolen, att en avgift på 1 promille medför 2,5 miljoner större utgifter för skogsägarna än det var för ett år sedan, och att herr Rubbestad talade för reservationen, visste vi väl allesammans. Jag kan därför inte förstå, hur herr Rubbestad kunde misstyda mitt citat av hans eget uttalande och därav dra slutsatsen, att det skulle ha varit utskottet som svarat för denna siffra. Det var ett litet misstag, som jag inte tror att vi vidare behöver tala om.

Taxeringsvärdet på en skogsfastighet, vilket noggrant avstämmer efter statistiken för saluvärdena under den förflytna femårsperioden måste väl ändå — såvida inte köpare och säljare av skogsfastigheter är helt renons på ekonomiska bedömningar — vara ett uttryck för vad skogsfastigheten verkligen har för värde såsom produktionskälla eller såsom rörelse. Det har gjorts en noggrann undersökning av saluvärdena, och de nya taxeringsvärdena har fixerats på basis därav. Som komplement härtill har man gjort vissa provundersökningar. Man har inventerat skogsbestånd och priser för att på det sättet få en kontroll av de värden, som man kommer fram till genom att endast använda saluvärdesstatistiken.

Jag menar därför, att man måste jämföra taxeringsvärdena 1957 med taxeringsvärdena 1952, och då har jag den uppfattningen, att det är korrekta värden som nu angetts och att dessa värden är ett uttryck för att skogsfastigheterna år 1957 var bättre inkomstkällor än 1952. Eftersom skogsvårdsavgiften utgår i promille av taxeringsvärdena, följer den också inkomst- och förtjänstmöjligheterna.

Det var detta jag ville ha fram i mitt

anförande, eftersom det inte behandlats i de tidigare inläggen i debatten.

Herr RUBBESTAD (cp) kort genmäle:

Herr talman! Inte heller denna gång rättade statsrådet till den felaktiga uppgiften. Det förhåller sig så att jordbrukarna genom det förra beslutet fick betala 8 miljoner i skogsvårdsavgifter. Enligt det nu föreliggande förslaget får de betala 13 miljoner. Det är alltså fråga om 5 miljoner i merutgift. Det belopp, som föreslås i reservationen, är 2,5 miljoner.

Sedan vill jag beträffande de nya taxeringsvärdena säga, att det är de direktiv till taxeringsmyndigheterna och de tabeller, som ligger till grund för taxeringsvärdena och som skickats ut från finansdepartementet, som varit orsaken till de höjda taxeringsvärdena och således inte saluvärdena. Dessa tabeller och direktiv är i många fall alldeles orimliga.

Chefen för finansdepartementet, herr statsrådet STRÄNG:

Herr talman! Jag förstår inte herr Rubbestads anmärkning i anledning av att regeringsförslaget innebär en höjning från 8 miljoner till 13 miljoner. Dessa belopp finns angivna på sidan 3 i utskottets betänkande — det finns möjligheter för varje ledamot av kammaren att övertyga sig därom. Men den av herr Rubbestad här preciserade uppgiften var så pass ny, att jag tyckte det var intressant att vidarebefordra den för att ytterligare understryka värdet av den.

Herr NILSSON i Svalöv (h):

Herr talman! Att jag begärt ordet — vilket jag annars inte tänkt göra — beror på att det var ett avsnitt i finansministerns anförande där jag inte riktigt kunde följa med i finansministerns tankegångar. Finansministern sade, att eftersom det här rör sig om promilletal, blir den skogsvårdsavgift som utgår be-

Det promillelätal, varmed skogsvårdsavgiften för år 1958 skall utgå

roende på vederbörande jordbrukares årliga inkomst. Nej, så är det nog inte. Promillelätet sätts nämligen inte som en faktor till inkomsten utan det sätts som en faktor till det vart femte år bestämda taxeringsvärdet. Om jag således under en femårsperiod inte har en enda kronas inkomst av mitt skogsbruk, så får jag ändå betala skogsvårdsavgift. Detta är en skillnad gentemot den gamla skogsaccisen, som beräknades på den årliga inkomsten.

Sedan var det frågan om taxeringsvärdena. Finansministern framhöll, att de hade blivit väsentligt höjda beroende på att det har blivit ett bättre inkomstläge för skogsbruket. Är nu detta verkligen det avgörande? Det tror jag inte är fallet. Det var nog den nya skogsvärderingsmetoden som gjorde att vi fick dessa kraftigt höjda taxeringsvärden. Taxeringsvärdena på växande skog är inte beroende på saluvärdena utan de är direkt teoretiskt framräknade, i motsats till vad som är fallet med taxerat jordbruksvärde.

Herr JANSSON i Aspeboda (cp):

Herr talman! Jag skulle vilja försöka skilja dem åt, som här talat om de höjda taxeringsvärdena, genom att lämna en upplysning. Den faktor som redan på förhand gav oss i Kopparbergs län en viss föreställning om var taxeringsvärdena på skogen slutligen skulle komma att ligga var å-priserna på virket. Dessa var i genomsnitt 100 procent högre vid 1957 års taxering än vid den föregående fastighetstaxeringen.

Den nya metoden med beräkning enligt grovskogsprocent har gett oss ett instrument som gjort att vi kunnat skilja på olika skogsbestånd. Jag tror att vi därigenom fått en inbördes rättvisare taxering av skogsdelarna än tidigare. Jag anser mig skyldig att säga detta, eftersom jag en gång var mycket tveksam om, huruvida den nya metoden borde accepteras.

Jag kan inte dela finansministerns

uppfattning att kostnaderna för skogsvårdsstyrelserna exakt skall följa virkespriserna. Hur går det om vi skulle få fallande priser? Jag kan inte heller förstå, varför vi skall knyta an just till taxeringsvärdena.

Jag skall inte tvista om, huruvida det är riktigt att skogsvårdsavgifterna utgör $\frac{2}{3}$ och statens bidrag $\frac{1}{3}$ av skogsvårdsstyrelsernas medelsbehov. Jag vet att skogstjänstemännen liksom alla andra anställda har fått högre löner, men när jag tittat i mina egna kassaböcker har jag knappast sett någon ändring av inkomsterna, med undantag för år 1951. Normalpriserna har under de gångna åren legat ganska jämnt i linje med priserna för massaved och timmer. När det gäller skogsvärdena har alltså de priser, som betalats under femårsperioden, givit ganska bestämda utslag.

Jag vill ännu en gång understryka, att den nya metoden med grovprocent ger oss möjligheter att göra en inbördes rättvisare taxering av olika skogsdelar.

Överläggningen förklarades härmed avslutad. Herr talmannen gav propositioner dels på bifall till utskottets hemställan dels ock på bifall till den vid betänkandet fogade reservationen; och fann herr talmannen den förra propositionen vara med övervägande ja besvarad. Herr Vigelsbo begärde emellertid votering, i anledning varav efter given varsel följande voteringsproposition upplästes och godkändes:

Den, som vill, att kammaren bifaller bevillningsutskottets hemställan i utskottets betänkande nr 5, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

Vinner Nej, har kammaren bifallit den vid betänkandet fogade reservationen.

Sedan kammarens ledamöter härefter intagit sina platser och voteringspropo-

Interpellation ang. särskild redovisning i statsverkspropositionen av fjällräddningsanslaget, m. m.

sitionen blivit ännu en gång uppläst, verkställdes omröstning genom upprensning. Herr talmannen tillkännagav, att han funne tvekan kunna råda angående omröstningens resultat, vadan votering medelst omröstningsapparat anställdes. Därvid avgåvos 103 ja och 108 nej, varjämte en av kammarens ledamöter förklarade sig avstå från att rösta.

Kammaren hade alltså bifallit den vid betänkandet fogade reservationen.

§ 22

Föredrogs bankoutskottets utlåtande, nr 4, angående verkställd granskning av riksdagsbibliotekets styrelse och förvaltning.

Utskottets hemställan bifölls.

§ 23

Föredrogs vart efter annat och lades till handlingarna första lagutskottets utlåtanden:

nr 4, i anledning av verkställd granskning av justitieombudsmannens ämbetsförvaltning, och

nr 5, i anledning av verkställd granskning av militieombudsmannens ämbetsförvaltning.

§ 24

Föredrogs vart för sig första lagutskottets utlåtanden:

nr 6, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen den 20 juni 1924 (nr 225) med särskilda bestämmelser angående olovlig befattning med spritdrycker och vin, m. m.,

nr 7, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående fortsatt giltighet av lagen den 29 november 1946 (nr 722) med särskilda bestämmelser om uppfinningar av betydelse för försvaret, och

nr 8, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om för-

längning av tid för preskription av rätt till arv eller testamente; samt

jordbruksutskottets utlåtande nr 4, i anledning av Kungl. Maj:ts i propositionen angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1957/58 gjorda framställning beträffande gottgörelse till jordbruket för av dess utövare erlagd energiskatt för motorbrännolja till traktorer.

Kammaren biföll vad utskotten i dessa utlåtanden hemställt.

§ 25

Interpellation ang. särskild redovisning i statsverkspropositionen av fjällräddningsanslaget, m. m.

Ordet lämnades på begäran till

Herr JÖNSSON i Jämtlands Sikås (fp), som anförde:

Herr talman! Friluftsliv och vintersport i våra fjälltrakter vintertid lockar för vart år allt större skaror svenskar att ägna någon del av sin semester till sådan rekreation. Många är icke vana vid fjällklimatets överraskande växlingar och andra vanskligheter, som förekommer. Somliga tar därför onödiga risker, som folk med erfarenhet bestämt skulle avrått ifrån. Men även för den som färdas med förtänksamhet i fjällen kan olyckan vara framme. Särskilt är laviner och snöskred förrådiska. Ärligen brukar det inträffa tragedier i fjällen. För att om möjligt minska riskerna är det viktigt med propaganda om försiktighet och andra förebyggande åtgärder, t. ex. varningsmärken på utsatta ställen och vindskydd. Det gäller också att kunna bispringa nödställda, när olyckan varit framme.

Då turismen är en viktig näringsgren för fjälltrakternas befolkning, har det varit naturligt att frivilliga krafter i stor utsträckning medverkat för att anordna räddningstjänsten. Det är ju en servicefråga att draga försorg om fjäll-

Interpellation ang. särskild redovisning i statsverkspropositionen av fjällräddningsanslaget, m. m.

turisternas säkerhet. Räddningspatruller finns också organiserade, och en samverkan sker med polismyndigheter och länsstyrelser inom berörda områden. Emellertid kan det inte heller vara skäligt, att de lokala insatserna ensamma skall svara för dessa viktiga frågor. Därtill är även resurserna för små. Vissa bidrag har givits från det allmänna, huvudsakligen till i spaningsarbete deltagande personal och för flygspaning, men beloppen har varit förhållandevis blygsamma, ca 19 000 kronor budgetåret 1955/56 och ca 12 000 kronor budgetåret dessförinnan. Även om det också framdeles går att påräkna frivilliga krafter då det gäller deltagande i räddningspatruller etc., är det däremot ganska tydligt att de knappt tillmätta resurserna inte förslår till anskaffning av räddningsmateriel och utrustning. Det gäller här både förråd av mera traditionell sjukvårdsmateriel och önskemål om modern teknisk utrustning, t. ex. portabla radiosändare. Även utbildningskurser i fjällräddningstjänst borde kunna lämnas stöd, liksom bidrag till personer, som kan tänkas vara villiga hålla specialdresserade hundar för spårning av översnöade och försvunna personer.

En särskild utredning har granskat, hur flygräddningstjänsten bör organiseras från samhällets sida. Ett betänkande i detta ämne framlades den 15 oktober förra året. En effektiv insats av flyg är givetvis av den största betydelse för räddningstjänsten inom de vidsträckta fjällområdena. Denna utredning sysselsatte sig emellertid huvudsakligen med frågorna om lokalisering av ambulans- och räddningsflygverksamheten, samt om den lämpligaste flygande materielen därför. Utredningen gick däremot inte in på frågan om behovet av annan materiel för räddningstjänsten. Utredningen ansåg nämligen, att det med hänsyn till olika lokala förhållanden vore lämpligast, om

länsstyrelserna och andra lokala organ närmare finge klargöra dessa behov.

Ansvar för fjällräddningsverksamheten åvilar nu närmast respektive länsstyrelser som högsta polismyndighet. Några särskilda anslag för fjällräddningens behov är inte anvisade. De belopp som enligt vad som nämnts blivit utbetalade härrör från en post under elfte huvudtiteln, benämnd »Anordnande av polisbevakning i annan än den i lagen om polisväsendet i riket stadgade ordning m. m.» Anslaget är för innevarande budgetår upptaget till 550 000 kronor och avser en mängd olika gemensamma polisverksamhetsfrågor i hela riket. Med hänsyn till den betydelse, som bör tillmätas fjällräddningstjänsten, vore det motiverat med ett särskilt redovisat anslag i statsverkspropositionen. Först därigenom finge nämligen de olika berörda länsstyrelserna tillfälle att i anslagsäskanden redovisa de materiel- och utrustningsbehov, som den särskilda utredningen ansåg länsstyrelserna bäst skickade att redogöra för.

Statsrevisorerna fäste i sin berättelse för år 1956 uppmärksamheten på fjällräddningstjänsten och dess finansiering. Den fråga, som särskilt behandlades, var principerna för den enskildes ersättningsskyldighet gentemot det allmänna för dess kostnader. Rättsläget ansågs vara oklart i denna fråga. Revisorerna framhöll, att frågan var grannlaga, då det var givet att det allmänna hade särskilda förpliktelser att lämna bistånd, och då turistnäringens intresse krävde, att inte alltför betungande ersättningsanspråk kunde riktas mot de enskilda. Statsrevisorernas påpekande föranledde sedermera Kungl. Maj:t att genom beslut den 27 juni 1957 ge den särskilda utredningen om ambulans- och räddningsflyg i uppdrag att närmare undersöka problemet. Spörsmålet om den enskildes ersättningsskyldighet har ansetts höra nära samman med hur

Interpellation ang. det aktuella läget på den svenska arbetsmarknaden, m. m.

man skall kunna komma till rätta med enskilda personer, som genom uppenbar dumdristighet förorsakar utryckningar från räddningstjänsten och därmed vållar räddningsmanskap besvär och arbete under förhållanden, som ofta utsätter även räddningsmanskapet för stora faror.

Det blir nu utredningens sak att bedöma om ersättningsskyldighet i någon form är ett lämpligt sätt att förmå turistande fjällresenärer att uppträda förnuftigt i fjällen. Länsstyrelsen i Jämtlands län har emellertid uttalat sig mycket reserverat i fråga om en sådan ersättningsskyldighet, och klart är ju att en dylik kan drabba mycket olika.

Emellertid är det uppenbart att någon form av reaktion kunde vara motiverad gentemot alltför dumdristiga tilltag. De större räddningsaktionerna föranleder ju alltid polisens medverkan vid spaningarna, och polismyndigheten får ju då kännedom om omständigheterna i fallet. En möjlig utväg vore kanske att gentemot de uppenbart vårdslösa fallen tillämpa någon slags disciplinbot. Att utdöma penningböter i de flagranta fallen skulle i varje fall klargöra samhällets ogillande av vårdslösa tilltag och kunde därför kanske i vissa fall påverka disciplinen till det bättre. Det är ovisst om den nu pågående utredningen kan upptaga detta spörsmål till prövning. Dess uppdrag föranleddes ju nämligen av statsrevisorerens påpekande, som gällde den civila ersättningsskyldigheten, medan det här berörda spörsmålet angår frågan om en uppenbart dumdristig person kunde ådömas ansvar för sin brist på hänsyn och omdöme.

Under hänvisning till det anförda får jag därför anhålla om kammarens tillstånd att till herr statsrådet och chefen för inrikesdepartementet få ställa följande frågor:

1) Vill herr statsrådet medverka till att en särskild redovisning av fjällräddningsanslaget kommer till stånd i stats-

verkspropositionen, i syfte att giva riksdagen möjlighet till en samlad granskning av fjällräddningens utbyggnad och utrustningsbehov?

2) Vill herr statsrådet klargöra, om den särskilda utredningen angående bestridande av kostnaderna för fjällräddningstjänsten även är oförhindrad att till prövning upptaga det i denna interpellation framlagda spörsmålet om eventuell ansvarspåföljd för fjällturister, som genom uppenbar nonchalans utsätter tjänstgörande räddningspersonal för strapatser och risker?

3) Vill herr statsrådet, om så ej är fallet, i annan ordning uppta detta spörsmål till prövning?

Denna anhållan bordlades.

§ 26

Interpellation ang. det aktuella läget på den svenska arbetsmarknaden, m. m.

Herr NILSSON i Östersund (s) erhöll på begäran ordet och anförde:

Herr talman! Läget på arbetsmarknaden är för närvarande ganska kärvt för många yrkesgrupper ute i landet. De stigande arbetslöshetssiffror, som registrerats på många håll, inger helt naturligt bekymmer och oro främst bland de anställda, som i första hand drabbas av sysselsättningssvårigheterna. Bland byggnadsarbetarkåren, skogsarbetarna och flera andra grupper har under vintern ganska allvarliga sysselsättningsstörningar förmärkts, vilket i sin tur framkallat berättigade krav på en skärpning av beredskapen mot arbetslöshet.

Orsakerna till det kärvare sysselsättningsläget kan förvisso sökas på många håll. Konjunkturavmattningen i andra länder återverkar givetvis även på möjligheterna att hålla full sysselsättning i vårt land. Ökad rationaliseringstakt — där det manuella arbetet i högre grad än förut ersättes med maskinellt — spelar väl också sin roll i detta sammanhang. Bristande planering från arbetsgivarnas sida kan också bidra till

Interpellation ang. arbetsgivares skyldighet att redovisa innehållen källskatt

ojämnare och lägre arbetstillgång. Hur som helst så krävs tydligen en skärpt beredskap från samhällets, kommunernas och företagarnas sida, om motåtgärder snabbt skall kunna sättas in mot arbetslösheten.

Även om nuvarande arbetslöshet, räknad i procent av hela landets förvärvsarbetande befolkning, inte verkar alltför oroande, är siffrorna inom vissa fack och inom många delar av landet ganska höga. Svårigheterna att erhålla byggnadskrediter, särskilt i de län som inte kan uppvisa en industriell expansion, gör att ett stort antal byggnadsarbetare på sådana platser går och stämplar hos arbetslöshetskassorna. De på många håll minskade skogsdrivningarna ställer många skogsarbetare i samma svåra situation, och även för många andra yrkesgrupper är förhållandena likartade. Människor som skaffat sig en högre standard och därmed bundit sig för betydande fasta utgifter ställs här inför stora svårigheter, när det gäller att klara försörjningen för sig själva och sina familjer. Dessa frågar sig helt naturligt vad man avser att göra från statens, kommunernas och arbetsgivarnas sida för att motverka arbetslösheten och upprätthålla en hög sysselsättning.

Med hänvisning till det anförda anhallen jag om kammarens tillstånd att få rikta följande frågor till statsrådet och chefen för socialdepartementet:

1. Är statsrådet villig att lämna kammaren en översikt över det aktuella läget på den svenska arbetsmarknaden?

2. Vilka åtgärder anser statsrådet böra vidtagas för att skapa sysselsättningsstillfällen för de arbetslösa?

3. Är den nuvarande beredskapen mot arbetslöshet tillfyllest, eller anser stats-

rådet att ytterligare åtgärder bör vidtagas från statens och kommunernas sida?

Denna anhållan bordlades.

§ 27

Interpellation ang. arbetsgivares skyldighet att redovisa innehållen källskatt

Herr FORSBERG (s), som på begäran erhöll ordet, anförde:

Herr talman! I enlighet med Kungl. Maj:ts proposition nr 100 år 1953 beslöt 1953 års riksdag om betydande förändringar i uppbördsförordningen. Bland annat innefattades däri åtgärder syftande till effektivare kontroll över att arbetsgivarna fullgör sin skyldighet att verkställa källskatteavdrag å utbetalade löner samt över deras redovisning av innehållen källskatt till uppbördsmyndigheterna. Även en skärpning av straffbestämmelserna framstod som nödvändig, varför möjlighet att utdöma fängelsestraff högst 6 månader infördes.

Uppbördsakkunniga konstaterade vid denna tidpunkt, att under perioden 1 januari 1947—30 juni 1949 hade i hela landet med undantag för Göteborgs och Bohus län 21 865 arbetsgivare försummat att redovisa innehållen skatt med ca 9,5 miljoner kronor.

Några motsvarande uppgifter för hela riket över det i dag aktuella tillståndet står icke till buds, men stickprovsundersökningar tyder på att de år 1953 beslutade åtgärderna icke har haft önskad effekt. Som exempel kan anföras följande siffror, vilka avser försummelser från arbetsgivarnas sida att redovisa innehållen källskatt:

	Antal år 1953	År 1957
Stockholms län	57	105 (fällande dom)
Kronobergs län	27	36 (» »)
Jönköpings län	56	152 (» »)
Södermanlands län	53	46 (» »)
(uppgift från 2 distr. saknas)		

Interpellation ang. frågan om åtgärder för att försvara den nedre prisgränsen för smöret, m. m.

	Antal år 1953	År 1957
Kalmar län	76	264 (till åklagaren överlämnade ärenden för ev. åtal)
Östergötlands län	112	168 (Ärendena har föranlett åtal. Från 5 distrikt med 71 ärenden avser uppgiften dock endast åtalsanmälda ärenden)

Samtliga uppgiftslämnande myndigheter har reserverat sig för enstaka fel.

De under samma tid särskilt uppdaterade källskattemedlens totalbelopp har ävenledes ökat, dock ej i motsvarande grad som antalet försummelse.

Om utvecklingen i landets övriga län är likartad som i de här nämnda, är läget uppenbart ogynnsammare nu än vid tiden närmast före revisionen av uppbördsförordningen.

Liksom uppbördssakkunniga år 1953 kunde fastslå, att de utdömda straffen för ifrågavarande förseelser hade varit låga, kan man även nu göra samma konstaterande. Det torde finnas ytterst få exempel på att fängelsestraff har utdömts ens för upprepade förseelser. Däremot föreligger massor av exempel på hur straff har utdömts i form av relativt blygsamma böter. I många fall torde allmänheten ha mycket svårt att finna några proportioner mellan brott och straff, varför en skärpning av straffbestämmelserna otvivelaktigt skulle te sig som en önskvärd och välmotiverad reform.

Med stöd av det anförda anhåller jag om andra kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för finansdepartementet få ställa följande frågor:

Kan statsrådet ange den ungefärliga utveckling, som arbetsgivarnas uraktlåtenhet att redovisa innehållen A-skatt har haft, sedan den effektivare kontrollen och skärpta bestraffningen beslutades genom 1953 års revision av uppbördsförordningen?

Anser statsrådet att det med hänsyn till utvecklingen är erforderligt, att ytterligare åtgärder — exempelvis straff-

skärpning — vidtages i syfte att nedbringa antalet förseelser av denna art?

Denna anhållan bordlades.

§ 28

Interpellation ang. frågan om åtgärder för att försvara den nedre prisgränsen för smöret, m. m.

Herr talmannen lämnade på begäran ordet till

Herr WIDEN (fp), som yttrade:

Herr talman! Det första året av det nya systemet för att reglera jordbrukets prissättning var i stort sett gynnsamt ur jordbrukets synpunkt. Fr. o. m. hösten 1957 har priserna emellertid dalat, och i vissa fall har prissänkningarna åstadkommit stora bekymmer. Detta är speciellt fallet med smöret. Den inhemska konsumtionen har minskat väsentligt samtidigt som avsättningen utomlands försvårats. Det ökade smöröverskottet måste nu avsättas till mycket låga priser. Bl. a. på grund därav ligger det svenska partipriset under den genom jordbruksregleringen fastställda nedre prisgränsen. Statsmakternas löfte att med alla till buds stående medel försvara den nedre prisgränsen för smöret synes för dagen bli ett aktuellt problem.

Den stora sänkningen av smörpriset i Danmark jämte den nya punktskatten å sockret har satt ny fart på gränshandeln och åstadkommit en helt ny situation. Det danska smörpriset har följt världsmarknadspriset och är för närvarande i butik 4,05 sv. kronor per kg. Gränshandeln med sockret innebär un-

Interpellation ang. arbetet inom den svenska Öresundsdelegationen m. m.

der nuvarande förhållande dessutom en skatteflykt.

Mot denna bakgrund anholder jag om andra kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för jordbruksdepartementet framställa följande interpellation:

1) Vilka åtgärder ämnar herr statsrådet vidtaga för att effektivisera riksdagens beslut att med alla till buds stående medel försvara den nedre prisgränsen för smöret?

2) Anser herr statsrådet att åtgärder bör vidtagas för att nedbringa omfattningen av och olägenheterna med den nuvarande gränshandeln och ämnar herr statsrådet i så fall framlägga erforderliga förslag för riksdagen?

Denna anhållan bordlades.

§ 29

Interpellation ang. arbetet inom den svenska Öresundsdelegationen m. m.

Ordet lämnades på begäran till

Fru SANDSTRÖM (fp), som anförde:

Herr talman! Frågan om en fast förbindelse mellan Sverige och Danmark i Öresund behandlades i riksdagen senast år 1952 mot bakgrund av i ämnet väckta motioner. I sitt utlåtande nr 229 till nämnda riksdag anförde statsutskottet bl. a. följande:

»Utskottet, som varit i tillfälle att taga närmare del av förenämnda förslag av år 1936 i dess nu föreliggande skick, har för egen del den uppfattningen, att frågan om en fast förbindelse mellan Sverige och Danmark icke kan sägas vara direkt aktuell för dagen. Någon anledning att nu igångsätta en utredning av sedvanlig karaktär torde därför icke föreligga. Däremot synes lämpligt, att vissa förberedande undersökningar komma till stånd rörande de allmänna förutsättningarna för projektets förverkligande. Med hänsyn till den snabba utvecklingen på kommunikationsväsendets område är det nämli-

gen sannolikt, att statsmakterna i sinom tid finner anledning upptaga frågan till närmare behandling. Innan så sker bör enligt utskottets mening vara klarlagt vilken ståndpunkt vederbörande danska myndigheter intaga. Av särskild vikt är därvid att få utrönt i vad mån en eventuell direktförbindelse över eller under Öresund kan infogas som ett led i planerna på Själlands sammanbindande med den europeiska kontinenten, vilket torde vara ett villkor för att projektet skall bli till avsedd nytta.»

Riksdagen biföll utskottets förslag och gav bl. a. ovan återgivna synpunkter Kungl. Maj:t till känna.

Ärendet aktualiserades senare i form av ett medlemsförslag (sak nr 5/1953) av dåvarande landshövdingen i Malmöhus län, Allan Vougt, vid Nordiska rådets första session i Köpenhamn i februari 1953. Rådet antog en rekommendation, som gick ut på att Sveriges och Danmarks regeringar på grundval av gemensamma överläggningar skulle igångsätta förberedande undersökningar i syfte att belysa de allmänna ekonomiska och trafikala förutsättningarna för byggandet av en bro eller tunnel i Öresund mellan Sverige och Danmark.

Till Nordiska rådets andra session i Oslo i augusti 1954 kunde danska och svenska regeringarna meddela, att rådsrekommendationen föranlett tillsättande av de s. k. danska och svenska Öresundsdelegationerna. Vid ett möte i Köpenhamn i februari 1954 mellan representanter för danska och svenska regeringarna hade dessförinnan bl. a. följande gemensamma uttalande gjorts:

»att en fast Öresundsförbindelse framstode som önskvärd såväl ur allmän nordisk synpunkt som ur ren kommunikationssynpunkt,

att det slutliga ställningstagandet till frågan om en sådan förbindelse i betydande grad komme att bli beroende dels av huru spörsmålen om en fortsatt förbindelse till kontinenten komme att lösas, dels av möjligheterna att samti-

Interpellation ang. arbetet inom den svenska Öresundsdelegationen m. m.

digt med en vägförbindelse också åstadkomma en järnvägsförbindelse över Öresund och vidare till kontinenten».

Att biträda de båda Öresundsdelegationerna har sedermera — under år 1954 — tillsatts två svenska och danska expertgrupper för trafikfrågor resp. tekniska frågor.

I sammanhanget förtjänar vidare omnämnas, att ett konsortium av tre svenska och tre danska entreprenörfirmor i januari 1954 överlämnat ett genom konsortiets försorg utarbetat förslag till motorvägförbindelse Sverige—Danmark mellan Malmö och Köpenhamn.

Av Nordiska rådets handlingar i ärendet från Helsingfors-sessionen i februari 1957 framgår, att Öresundsdelegationerna under år 1956 icke hållit något gemensamt sammanträde. Vidare säges att bearbetning av visst material är i gång inom de ovan omnämnda expertgrupperna, att utredningsarbetet rörande vissa huvudalternativ för en fast förbindelse i Öresund pågår, att grundförhållandena undersökes och att preliminära förslag till anslutningar framlagts av Malmö och Hälsingborgs städer. Ur riksdagsberättelsen år 1958 kan inhämtas, att den svenska delegationen under tiden december 1956—november 1957 hållit tre sammanträden, varav ett gemensamt med danska Öresundsdelegationen bl. a. för att behandla frågan om vissa tekniska undersökningar.

Den 1 oktober 1957 innehöll den danska tidningen Politiken en intervju med ingenjören Per Kampmann, som tillhör ledningen för den stora ingenjörsfirman Kampsax, d. v. s. en av de tre danska firmor, som stod bakom det ovan omtalade förslaget om en kombinerad tunnel- och broförbindelse mellan Malmö och Köpenhamn. Herr Kampmann påtalade därvid att det snart var fyra år sedan förslaget framlades och att ett avgörande borde påskyndas. En invändning, som ofta rests mot Öresundsbro-projektet var, sade herr Kamp-

mann, att en sådan bro icke skulle tjäna något syfte så länge den vidare förbindelsen till kontinenten vore ett olöst problem. Med den nuvarande trafikutvecklingen hade emellertid denna invändning bortfallit. Den mängd motorfordon, som redan nu skulle utnyttja broförbindelsen, överstege väsentligt det antal som utgjort basis för räntabilitetskalkylen. Så långt herr Kampmann.

Det är alldeles givet att spørsmålet om en fast förbindelse mellan Sverige och Danmark i Öresund måste ses i ett större sammanhang. Vad det här gäller är ju hur den skandinaviska halvön kommunikationstekniskt skall knytas till den europeiska kontinenten. Jag skall här endast tillåta mig att fästa uppmärksamheten på några av de problem, som nog måste övervägas.

Med den snabbt växande motortrafiken och de alltmera intensifierade ekonomiska integrationssträvandena i Europa blir frågan om förbindelserna mellan Skandinavien, Danmark och kontinenten brännande. Att en viss skyndsamtighet redan av denna anledning är påkallad när det gäller Öresundsförbindelsen torde vara uppenbart för envar. Vidare har Sverige och Norge (däremot icke Danmark och Finland) anslutit sig till en på initiativ av FN:s Europakommission tillkommen deklARATION rörande byggande av internationella huvudtrafikleder. Det är inom ramen för denna deklARATION främst två leder som berör Skandinavien, nämligen Europaväg nr 3 över Jylland till Göteborg och Norge samt Europaväg nr 4 över Själland till Hälsingborg och vidare norrut. Att hänsyn måste tagas till denna deklARATION och den bakomliggande planeringen i arbetet med en Öresundsförbindelse kan icke bestridas. En prioritetsavvägning mellan de båda projekten måste ske från gemensamma nordiska utgångspunkter. En annan viktig faktor i sammanhanget är utbyggnaden av leden mellan Danmark och Tyskland över Rödby till Fehmern, den s. k. fågelvägs-

Interpellation ang. arbetet inom den svenska Öresundsdelegationen m. m.

linjen. Denna förbindelse är som känt den kortaste sjövägen mellan Skandinavien och kontinenten och skulle, om den utbyggdes, högst väsentligt underlätta trafiken. Mellan danska och västtyska regeringarna har ingående överläggningar ägt rum om inrättande av denna förbindelse. För några dagar sedan har i pressen upplysts, att en principöverenskommelse träffats mellan de dansk-tyska ämbetsmannautskotten och att frågan nu vore mogen att överlämnas till trafikministrarna för att av dessa underställas danska resp. västtyska parlamentet. Ytterligare tillkommer de interna danska trafikförbindelserna, närmast då Stora-Bält-leden, som i detta sammanhang har särskild betydelse.

Bland övriga faktorer, som här förtjänar uppmärksamhet, kan nämnas Öresundskommunernas intressen av att i sin långsiktiga planering äga kännedom om trafikledernas framtida belägenhet med hänsyn till stadsplanering, byggandet av järnvägar, vägar, broar och liknande. Även om ett byggande av en Öresundsförbindelse icke står omedelbart för dörren, måste kommuner, järnvägsmyndigheter m. fl. så snart som möjligt få veta vad de har att räkna med i förevarande avseende.

Det torde vara mot bakgrund av bl. a. ovan relaterade synpunkter som i svensk, dansk och norsk press på sistone framförts tanken att låta Nordiska rådet utarbeta en koordineringsplan för utbyggnaden av de trafikvägar som har intresse för flera än ett av de nordiska länderna. Innan en sådan tanke realiseras, synes det mig angeläget att denna kammare får tillfälle dryfta hithörande, för vår framtida kommunikationsutveckling betydelsefulla frågor och därvid även få del av regeringens syn på dem. Jag anhåller därför om kammarens tillstånd att till herr statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet få rikta följande interpellation:

Är herr statsrådet beredd

a) att medverka till att arbetet inom den svenska Öresundsdelegationen påskyndas?

b) att lämna kammaren en samlad redogörelse för hur man i regeringen ser på frågan om anordnandet av Sveriges framtida samfärdselsförbindelser med kontinenten?

Denna anhållan bordlades.

§ 30

Anmäldes och godkändes följande förslag till riksdagens skrivelser till Konungen, nämligen

från statsutskottet:

nr 70, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående utgifter å tilläggsstat II till riksstaten för budgetåret 1957/58, i vad propositionen avser finansdepartementets verksamhetsområde; samt

från tredje lagutskottet:

nr 67, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om ändrad lydelse av 39 § förordningen den 22 juni 1934 (nr 320) angående grunder för förvaltningen av viss kronoegendom;

nr 68, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ersättning från kyrkofonden för övertalig personal vid domänverket; och

nr 69, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 11 kap. 4 § vattenlagen.

§ 31

Anmäldes, att följande Kungl. Maj:ts propositioner tillställts kammaren:

nr 58, angående godkännande av Sveriges anslutning till en konvention mellan OEEC-länderna om upprättande av säkerhetskontroll på atomenergiens område, och

nr 61, med förslag till förordning om ändrad lydelse av 10 § förordningen den 27 mars 1953 (nr 95) om Konunga-

riket Sveriges stadshypotekskassa och om stadshypoteksföreningar.

Dessa propositioner bordlades.

§ 32

Tillkännagavs, att fröken *Höjer* under sammanträdet till herr talmannen avlämnat en motion,

nr 406, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 46, med anhållan om riksdagens yttrande angående vissa av

Internationella arbetsorganisationens allmänna konferens år 1957 vid dess fyrtionde sammanträde fattade beslut.

Denna motion bordlades.

§ 33

Justerades protokollsutdrag.

Kammarens ledamöter åtskildes här-
efter kl. 17.55.

In fidem
Gunnar Britth
